

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

BIBLIOTHECA S. J.

Maison Saint-Augustin
ENGHIEN

D 355/1

Loup de Ferrières

D.

LVPI APVD FERRARIAM MO- NASTERIVM SENONVM,

IN GALLIA, CLARISSIMI
Abbatis, qui Carolo
Caluo vixit,

*Epistolarum liber, nunc primum in lucem editus
Papirij Maßoni beneficio atque opera.
Ad Antistites & Clerum Galliaë.*

PARISIIS,

Apud Marcum Orry, via Iacobæa, sub signo
Leonis Salientis.

M. D. LXXXVIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

ANTISTITIBVS ET CLERO
GALLIÆ LVTE TIÆ
congregatis.

I X vnquam maior pietas in
Episcopis & Clero Galliæ eni-
tuit, quàm hisce calamitosissimis
Regni & Reipubl. temporibus,
cùm Ecclesiæ fundos, prædiaque, & annuos
redditus quamquam inuiti, vltro tamen pro-
pter maiorum religionem defendendam, di-
strahi vendique finitis : vt sit Christianissimo
Regi Henrico, vnde bellicos sumptus ad-
uersus indomitam rebellium vim & contra-
riam pietati factionem ferre possit. Et hæc
quidem vestra plene admirabilis virtus erit
olim multo apertior ac notior quàm nunc
sit, æstimabiturque à posteris, & maturos
fructus percipiet solidæ laudis & gloriæ. præ-
sentia enim more humano à mortalibus de-
spici potius aut contemni solent, quàm arbi-
trio recti sanique iudicij & ponderis æstima-
ri, qualia & quanta sint. Cuius rei testimo-

nio vobis hunc libellum dicare statui nondum in lucem æditum, & præbiturum materiam laudandi suspiciendique præteriti temporis ex narratione rerū quæ Carolo Caluo, & Lupo Abbate monasterij Ferrariensis olim contigerunt, similitudinem enim quandam cum nostris calamitatibus & ærumnis habuisse videbuntur.

Extrait du privilege du Roy.

 VIVANT le privilege du Roy, il est permis à Marc Orry Libraire en l'Vniuersité de Paris, d'imprimer ou faire imprimer, mettre en vente & distribuer, vne ou plusieurs fois, vn liure intitulé Les Epistres de Lupus, iadis Abbé de l'Abbaye de S. Pierre de Ferrieres au diocese de Sens. Et Reueu par Maistre Papirius Masson, Aduocat en nostre Court de Parlemēt. Et deffenses sont faictes à tous Libraires, Imprimeurs, de n'imprimer ledit liure, dans le terme de dix ans, comme il appert par le privilege. Faict le 19. Mars 1588. Et de nostre regne le quatorzième.

Par le Conseil.

DE NEUF-VILLE.

PRÆFATIO PAPIRII MASSONI.

E*rraria antiquum nomē
adhuc retinet, estq; mona-
steriū Galliae in diocesi Se-
nonum, quod Betlehemiticū etiam
appellatur, quatuor tantum milli-
bus à Montargi oppido distans, in
Lugdunensi via ad Lupam amnem
sito, qui in Sequanam influit. Eius
monasterij Abbatem fuisse Lupum,
& ex Synodo Suesſionensi habita
Caroli Calui temporibus anno 873.
& ex hoc epistolarum libro satis ap-
paret, quin & Sancti Iudoci mona-
sterio vel Celle maritimæ ad ostium*

ā iij

*Cantiæ, inter Stapulas & Montro-
lium urbes posita, etiam præerat,
quam sibi ereptam & Odulfo Co-
miti attributam à Rege, posteaque
redditam pluribus epistolis nunc que-
ritur, nunciatatur. Sunt autem hæ
non contemnenda, propter rerum,
& eorum ad quos scribuntur digni-
tatem. Nam ad Dominum Aposto-
licum Benedictum tertium scribit,
& Leonis decessoris eius epistola ad
Nomenonium mentionem facit: ad
maximos principes Lotharium Cæ-
sarem, Carolum Gallia, & Edilul-
phum Angliæ Reges: sed ad Caro-
lum multo plures leguntur, quod Se-
monibus & Fræcorum genti in Gal-
lia imperaret: ad doctos quoque sue
ætatis viros Einhartum & Raba-
nū quos præceptores suos honorificè*

vocat: Ionam Aurelianensem Episcopum, cuius extant libri de cultu imaginū eidē Carolo dicati, Hincmarum doctissimum Rhemorū Metropolitanum, & Hilduinum à quo scripta sunt Areopagitica, ut alios prætereā, excepto Marcuado Abbate Prumiēsi. Prumia vulgò Prommonasterium est in finibus Treuitorum, & virum illum magni fecisse Lupus videtur, ac ipse quidem ab Aldrico decessore Guenilonis Episcopi Senonum, in Germaniam studiorum causa missus est, quod in ea provincia tunc florerent literæ: fuit q̄ deinceps curiosus optimorum librorum, & quos è Germania, Italia Anglia, Galliâque sibi ad exscribendum mitti petijt, ut ex pluribus locis apparebit. Cæterum quia unicum

exemplar harum epistolarum in veteribus membranis à Petro Daniele ex ipso monasterio Ferrara allatum penes me habui, idque propter vetustatem multis locis corruptum quibusdam lacerum & mutilum, fieri non poterit ut hic liber integer & incorruptus doctis hominibus videatur, maluimus tamen utcumque affectum legi, quàm omnino non esse: inueniētur enim fortasse alia, quamquam hoc scio in tota Senonum provincia non reperiri, ubi & multa monasteria & frequentes Ecclesie sunt, & Lupus honestissimis parentibus natus est. Utilitatem verò magnam afferet ijs, qui volent illius temporis calamitates nosse, quae nostris nihilo mitiores fuere.

LIBER EPISTOLARVM LVPI

APVD FERRARIAM

Senonum Abbatis.

Charissimo Einhardo Lupus S.

EPIST. I.

DI cunctatus sum, desiderantissime me hominum, auderem necne excellentiæ vestræ scribere. Et cum me ab hoc officio aliæ rationabiles causæ, tum etiam & maxime deterrebat, quòd posse id contingere videbatur, ut dum vestram cuperem amicitiam comparare, offensam incurrerem. Scilicet quod præpropere & inusitato prorsus ordine, ab ipso familiaritatis munere inchoauerim, qui nec primordia notitiæ contigissem. Ita vehementer æstuanti, facilis, & modesta, & quæ sanctæ philosophiam deceat animi vestri natura tantæ rei obtinendæ spem tribuit. Verum ut ali-

A

quid rationis afferre videar, tateo quidem secularium literarum de amicitia sententias, ne quoniam eis adprime incubuistis, Horatianum illud doctissimorum ore tritum meritò accipiam: In Siluam ne ligna feras, Dominus certe noster nedum aliquam aspernandi amicos occasione relinqueret, diligendos omnes inimicos præscripsit. Itaque patienter quæso & benigne aduertite animum, dum altius meas repeto cōgitationes, vt nosse possitis quàm hoc non perperam nec iuuenili moliar leuitate. Amor literarum ab ipso fere initio pueritiæ mihi est innatus, nec earum vt nunc à plerisque vocantur superstitiosa otia fastidio sunt. Et nisi intercessisset inopia præceptorum, & longo situ collapsa priorum studia pene interissent, largiente Domino, meæ audivitati satisfacere forsitan potuisssem. Siquidem vestra memoria per famosissimum Imperatorem Carolum, cui literæ eo vsque deferre debent, vt æternitati parent memoriam, cœpta reuocari, aliquantum quidem extulere caput, satisque constitit veritate subnixum præclarum dictum: Honos alit artes, & accenduntur omnes ad studia gloria, nunc oneri sunt qui aliquid discere affectant, & velut in ædito sitos loco studiosos quosque imperiti vulgo

aspectantes, siquid in eis culpæ deprehenderint, id non humano vitio, sed qualitati disciplinarum assignant. Ita dum alij dignam Sapientiæ palmam non capiunt, alij famam verentur indignam, à tam præclaro opere destiterunt. Mihi satis apparet propter seipsam appetenda Sapientia. Cui indagandæ à sancto Metropolitano episcopo Aldrico delegatus, doctor grammaticæ sortitus sum, præceptaque ab eo artis accepi, sic quoniam à Grammatica ad Rhetoricam, & deinceps ordine ad cæteras liberales disciplinas transire hoc tempore fabula tantum est. Cum deinde autorum voluminibus spatium aliquantulum cœpisssem, & dictatus nostra ætate confecti displicerent, propterea quòd ab illa Tulliana ceterorúmque gravitate quam insignes quoque Christianæ religionis viri æmulati sunt, oberarent, venit in manus meas opus vestrum quo memorati imperatoris clarissima gesta, (liceat mihi absque suspitione adulationis dicere) clarissimè literis allegastis, ibi elegantiæ sensuum, ibi raritatem coniunctionum, quam in autoribus notaueram, ibidemque non longissimis periodis impeditas & implicitas ac modicis absolutas spaciis sententias inveniēs amplexus sum. Quare cùm & ante propter

A ij

opinionem vestram, quam sapiente viro dignam imbiberam, tum præcipuè propter expectam mihi illius libri facundiam, desideravi deinceps aliquam nancisci oportunitatem ut vos præsentem alloqui possem, ut quemadmodum vos meæ paruitati vestra tum probitas tum sapientiâ fecerat claros, ita me vestra sublimitati meus etiam erga vos amor & erga disciplinas studium commendaret. Neque vero id optare desistam quam diu ipse incolumis in hac vita vos esse cognouero, quod posse cōtingere hoc magis in spem ducor quo ex Gallia huc in transRhenanam concedens regionem, vobis vicinior factus sum. Nam à præfato Episcopo ad venerabilem Rabanum directus sum, uti ab eo ingressum caperem divinarum scripturarum. Ergo cum ad vos iturum hinc eius nuncium comperissem, primo quasdam verborum obscuritates à vobis uti elucidarentur, mittendas proposui, deinde præstare visum est, ut etiam hanc epistolam dirigere debuissim, quæ si à vobis dignanter accepta fuerit, exoptabili me affectum munere gratulabor. Sed semel pudoris transgressus limitem, etiam hoc postulo ut quasdam librorum vestrorum mihi hic posito commodetis, quamquam multo sit minus libros quàm ami-

citiam flagitare. Sunt autem hi, Tullij de Rhetorica liber quem quidem habeo, sed in ple-
risque mendosum: quare cum Codice istic re-
perto illum contuli, & quem certiores puta-
bam mendosiores inueni. Item eiusdem au-
toris de Rhetorica tres libri in disputatione
ac dialogo de Oratore quos vos habere arbi-
tror, propterea quod in breui voluminum ve-
strorum post commemorationem libri ad
Herennium interpositis quibusdam aliis scri-
ptum reperi: Ciceronis de Rhetorica. Item,
explanatio in libros Ciceronis, preterea Auli
Gellij noctium Atticarum, sed & alij plures
in prædicto breui quos si Deus apud vos mihi
gratiam dederit istis remissis accipiens descri-
bendos mihi dum hic sum quidissimè curare
cupio. Exoneratè quæso verecundiam meam
quæ supplico facientes meque rimatorem ama-
ras literarum radices, earum iam iocundissi-
mis explete fructibus, illo vestro facundissimo
eloquio incitate, quæ si meruero tantorum
beneficiorum gratia quoad vixero semper
mihi habebitur. Nam quæ vos eorum merito
sit remuneratio secutura non oportet dicere.
Plurima scribenda in alia mens suggessit, sed
vestrum ingenium meis ineptiis ultra remo-
rari non debui, quod scio vel exterioribus

A iij

occupatum vtilitatibus vel circa intimas & abditas philosophiæ rationes intentum.

Ad eundem.

EPIST. II.

DEsiderantissimo præceptori Einhardo, Lupus. Molestissimo nuncio de excessu venerabilis vestræ coniugis æstuanti, plusquam vnquam vobis nūc optarem adesse, vt vestram mœstitiam vel mea compassione leuarem: vel concepto sensu ex diuinis eloquiis assiduo sermone solarer. Verum donec id Dominus præstet etiā possibile suggero, vt memores humanæ conditionis, quam merito peccati contraximus, modice sapienterque feratis quod accidit. Neq; enim huic infortunio cedere debetis qui blandimenta lenioris fortunæ forti semper animo deuicistis. Inuocato itaque Domino nunc illas tolerantie vires expromite, ad quas charissimum quemlibet casu simili deprehensum probabiliter vocaretis. Opto vos valere feliciter.

EINHARDVS LVPO SVO.

EPIST. III.

MANIA mihi studia omnésque curas
 tam ad meas quam amicorum cau-
 sas pertinentes exemit & excussit
 dolor, quem ex morte olim fidissimæ coniu-
 gis iam nūc charissimæ sororis sociæ grauissi-
 mum cepi. Nec finiri posse videtur, quoniam
 extinctionis illius qualitatem adeo tenaciter
 memoria retinet vt inde penitus non possit
 auelli. Huc accedit quod ipsum dolorē identi-
 dem accumulatur, & vulnus semel acceptum
 exulcerat quod vota scilicet nostra nihil vale-
 re permissa sunt. Ac spes quas in martyrum
 meritis atque interuentione collocauimus
 expectationem nostram ex asse frustrata est.
 Inde euenit vt solantium verba, quæ alio-
 rum mœstitiæ mederi solent, plagam cordis
 nostri recrudescente potius faciant atque re-
 scindant, cum me æquanimiter ferre iubent
 infortunij molestias, quas ipsi non sentiunt.
 Atque in eo cēsent mihi gratulandum in quo
 nullum gaudij vel latitiæ valent demonstrare
 vestigium; quis est enim mortalium cui mens
 cōstet quique sanum sapiat, qui sortem suam
 non defleat: & qui infœlicem ac miserrimum

A iiij

non iudicet cum in afflictione positus eum quem votis suis fauturum fore crediderat, auersum atque inexorabilem experitur? hæc enim et alia tibi videtur vt suspiria, vt lachrymas homuncioni tantillo commouere, vt ipsum ad gemitum & planctum concitare : vt etiam in desperationis baratrum deicere potuissent? Et utrique deiecissent nisi diuinæ miserationis ope suffultus, quid in huiusmodi causis aut casibus maiores ac meliores nostri tenendum seruandumque sanxissent, ad inquirendum subito me cōuertissem. Erant ad manum doctores egregij, nedum non spernendi, verum omnimodis audiendi atque sequendi: gloriosus videlicet martyr Cyprianus & illustrissimi diuinarum literarum expositores Augustinus atque Hieronymus, quorum sententiis ac saluberrimis persuasionibus animatus, depressum graui mœrore cor sursum leuare conatus sum, cœpique mecum sedulo reputare quid super excessu charissimæ contubernalis sentire deberem. Cuius mortalitatem magis quam vitam videbam esse finitam. Tentaui etiam si possem à memetipso exigere, vt id ratione apud me fieret, quod longa dies solet efficere, scilicet vt vulnus quod animo nostro nondum sperata morte repentinus casus in-

fixit, cicatricem ducere ac spontaneæ confor-
lationis medicamento sanescere inciperet.
Sed vulneris magnitudo facilitati resistit, &
licet saluberrima sint quæ à memoratis do-
ctoribus ad mitigandum grauem dolorem
velut à peritissimis idémque mitissimis me-
dicis offeruntur, plage quæ adhuc sanguinem
trahit sanandi maturitatem nondum admit-
tit. Hic fortasse miraris ac dicis ex huiusmodi
occasione natum dolorem tam longum ac
diuturnum esse non debuisse, quasi in dolen-
tis sit potestate quando id finiatur quod ille
quando inciperet neque in potestate habuit
neque præsciuit. Metiri tamen posse videtur
doloris ac meroris magnitudo siue diuturni-
tas dictorum quæ acciderunt damnorū quan-
titate, quæ ego cum quotidie in omni actione,
in omni negotio, in tota domus ac familiæ ad-
ministracione, in cunctis quæ ad diuinum vel
humanum officium pertinent, disponendis
atque ordinandis, immaniter sentiam, qui fie-
ri potest vt vulnus quod tot ac tanta incom-
moda intulit, cum crebro tangitur non recru-
descat potius & renouetur, quam sanescat aut
solidetur? Arbitror enim nec vereor quod hæc
opinio falsum me habeat hunc dolorem atq;
anxietatem quæ mihi de charissimæ cõtuber-

nalis occasione exorta est, perenniter mecum
 perseveraturâ, donec id ipsum temporis spa-
 cium quod Dominus mihi ad hanc miseram
 & temporalem vitam concedere voluerit, de-
 bito sibi termino finiatur, quam tamen profi-
 cuam potius mihi quam noxiam hætenus
 experior, cum animum ad læta & prospera fe-
 stinantem velut quibusdam frenis atque ha-
 benis remoratur ac retinet, mentemque ad
 reuocationem pietatis reuocet, quam ad spem
 & amorem longævitatæ odium atque obliuio
 senectutis illexerat. Video mihi non multum
 superesse temporis ad viuendum licet quan-
 tum id esse debeat mihi penitus ignoretur, sed
 hoc certissimum teneo, & recens natum citò
 posse mori, & senem diu non posse viuere. Ac
 proinde longe vtilius ac beatius fore censeo
 ipsam temporis incerti breuitatem cum luctu
 quam lætitia ducere, quia si secundum Domi-
 nicam vocem beati ac fœlices erunt qui lamē-
 tantur & lugent: Econtrario infœlices ac mi-
 seri fient qui dies suos in iugi & continua læ-
 titia finire non metuunt: Gratias ago atque
 habeo charitati tuæ, quod me per literas tuas
 consolari dignatus es, neque enim maius aut
 certius tuæ erga me dilectionis indicium dare
 potuisti quam egro atque iacenti manum ex-

hortationis porrigendo, monendóque vt surgerem quem mente prostratum ac mœrore depressum ignorare non poteras. Bene vale charissime ac desiderantissime fili.

AD EINHARDVM

EPIST. IIII.

EPISTOLAM vestræ dignationis calamitatem quæ dudum vobis contigit grauitè querentem, haudquam mediocriter commota mente perlegi, confectumque vestrum animum diuturni mœroris anxietate vehementer indolui: & quamuis qui me longe præstent animarum solatia tentauerint hunc tantum leuare dolorem, nec tamen ob eam rem profecerint vt literis vestris satis eminet quod ipsi casus vestri considerationem non satis ad se admiserunt eo vsque vt eorum quidam super excessu gratissimæ quondam vxoris gratulandum monerent, quod vt opinor nihil ad consolationem pertinet non tam ætatis leuitate & ingenij quod exiguum sentio cōfidentia quam pro erga vos amoris magnitudine hæc rursum qualiacumque sint in vestri solatium non sum veritus cudere. Siquidem con-

scijs mihi sum intimum me nobilissimę illius
 fœminę morte cum vestra tum etiam ipsius
 vice traxisse dolorem, quem atrociter exaspe-
 rantem vestrę literę fateor recrudescente cœ-
 gerunt: vnde nequaquam desperauerim quod
 alijs necdum sit datum mihi vt aliquot sola-
 tium vobis persuadere possim à Domino re-
 seruatum. Vilibus plerumque remediũ que-
 ritur quod preciosissimis & artis vigilantissi-
 ma compositis diligētia frustra diu tentatum
 est: itaque firmamentum iusti vt vobis vide-
 tur doloris vestri duas in partes epistolas mi-
 hi reddendo diuisistis, carum prima quę & vel
 maxima illa est quod vota vestra & spes quam
 in Sanctorum martyrum intercessione loca-
 ueratis vos velut irrita fefellerunt. Altera quę
 proximę primam accedit, quod sinister illę
 casus quātum vobis importauerit incommo-
 di quotidianis męiri negotiis cogimini, dum
 vos onus domesticarum diuinarumque rerũ
 quod illius memorabilis fœminę fida societas
 leue fecerat vestris ex toto impositum ac re-
 lictum ceruicibus obruit. Reuera valida vtra-
 que res, & quę pręter sapientem qui aduersa
 quoque modice ferre didicerit, facile quemli-
 bet sua mole possit opprimere. Ac primo qui-
 dem quā proposui pariter conabor nō sub-

uertere ac penitus auferre quod prorsus impossibile perfectis etiam oratoribus si esset video, multo magis mihi, sed tenuare imbecillémque inspectu, rationis efficere. Certe hinc mouemini, certè hinc afficimini quod vos cassavota frustrata sint, at spes in martyribus immo in domino sita illuserit, quasi vero id vobis omnimodo constet quod tantopere poposcistis vestrae vxorisque saluti conducere, quod sane si vobis satis exploratum fuisset, acrioris iustique doloris ingens esse videbatur fomes dum vos non quasi filium corripere, sed veluti in aduersarium diuina censura desquisset ac tantam hic quoque non desperationis barratrum subeundum, sed diuinitas infensa precibus assiduis ac summissa fuerat flectenda patientia. Nunc autem cum Deus omnes homines saluos velit fieri ac in nomine ipsius qui Saluator dicitur, nemo postulet nisi qui propriæ saluti proficua flagitant, cumque vos in nomine Saluatoris plena fide petieritis, quis non opinetur non exauditos quidem vos ad temporale votum, exauditos autem ad perpetuam salutem: ergo plane firmissime crediderim & vobis & vxori eius etiam immaturo excessu consultum queritis quemadmodum? nempe quod conjuges ex duobus corporibus

in vnam redacti compagem licet concordissime vixerint non vno leto resoluuntur & quantum ad vsitatum naturæ pertinet ordinē, necesse est vnū alteri superesse. Hinc iam vestra prudentia intelligit quando sententia in hominem diuinitus emissa, terra es & in terram ibis? differri aliquantulum potest in perpetuum autem vitari nō potest fidis optandum coniugibus, cum vter eorum remansurus sit cum fore superstitē qui sit & ad calamitatem ferendam robustior & ad iusta de more Christiano curanda magis idoneus: non enim sexu differentia virtutis, sed animo capiēda est, alioqui non video religiosi coniuges quemadmodum sibi sincero amore deuincti sint, cum hæc ita se habere indubitata ratio persuadeat. planum igitur est verisimile esse non illi fœminæ venerabili solum, sed etiam vobis adeo magnum quidam præstitum dum quod vobis eligendum fuerat ipse vltro ingesserit quamquam occulto minimè tamen iniusto iudicio. Certe illa etsi ex vestro cōsortio multa didicerat ita vt non sui sexus ex modo, verum etiam turbam virorum sua insigni prudentia grauitate atque honestate quæ res magnam vitæ humanæ tribuunt dignitatem longe superaret ac corpore fœmina, animo in vi-

rum perfecerat ad sapientiæ vestræ fastigium
nunquam penitus aspirasset, nunquam tantum
robur semperque similem quam in vobis sin-
gulariter omnes mirarentur cōstantiam. vllis
vnquam profectibus æquauisset nunquam si
superuixisset tantum vestræ quantum vos &
illius & vestræ perpetuæ saluti procurare po-
tuisset. Ac per hoc quoniam dum in hoc fra-
gili versamur corpore omni perturbationis
ira vacare non possumus; quin aliquando ali-
qua ægritudinis molestia quatiatur quod
posse sapienti contingere philosophi putaue-
runt hoc vobis euenire optem vt casus aduer-
sos vt primo aspectu apparet quibus vulgo
inculta mortaliū multitudo subruitur vestræ
mentis sapientia sensum emolliat immo diui-
næ voluntati vestram contemperet. Deinde
quia vitę huius obscurissimas tenebras sermo
diuinus irradiat iuxta illud : Lucerna pedibus
meis verbum tuum & lumen semitis meis,
quomodo ipse formet eandem vitam penitus
intuendum est, nimirum in Dominica oratio-
ne quotidie dicimus Fiat voluntas tua, scilicet
non nostra, quæ ignara rerum sibi salubrium
falli consuefcit, sed tua quæ vt pote Dei futura
prænoscit. Saluator quoque noster passione
impendente cum dixisset, Pater si fieri potest

transeat à me calix iste assumpti hominis infirmitatem, immo membrorum suorum propter quod ad has preces descenderat imbecillitatem, sic diuina virtute consolidat, verumtamen non sicut ego volo sed sicut tu, scilicet fallere fallique nescius magister, quod Deus suo nos exemplo instituit vt cum aduersa vigerent, sic ea depellere precibus conaremur vt in his etiam contra nostrum votum eius fieri voluntatem salubriter amplecteremur. Recolite quæso Paulum cuius tanta erat eminētia vt in tertium raptus, cœlum audierit arcana verba sanctæ Trinitatis, quæ non licet homini loqui, tamen Dominum orasse quo ad se angelum Sathanae à quo tribulatur summo-ueret, nec obtinuisse quod voluit, sed quod profuit. Reuocate in memoriam Dauidem quatenus se pro impetranda filio vita maccrarit, & certe cum tantus esset propheta ne responsum quidem diuinum tam immani confectus in corde promeruit, quæcumque autē scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt, vt per patientiam & consolationem scripturatum spem habeamus. Ergo perpendite qualiter dauid cassam precum suarum expertus instantiam, consolationem ratione percepit. Ac iustitiæ Dei subiectus humiliter adquieuerit.

acquieuerit. Non estis tam fundatæ fortitudinis quod præfato dictū est Apostolo vobis respōsum accipite : Sufficit tibi gratia mea, nā virtus in infirmitate perficitur. Siquidem & ipse mœrorem scriptę orationis, si quis ei subortus fuerat, hoc admonitus oraculo aliud oportere deposuit, huiusmodi præceptis & exemplis sacre scripturæ cap. exuberant quæ quoniā vt insignis ait poëta : *Non canimus surdu*, epistolarisq; coartat angustia præteriens vobis considerata relinquo. Suffecerit hæc tantum tetigisse, quæ sola recepta vulneris huius tumorem, quantum mea fert opinio, mulcere atque lenire, largiente Domino, poterit. Quamquam multa mihi voluenti aliud etiā occurrat quod hoc Dei iudicium clementiæ quam iracundię videri possit certissimum documentum. Namque flagellat omnem filium quē recipit. Affectum vestrum in vxoris amore forsitan subdiuisum non passus, putari potest ad se solum amandum reuocauisse, ac si quid eius corpori intemperanter diligendo plus iusto à vobis indultum fuerat, eiusdē corporis subtractione punisse. Cumque per Prophetam loquitur : Non consurget duplex tribulatio, quod lxx. interpretum sic expressit trāslatio, Nō iudicet Dominus bis in idipsum

B

hic emendare dignatus est, quod ut homo excessistis, nemo mūdus à sordē, ne quid grauius in vos quandoque decerneret. Quare Dei amplecti debetis immensam pietatem qui vos sua dignos iudicauerit correctione, quam offensam metuere disciplinæ illius, verbera sustinentes, fili, inquit, Salomon noli deficere à disciplina Domini, & ne fatigeris cum ab eo argueris: quē enim dominus corripit, & quasi pater in filio complacet sibi. Denique quorum istic peccata non visitat, quosque florere permittit, in hos post mortem ita desæuit. De talibus in psalmis legimus in labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur. Et in Iob: Ducūt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Præterea hoc mihi subiicit mens voluisse Dominum rebus ipsis vos experiri quam sit infœlix, qui in perpetuum abiungatur ab ipso, in quo perpetua & vera delectatio, si tam immaniter afficiat licet fidissimi atque charissimi tamen hominis momentanea separatio. cum hæc verisimilia esse videantur, abolete quæso quantum potestis de qua sermo habetur mœrorē, & cum Iob dicite: Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit ita factum est, sit nomen Domini benedictum,

& cum Apostolo : In Dei spatiamini laudibus dicentes benedictus Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Restat pars altera suscepti negotij, quæ stringenda breuiter est, ne forte plura dicēs, sim oneri qui gestiam esse solatio. Hinc instaurari immo perseuerare doloris vulnus asseruistis quod duplicatus quotidie dispositionis labor quid boni perderitis admoneat, ac propterea nec finiri posse videatur: Id esse verissimum ipse concesserim, illudque quod inter alia posuistis, non posse pro voluntate hominem dolori finem imponere, quem nec præsciat nec imminentē queat effugere, vehemēter approbo satisque catholicè dictum intueor. Non est in potestate hominum via eius, sed à Domino gressus hominum diriguntur, & humani libertas arbitrij eget omnimodo auxilio gratiæ Dei; sed planè quæ facta sunt, infecta esse non possunt, nec dolor reuocare valet semel præterita, nec est in homine vnde à seipso petat auxilium Quocirca deprehensi quibuslibet angustiis, quo verius nos sentimus fragiliores, hoc oportet celerius ad diuinæ miserationis subsidium, velut ad portum tutissimum, confugiamus: elegan-

térque illud dictū est: Necessē est adesse diuinum, vbi humanum cessat auxilium, nec longus dum modo conemur terendus est labor: nam qui ad se hoc modo vocat; Venite ad me qui laboratis, nitētes adiuuat, ad se perueniētes informat, in se permanentes procul dubio coronat. Quare quod dixistis memoratum dolorē quo ad viueretis mansurum vobiscū, expressit hoc à vobis sentio concreta longo vsu magnitudo amoris, sed in ea vos obstinatione animum relinquere quantum audeo dehortor, siquidem & illi cuius causa emerfit, nihil immoderatū proderit, & vobis multum nisi deponatur officiet: quinimmo totum vos curandū sanandūmq; Domino permittat, cui est perfacile, quod nostra natura difficillimū iudicat. nam quis sperauit in Domino & deceptus est? obsecro totum cor vestrum ad rogandum Dominū effundite, pręstare vult qui se vt rogetur, admonuit, petite & accipietis. Petite vt ipse vobis affectum inspiret rogādi, & effectum ipse tribuat impetrandi. Dicite quod clarissimus idēque suauissimus auctor Aug. Da quod iubes, & iube quod vis, siquidem sua nos Deus gratia vt velle ac posse aliquid boni queamus, & pręuenit & subsequitur. Quod euidenter in Psalmis didicimus vbi

scriptum est: Deus meus, misericordia eius
præueniet me utique, & misericordia tua sub-
sequetur me omnibus diebus vite mee. Ad-
quiescite spiritui sancto per David moniti:
Iacta in Domino curam tuam & ipse te enu-
triet, ac Domino fiducialiter dicite: Tu es
refugiū meum à tribulatione, quæ circunde-
dit me; & cum Apostolo iam exultantes in
Domini laudibus ingeminare poteritis; Om-
nia possum in eo qui me cōfortat. Tristitia se-
culi mortē operatur, haud dubium quin spiri-
tualem, sed & corporalem, ut opinor nō nostis,
sepe consciscit: quamobrem arumnis vitio-
rum, quibus premimur contristemur, & ab
eorum falsa dulcedine, quāta possumus ama-
ritudine separari nitamur, ac huiusmodi vitam
vite, in qua sine querela non vivitur, modeste
feramus, ceterum veniam à Deo expectan-
tes, in eo plena fide latemur. Denique illud
quod in Evangelio promittitur: Beati qui lu-
gent, quoniam ipsi consolabuntur, non de iis
qui lugēt de amissione charorum & tempora-
lium cōmodorum, verū de illis qui moerent
initio seuncti à mortifera vitiorum delecta-
tione, donec virtutibus spiritus sancti gratia
consolationem recipiant, vel de his, qui pro-
pter sua proximorum-ve peccata, salubriter

B iij

affliguntur, propter quod illius foelicis vitæ dilationem, cui votis omnibus suspiramus rectissime intelligitur. Proinde petentes quondam vxori refrigerium sempiternum, quæ mortem, vt credimus, non incurrit, sed exiit: vobis patientiam, & in bonis actibus perseuerantiam atque profectum postulate à Domino Deo vestro, & dicto citius consolationem vestro infundet pectori. Ita vt audiatis Apostolum cohortantē: Gaudete in Domino semper, iterū dico gaudete. Ego sane quod dignati estis vestros ætus mecum communicare attentius, & pro illa & pro vobis supplicare conabor. Credo quamuis non meo merito, vestra tamen Dominum humilitatē placādum, qui absq; respectu vestræ magnitudinis, cum mea paruitate conferre iam seriā non horruistis. Ostendi, vt potui, & humana ratiocinatione, & diuinis auctoritatibus, non vos exauditos ad vōtum patienter ferendum, doloris-que vulnus, quod irremediabile videbatur, quemadmodum mitigari posset, vestræ prudentiæ ac solitæ dignationis erit, quæ pia intentione non docendi, sed commemorandi causa profusa sunt, æque pia mente lectitare, & si qua in his capi possit vtilitas, pro iure amicitia vestræ deputare. Libellum de adoranda

cruce meo iudicio utilissimum quem meo
nomini dedicastis, ut par fuit, amplexus sum.
Atque utinam morem mihi gerentes, sic om-
nia quaecumque ab initio enodanda vobis mi-
si, vel hoc anno reliqui, aperire non grauare-
mini. profecto non mihi solum, sed multis vi-
detur hic labor prodesse. Tamen & pro hoc
nunc mihi nec opinanti misistis; & pro aliis
quibus à vobis institutus iam antea sum ma-
ximas agens habensque gratias, quid Deus
vestrae indulgentissimae dignetur inspirare
pietati sollicitus praestolabor. Medio Maio
vita comite hinc recedere decreui, quo tem-
pore, Domino volente, sicut vobis si recorda-
mini dixi aduenturus sum, & aliquot apud
vos dies facturus, ut & libros vestros vobis re-
stituam, & quibus indigero discam, fruamque
aliquamdiu vestro suauissimo alloquio atque
informer mihi gratissimo vestrae grauitatis &
honestatis exemplo: nam me hoc tempore di-
scessurum inanis vobis fama merita est, quod
etsi, quod penitus nolo contingeret, sic quoque
ad vos sine dubio properarem, tantus mihi
vestri amor incumbit, ut nullatenus vobis in-
salutatis, sanctorumque martyrum neglecto
patrocinio ad patriam remearem. Cupio te
mei memorem bene valere in Domino, pro-

B. iij

sperisq[ue] pollere successibus, Domine desiderantissime pater & de me optime per omnia merite,

Ad Eundem.

EPIST. V.

Idiissimo patri Einhardo Lupus salutem dicit. Memoriam vos habere car[is] mei quam gratum habeam, nequaquam facile dictu[m] est, præsertim cum eminentiæ vestræ sublimitas eou[s]que se submiserit, ut vltro nea salutationis munus ac vitæ meruerim, quamuis optauerim vestris refici litteris, quantumque iam ætus rei notæ deferbuerit discere, atque si vobis hinc à paruitate mea quicquam persuaderi potuerit. Ego certè quemadmodum pollicitus sum, & pro illius charissimæ sempiterno refrigerio specialiter ac quotidie Dominum supplico, & quod vobis velin præsentì, vel futura vita conducibile credo, vigilantì perseuerentia postulare non desino. Proficiam ne aliquid vos forsitan sentiat, haudquaquam tantum dubitauerim harum fructum petitionum in diuina miseratione reponere, ac licet serum, quantum ad v[ost]ri spectat impatientiam, maturum tamen propter illius Iusticiæ pondus sine du-

bio præstolari : Obsecro autem legite libri Sancti Augustini de ciuitate Dei 21. Titulum 27. & videte si non his quæ scripsi paria de eadem calamitate, vir ille diuini ingenij senserit, quæ planè numquam ante legeram, sed cùm postea ea percurrissem, admodum miratus sum mea tam similia sensu fuisse, vt ab his colorem traxisse penitus viderentur. Cæterum profectionis in patriam, ac per hoc ad vos tempus aliquantum producere coactus sum : Namque venerabili viro Marcuado, per quem mea reuersio administranda est, cùm in Italiam legatus mitteretur, ac me prius ad suum colloquiũ vt amicissimum euocauisset, mihi cõstat, vt hinc die qua significaueram vobis recedens sanctitatem vestrã petere debuissim : Verũ illustris Abbas Rhabanus postmodum regressus à palatio foret, nec ne per id temporis istuc propter legationem sibi commissam ad liquidum scire non potuit, atque ob eam rem hortatus est, vt reditum meum ad Non. Iun. differrem, quando solemnitas sancti Bonifacij se abesse minime sineret, nisi fortè ipsi quoque imperialis iussionis, & ea quam grauissima præiudicaret auctoritas. Itaque, cùm suam post regressionem, Marcuadus ex me quæsitus, quan-

do potissimum reuerti vellem misisset memoratæ rei causâ equos, huc adducendos vt pridie Non. Iun. curaret petij; quo Christo propitio 8. Kal. eiusdem mensis iter ad vos possem arripere, quod ille si vita comes fuerit indubitanter implebit; quare certum diē quidem quo ad vos venturus sim exprimere non audeo, sed intra eam hebdomadam quæ Non. Iun. cœperit omnino me venturum, Deo volente cōfirmo. Atque vtinam exoneratum omni curarum molestia vestrum reperire tunc merear animum, vt nō vacet modo pro solita dignatione quæcumque amicalia videbuntur mecum conferere, verum etiā vbi vel meum vel aliorum me deficit, vestrū adsit consultum ingenium, cui quantum asfurgam; quantumque deferam; quantum denique eo me vel adiutum, vel adiuuandum credam; vt adulationis morsum effugiam, nolo amplius dicere, Deus viderit cuius id ipsum gratia procurauit. Interim hæc quæ subieci, paterna qua me semper fouetis pietate, considerare dignemini, vt ea præuisa mihi facilius, expediatis. In priori libro Arithmeticæ Boëtius, quarto capitulo, sic ponit: Quod autem dictum est secundum duorum generum contrarias passiones, huiusmo-

di est, ab eo loco vsque ad hæc verba, quæ paucis interiectis subiiciuntur, Spatio est maxima paruissima quantitate, minus mihi quàm velim clarum est in eodem libro 31. capitulo negat esse difficile diligentibus, præter quas ipse expresserit partes, multiplices super partientis, secundum monstratum à se modum cæteras repereri. quod si per vos plenè quod paulo præmisit superius intellexero, vbi ait: vocabunturque hi secūdam proprias partes duplex super bipartiens, & sequentia nimirum mihi non erit difficile. Idem autor eximius secundo eiusdem operis libro, Itemque secundo capite, & vt ait, inquit Nichomachis inusitatum, siue vt alibi reperi inusitatum theorema, proficiens &c. quæ verba Græca, quam habeant proprietatem nescio, si rectè acciperim. In eodem libro cap. 30. ab eo loco vbi scriptum est: Omnis quoque cubus qui ex tetragonorū superficie in profunditate corporis creuit, vsque ad eum, Angulos vero 8. quorū singulis sub tribus eiusmodi continetur qualiter priorem, fuerit tetragoni vnde cubus ipse productus est, vt verbo ipsius loquar, figuram rei subtilis non assequor, & vt per vos eius intellectum capiam vehementer indigeo. In Victorij quoque cat-

culum præuia Dei gratia, vestraque doctrina ingredi cupio, quin etiam in huiusmodi dictionibus, ut est aratrum, salubris, & similia quæ non modo positione, sed etiam natura penultimam videntur habere productam. Magna hæsitatio est in qua me ad hoc laborare profiteor, utrum nam naturæ seruiendum sit ut penultima ut est longa pronuntietur? an propter illud quod Donatus ait, si penultima positione longa fuerit, ipsa acuetur, ut Catulus; ita tamen si positione longa, non ex muta & liquida fuerit, nam mutabit accentû, ut phæretra in natura simul & tali positione productis, communis syllaba naturæ præiudicet, & accentus in antepenultimam transferatur. Namque nihil in auctoribus solidum adhuc reperire potui, unde vter eorum sensus aut astrui aut abdicari mihi posse videatur. Erit igitur vestræ prudentiæ hanc ambiguitatem dirimere, & utrum eorum aliquo documento fortissimo roborare, si quidem ad difficultatem quod certam hinc nullius reperio regulam, accedit etiam hoc quod in metro eiusmodi, ut est aratrum semper productam inuenio penultimam, cum si in naturaliter quoque longis communis syllaba valeat, manifestum sit aratra nominatiuo, ac-

cusatiuo & vocatiuo pluralibus, per dactylum
poni potuisse. Sunt & alia complura interro-
ganda, quæ notata teneo, quæque commo-
dius, si Deus, vósque permiseritis præsens dis-
quiram, & obsecro per quam mihi pietatem
gratuitò semper exhibuistis, vt quoadveniam
ad vos, quæ necessaria mihi scitis me vnde dis-
cam, nisi ex vobis restare, ex abditis vestræ
memoriæ diligētius eruere, ac mihi iure cha-
ritatis & amicitiae vltro aperire dignemini, vt
semina in me vestri figentes ingenij, frugem
illius ad plurimos transmittatis. Propterea
scriptor regius Bertcaudus, dicitur antiqua-
rum literarum, dumtaxat earum quæ maxi-
mæ sunt & vnciales, à quibusdam vocari exi-
stimantur habere mensuram descriptam, ita-
que si penes vos est mittite mihi eam per hūc
quæso pictorem, cū redierit, scedula tamen
diligentissime sigillo munita. A. Gellium
misisset, nisi rursus illum Abbas retinuis-
set, quæstus necdum sibi eum esse descri-
ptum, scripturum se tamen vobis dixit, quod
præfatum librum vi mihi extorserit. Verūm
& illum & omnes ceteros, quibus vestra li-
beralitate fruor, per me, si Deus vult, vobis
ipse restituet. Abdita in lege & maxime Græ-
ca nomina, & alia ex Seruio item Græca, quæ

initio vobis direxi, saltem nunc etiam ne gra-
uemini explanare. Valeas clarissime præce-
ptor & pater dulcissime, prosperisque perpe-
tuo successibus polleas.

AD REGIMBERTVM

EPIST. VI.

CHARRISSIMO & desiderantissimo
Regimberto Lupus & Adalgus æter-
nam Salutem. Grauius in me Lu-
pum, literæ tuæ inuectæ sunt, quod videlicet
omni germanitate atque natura eousq; men-
tem exuerim, vt infœlicitatem tuam saltem
consolatoriis apicibus fastidissem lenire, quã-
do alterius subsidij conferendi nulla copia
prouenisset, vnde collegi literas meas nequa-
quam tibi redditas, quas per Marcuuadum
Abbatem à transRhenanis partibus ante hoc
ferme triennium direxi, nec tamen illius in-
curia. Nam quod ipse cùm te minime inue-
nisset, Gentili nostro Bordoni, quem nobis fi-
dum credebat, monstratas literas tibi traden-
das reliquit, quod ille si compleuisset, cogno-
uisses me fraterna pietate, non tua modo pe-
nititus miseratum incommoda, sed etiam re-
cuperandæ fortunæ iam tum consilium cogi-

taſſe. Verùm omittamus iſta quibus aut fraus aut negligentia detraxit effectum, præſentia magis vrgent hilarioris fortunæ faciem tibi aliquantulum aperiri vtcumque gratulamur nec eius indulgentia te abuti volumus, ſed omnem illius fructum in tua tuorùmque vtilitate collocare. Id quemadmodum facere debes melius intelliget, ſi tibi quæ noſtra ſunt innotescât. Superiore anno annitētibus amicis in præſentiam Imperatoris deductus ſum, & ab eo atque Regina benignè omnino exceptus, & nunc hoc eſt 10. Kal. Octobr. Indictione prima ad Palatium Regina quàm plurimum valet euocante promoueo, multique exiſtimant fore vt citò mihi gradus dignitatis aliquis conferatur. Quod ſi diuina exuberantē gratia euenerit, non dubites ilicò te accerſendum, vt vna permiſſu Imperatoris degentes, communium ſtudiorum exercitatione iucundiſſima perfruamur. Sin autem ſpes noſtras euenus eluſerit, reſcribe, an velis me per amicos vt ab Imperatore locus tibi quidem reddatur in monaſterio tuo, apud me autem ſtudenti gratia quatenus vterque noſtrum voluerit conferatur. Cùm hæc ita ſe habeant, hortor ne diuinæ ſcripturę nulla tibi fuerit cura, cuius & vſus frequens eſt & co-

gnitio salutaris, atque illud quæso præcipue
 ut in mente habeas, firmâque semper memo-
 ria complectaris, Memento creatoris tui in
 diebus iuuentutis tuæ, & sequentia. Librum
 quem flagitasti, misissem, nisi lator defuisset
 idoneus, verum & illum & omnes quotquot
 diuinitus accepero, tecum si vita comes fue-
 rit, communicare desidero, tuâque nō minus
 quam mea commoda indefinenter curabo, si-
 quidem puerilia iam deposui, tenet animum
 causarum amor utilium. Ad quæ deprehen-
 denda plurimum me adiuuari optime de no-
 bis meriti Adalgi germani nostri confiteor
 instantia, cuius nomine huius etiam epistolæ
 vestibulum illustraui.

Ad Eundem.

EPIST. VII.

AQUVM ne fuisse putas cū te me-
 arum rerum fidissimum fecissem
 custodem, si me tuarum exortem
 diu manere paterer? cæterum quan-
 ta me tui cura possideat, nedum tui nemo du-
 bitauerit, si sospitatem nobis & quam animo
 præcipio facultatem Deus suffecerit, namque
 quod scripsi non eo te modo quo disposueras
 apud me nunc posse studere, cū ad me ve-
 neris

neris & nostra quæ literis comprehendendi non possunt cognoueris, tua comprobabit prudentia; quamquam si nulla mei status peruenit satius est, ut apprimè sis & in Virgiliana lectione, ut optime potes, proficias. Abundabis otio, meaque prout in te diligentia quam temetipso ut vis magistro non tam fructuose quam laboriose proficias Domino largiente, & possum & adesse tibi incredibiliter cupio, feci autem literas ad Auduinum & Ebrorum de tua reuersione quam visitationis adumbraui vocabulo, verum deliberatio nostra postquam veneris, manendum redeundum ne tibi sit, facile iuueniet: præsentiam tamen tuam Kalendis Iulij, absque vlla retractatione mihi exhibe, quam differri maximum non sint quod impendet negotium: Bene Vale.

A D A D A L G A R D V M

E P I S T. VIII.

SINGULARITER vnicèq; dilecto Adalgardo Lupus in Domino salutem. Obsequurus voluntati tuæ, quamquā grauatè, literas has ipse formaui, quæ si breuiore quam voluisses ut erunt fuerint, tibi debebis imputare, quia me inextricabiliter implicitum, duo vno tempore eodèmq; an-

C

gustissimò munera extorsisti. Sed ne diu te morer in talibus, intelligendum reor quòd Priscianus ait in alijs non rarissimè non absolute quibuscumque verbis scilicet vnde illi sermo erat anomalis: namque quòd alia penultimam primæ & secundæ personæ producant, Seruius auctor est, qui in eo versu vbi Virgilius sistolen facit his verbis: *Egerimus nostri & nimium meminisse necesse est.* r. inquit metri necessitate corripuit. Item Iulencus *Ne sanctum canibus dederitis néue velitis*, licet quidam præteritum perfectum subiunctiui & futurum differre scribant. Rarissimè autem id fieri in alijs anomalis, propter voluerimus, ritis, æderimus, ritis, & si qua sunt cætera huiusmodi, vt mea fert opinio, expressit; quorū penultimas incunctanter producimus. Doceberis per e. penultimā dicendū ipse Priscianus astruit, qui si cum in actiuo, sic etiam in passiuo præsentis temporis declinationem dicitur docere, aliorum temporum declinationem absque perfecto, & his qui ex eo nascuntur, quæ fit, inquit, secundum vnāquamque ex tribus coniugationibus. Ergo sicut præsens tertiæ coniugationis passiuum ab actiuo fit, interposita, r., tantum vt ipse vigilāter admonuit in, e, mutata hoc est legeris, non legeris

eo modo, quia docebo seruat deductionem
tertiæ coniugationis docebaris, actiui cōuer-
tit in e. Multa ex hac & priorē quæstione dici
posse intelligo, sed epistolaris breuitas, ea me
reticere compellit. Habeo verò tibi plurimas
gratias quod in Macrobio corrigēdo fraternū
adhibuisti laborem, quāquam librum cuius
mihi ex eadem folium direxisti præoptarem
videre, est reuera venerabilis & exactissimè
diligentiæ. Nec minus tibi gratulor pro com-
mento Boëtij, nescio tamen adhuc an totum
id contineatur, aut si tuum sit, aut si cum alio
id contuleris: huic autem recastigatū in per-
petuum velim vt nihil mihi vnquam aut scri-
bas, aut dicas ambiguum, quod tamen ipse
compertum habeas, & in morem oraculorū
Apollinis sententiam tuam aliqua obliquita-
te confundas, siquidem neque vtrum liber
Tusculanarū nobis esset scriptus, neque quid
Agi ageret, neque quos libros inueneris, ne-
que quod me satis sollicitat, vtrum hoc se-
cessu emolumentum sis aliquod affecutus, ex-
pressisti. Cæterum exercitus, & alij more tuo
agunt, nec his noui aliquid accidit, nisi quod
interuentu Bosonij & Frosm. & librum re-
cepi & in societatem obnitentibus omnibus
sum admissus. Bene Vale.

C ij

LIBER EPISTOLARVM
AD LEOTERICVM.

EPIST. IX.

VPVS Abbas dilecto suo Leoterico salutem. Molimina hostium vestrorum, quæ literis nostris ex integro cognoscere concupisti, tam numero tam callida tamque tumentia extiterunt, ut si plenè exponeretur libri magnitudinem vindicarent, unde factum est ut hac vice scriptori parcerem, tibi autem & quibusque beneuolis beneficij diuini seriem non quidem denegarem, sed in aliud tempus commodius ut credo differrem: exitum tamen non tacui propter quem & mihi & omnibus mei studiosis ingentes Deo sunt gratiæ, & habendæ & referendæ. Guichardo si cognoscendæ veritatis desiderio opus nostrum expetit arbitror non negandum, cauendum tamen prudenter nedum prætendit discendi desiderium, nocendi aditum subdola mente rimetur. Bene Vale.

AD MARCVVADV. ABBA-
tem Prumiensem. EPIST. X.

ITERARVM vestrarum non aliam quam fuit esse decebat sententiam, cum olim tantus nos charitatis feruor affecerit, ut eius refrigerandi ne parua

quidem remanere posset suspicio. Res quam secreto paruitati meæ significastis, quam grata sit, æquis oculis, vt puto, Deus aspicit, & vobis ab eo qui pertulit fideliter exponetur. Gratias liberalitati vestræ super muneribus mihi & fratribus missis artificiosè non ego referre cùm pro comperto teneatis, quod sicut vestrâ beneuolentiâ in nos singulariter experti sumus, ita priuatam quandam eius dignitatem animo speculemur. Cæterum vt ea quæ monuistis in me Deus operetur, vestrum erit assiduis orationibus impetrare, scilicet vt qui nostri vobis infudit curam, profectus concedat audire lætitiâ. Quid super Suetonio Tranquillo, & Iosepho à vobis fieri optem, demonstrabit Eigil vestrarum rerum fidus interpres. Salutate omnes fratres ex nostra paruitate, specialitèrque Gerungum, Falcoldum, & Ausboldum & vt nostri benigne meminerint dignamini postulare.

AD LOTHARIUM REGEM

pro Cella Sancti Iudoci. EPIST. XI.

DOMINE præcellentissime Auguste, nos fratres ex cœnobio Ferrariensi, multis & maximis hoc anno pressi angustiis, erubescimus quod totiens celsitudi-

C iij

nis vestrę maiestatem inquietare compellimur : Tamen recordantes quod pro vobis fideliter orauimus & oramus , & promissionē adiutorij vestri tenentes , non desperamus nos impetraturos quod petimus . Cellā sancti Iudoci , quā magnus Carolus quondā Alcuino ad eleemosinam exhibēdam peregrinis commiserat , beatę memorię pater vester , nobis ea ratione cōcessit , sicut edictum illius attestatur , vt quod eleemosinę superesset , in nostrum vsum cederet , hanc per surreptionem Rhuodingus à vobis obtinuit nobisque legitimam donationem patris vestri repetentibus in posterum crimen inurit , vnde petimus vt inspecto edicto patris vestri , pro reuerentia beati Petri & beatę Marię & Pauli apud quos communem Dominum pro vobis exoramus , sic hoc negotium terminare dignemini , vt non solū inuasor cellę illius in presenti iustè redarguatur , verum etiam posteris calumniandi nobis occasio auferatur . Nam & si Dominus noster pater quondam vester hoc nobis munus non concessisset , tam intente pro vobis & laborauimus & laboramus , vt si eandem cellam aut amplius quid à vestra excellentia peteremus non esse nobis negandum vnanimiter confidamus . Ipse autē Deus

inspiret prudentiæ vestræ, vt sicut hoc scādalum vestro tempore cœpit, ita etiam per vos firmissimum finem accipiat, vt hoc beneficio & nos & posterī nostri pro vobis, & filiis vestris nitamur eum attentius implorare, vósque sic tribuat imperare in terris, vt æternum regnum possideatis in cœlis.

AD PARDVLVM EPISCOPVM

Laudunensem. EPIST. XII.

CARISSIMO præfuli Pardulo Lupus plurimam salutem. Cùm repetō memoria intimos vos esse regi, nihil miror quando ad fidei vestræ meritum & sine inuidia sapientiæ metior priuilegium, immò gaudeo plurimum quod iacētes res Ecclesiasticas, credo vestra industria subleuandas. Proinde fiducia familiaritatis hortor & moneo, ne præceptam à Deo gratiā negligatis. Talentum vt optimè nostis cum vsura restituendum à Domino accepistis. Ecce quanta vobis lucrandi vltro confertur occasio. Monachi sanctæ Columbæ, priuilegio & antiquorū & præsentium muniti episcoporum, regūque & Imperatorum, & priscis & recentibus instructi edictis, spem recupe-

C iiij

rationis aliquam nati pietatis regiæ portum
 petunt, vbi tutum perfugium vestra interces-
 sione cupiunt inuenire. Dignamini quæso
 legere quæ ferunt, & vt à rege clementer au-
 diantur efficere, & prudentiæ vestræ laudabi-
 li acumine ne grauemini aperire; hij qui ante
 eum foeliciter regnauerunt, quam proficuum
 sibi & patriæ iudicauerunt si Dei seruis po-
 stulata concederent; ferte opem indigenti-
 bus, præstate refrigerium laborâtibus, sit ve-
 strum memoriale saltem aliquorum Dei ser-
 uorum instaurata libertas. Occupationum
 vestrarum intuitu parcius rem suggero quam
 vestra mirabitur capacitas effectu tanti boni
 sufficienter intellectam desiderantibus pate-
 faciat. Benignè mei memores cupio vos vale-
 re foeliciter.

AD ÆDILVLFVM REGEM

Anglorum.

EPIST. XIII.

 D laudem & gloriam Dei magnis
 laudibus efferendo Ædilulfo Regi
 omnium seruorum Dei vltimus Lu-
 pus Abbas ex monasterio sancti Iudoci, præ-
 sentis temporis foelicitatem & beatitudinis
 æternæ salutem. Quoniam regiminis vestri

opinionem bonam cognouimus, & vires vobis à Deo collatas contra inimicos Christi audiuius: omnipotentem Deum, qui easdem vires tribuit precamur, vt contra omnes Christiani nominis hostes, vos insuperabiles faciat, qui potestate sua incomprehensibili, sed tamen iusta omnia semper dispensat. Verum quia meam paruitatem aura excellentia separat continens, obsequendo notus vobis fieri cupio maxime postquam vestrum in Dei cultu feruorem ex Fœlice didici, qui epistolarum vestrarum officio fungebatur. Præcipite igitur quicquid possibile mihi creditis, & me in omnibus ad famulandum paratum inuenietis, sed vt vos ad promerendum Dominum excitemus, certâdi vobis prioribus materiam ostendimus & in præsentî speciale & in futuro seculo mercedem proculdubio præbituram Ecclesiam in monasterio nostro, quod est à mari fluminibusve remotum mediterraneum & ferrarias appellatur, ac Bethlehem à conditore impositum nomen possidet, operire plumbo molimur post Dominum in honore beati Petri, & omnium cæterorum Apostolorum consecratam. Cuius operis si dignamini vos esse participes, precamur. Estote igitur in Dei honorem ad hoc perficiendum adiuta-

res, non meriti nostri, sed respectu diuinæ mercedis, quia qui sine vestra largitione pro vobis intercessores sumus, alacriores erimus. si vobis & nobis profuturum, ad animæ tantummodo remedium, munus acceperimus. Erimus tamen sicut ante significauimus in omne, quicquid nobis possibile iniunxeritis, parati. Omnipotens Deus ad propagationē, & conseruationem suæ fidei, vos & posteritatem vestram diutissime regionis vestræ faciat esse participes, & quandoque sempiternę beatitudinis hæredes.

A D FELICEM REGIVM

scribam.

EPIST. XIII.

DILECTISSIMO amico Felici Lupus abbas monasterij Ferrariensis, atque sancti Iudoci salutē. Licet aliquot anni fluxerint, ex quo nos inuicem, largiēte Dei gratia, in monasterio Ferrariensi primò cognouimus, nec postea euenerit oportunitas, quod optem vt familiariter loqueremur, tamen quia in neutro nostrum feruor charitatis refrixit, precor vt apud laudabilem vestrum Ædilutum mea petitio, nostra diligentia fortiatum effectum: siquidem recordatur quantæ

illum liberalitatis prædicaueritis, per literas flagito vt quoniam statui ecclesiam beati Petri principis Apostolorum in monasterio Ferrariensi tegere plumbo, ad diuturnitatem cōtignationis vt ad augmentum bonorum suorum, ex eodem plumbi metallo ad memoratum opus quantum ei Deus inspirauerit nobis dignetur largiri. Quòd si exuberante Dei clementia, & vestra cooperante industria obtinuero, vestræ rursus erit sollicitudinis, vt munificentie illius beneficium ad villam Stapulas prouehatur. Nos autem sicut & in literis præfato regi directis expressimus, & pro illo semper orare parati sumus & si quid passibile nobis iniunxerit celeriter exequi. Cupio vos valere feliciter.

AD LEOTALDVM.

EPIST. XV.

Vpus abbas Leotaldo suo salutem. Non eram nescius te id animo cōtinere, quod literis expressisti, quoniā pæne omnia sunt mihi ac frequenter in oculis quibus modis bencvolentie germanus animus sit solitus respondere, vnde autem te certiolem fieri poposcisti indulgentia

det, scias me pro tempore bene valere, meisque dispositionibus, quas iustitia semper condire cupio, nihil quod sciam obsistere: Quam-
 brem bono animo esto, & pro nostra communi salute hoc sancto tempore instantius deprecare. Patrem patratum nomen esse gradus sacerdotalis existimo, cum is qui eo fungeretur tantum venerationis à ciuibus mereretur, ut eorum pater factus diceretur, per quem ea faciebant, quæ in Seruio legis, ut hostes quos viribus superare moliebantur, prius religione terrerent.

AD ORSMARVM METRO-

pol. Turonum.

EPIST. XVI.

REVERENTISSIMO Orsmaro Metrop. Lupus in Domino salutē. Germani mei vestriq; fidissimi relatione postquā mihi vestra opinio innotuit, miro semper ardeo desiderio experiri, quod illius diligentia delectabiliter prælibaui, maximasque sanctitati vestræ ago & habeo gratias, quod ultro certare beneficijs non fastidistis, memoratum fratrem, episcopaliter excipiendo, & benignē fouendo: paruitatem verò meam ad vestrum amorem sincerissimo affectu inuitando, quod an pura mente depromam facilē vestra prou-

dentia colliget, si facultatem demonstrandi diuina vñquam gratia, nactus fuero. Interim quod iam didicimus, quantum de vobis præsumere debeamus impendio supplicamus, vt cōmentarios Boëtij in topica Ciceronis, quos in chartatio codice, siue vt emendatius alijs dicendum videtur chartinatio, Amalricus in armario sancti Martini habet. Obtentos ab eo nobis per hunc quem ob hoc direximus, nuntium dirigatis. Monemúsque vt cū quilibet quæsierit cui nam præfatum codicem commodaturi sitis, nostra nomina supprimētes, quòd quibusdam propinquis vestris id magnopere flagitantibus velit eum mittere respondeatis. Si autem per vos illum accipere meruerimus, optimè tractabimus & tempore oportuno remitemus super vestra incolumitate, nobisq; gratissima prosperitate literis nos certiores facere dignemini, & ne aliqua ex parte ad vos frustra miserimus pariter procurare.

A D I V N E T V M.

EPIST. XVII.

QUAMQVAM vasta terrarum amplitudo diuersos nos secernit locis, tamen quia charitas illius, qui per fidem facit vnanimis habitare in domo

Ecclesiæ, nos cōcordi sociat religione, æquum est, vt quæ dictante vtilitate vicissim vobis scribimus, germana reuerentia complectamur. Itaque frater vester post longos errores ad nos deuenit, delictique sui qualitatem simpliciter exposuit, quam literis comprehendere otiosum iudicauimus, quando & rebus & verbis illius scire volentibus absque difficultate constabit. Cuius condolentes calamitati, & congratulantes conuersioni, sanctitati vestræ has tenuitatis nostræ literas destinandas decreuimus, quibus imploramus vt excessus illius vindictam nostræ deprecationi remittere non dedignemini, siquidem temeritatis suæ adeo dignum refert pretium, vt si qui forte sint eius inimici, tantæ tam molestæ tam denique infructuosæ peregrinationis illius exsaturari possint iniuria. Per doctorum hominum, adquiescens circumuentioni pene vsque ad vltimas Galliæ partes adductus est, omnique ope nudatus, inde ad vos magno cum rubore, vt videtis reuertitur. Quocirca vestra clementia nostris flexa precibus, & culpam dignâter indulgeat, & pietatis gremium ei citius poenitenti aperiat.

QVIBVSDAM FRATRIBVS

ex monasterio Sancti Amandi.

EPIST. XVIII.

 HARRISSIMIS fratribus Lupus in Domino salutem. Curam vestri nec me cupide appetisse, nec insolenter excepiſſe vidistis, quod paruitatem meam duplici onere grauari, non prouehi facile sentiebam, & nunc eandem curam in promptu est conijcere, me libenter deponere, nec alicui eam gerenti aliquatenus inuidere: siquidem & sine dolore amittuntur, quæ absque delectationis illecebra possidentur & iuxta beatum Apostolum siue ex veritate siue ex occasione Christus annuntietur & in hoc sane prouide videtur mihi obediendum vobis esse cui præcipitur, & ad generale placitum occurrendum quod in prædio quodam Parisiorum cui Bonogilo nomē est incipiet Kal. Iulij celebrari. sacris edictis regis obniti præsertim, hoc tempore periculosum existimo, exiguitatem verò meam si vita comes fuerit, absque difficultate in conuentu reperietis; quod si tardius quam voluissetis præsentēs vobis redditæ fuerint literæ, noueritis vestras 9. Kal. Iul. mihi fuisse allatas, & meas postridie eius diei

traditas. Mei benigne memores cupio, vos
valere foeliciter.

AD HERIBOLDVM EPISCO-

pum Antisiodori.

EPIST. XIX.

EXCELLENTISSIMO præsuli He-
riboldo Lupus. Quidam vestrarum
monachus, cui Ioanni nomen est,
nobiscum in monasterio nostro versatur,
propter quandam necessitatem à quodam
fratre nostro vocatus, à me autem postea re-
tentus, quod & nobis prodest, & in cœnobio
eius ut audiuius indigentia laboratur: quò
congregari vndique fratres vos præcepisse
comperiens, celsitudini vestræ hos direxi api-
ces, postulans ut & hunc mihi aliquandiu cō-
cedatis, & quantum aut Deo suppliciter im-
plorans, ut secundum ingenitam vobis beni-
gnitatem, & impositam officij diligentiam,
loco illi consulatis, ne forte fratrum penuria,
non solum bona vestra obscuret, verum etiā
Dei nostri, ad cuius quotidie iudicium pro-
peramus, prouocet offensam, & irreuocabi-
lem acceleret vindictam. Res ecclesiasticæ
& animarum cura quanta cautela tractanda
sint nec admonita vestra videt prudentia:
Proinde

Proinde & vobis & illis fratribus consulite, ut
& de vestra indulgentia, & de illorum suble-
uatione glorificetur Deus, qui singulis citò
retribuet, quod merentur. Vales Domine
charissime, meique præcipue in sacris oratio-
nibus meminisse digneris.

A D A L T V I N V M

E P I S T.

XX.

 A R I S S I M O fratri Aluino Lupus
plurimam salutem. Literæ sancti-
tatis tuæ 4. Kal. Maij mihi redditæ
sunt, quarum sententia pronum in me tuū
declarauit affectum, haud quaquam sane ali-
ter, quam perceperam animo ac firmissi-
me retinebam, namque cum tam concorditer,
tamque iucunde, ac forsan tam profi-
cua aliquamdiu peregrè vixerimus, qui po-
terat amor tam longo vsu concretus labefa-
ctari? Infirmi- tatem verò quā contigisse mi-
hi audisti, cognoscas exuberante circa me
ut semper & in omnibus diuina gratia detri-
menti nihil, at emolumenti plurimum addi-
disse, quippe nihil incommodi propter for-
midinem solam tulit, orta in dextro inguine
pustula, impendētem solum minata est mor-

D

rem. Tantam autem orationum peperit copiam, quacumque meum fama casum dissipauerat, ut opinari audeam cum diuino mihi beneficio procuratam. Regressus à trans-Rhenanis partibus, ubi statim loci nostri deprehendi morem gerere, statui quibus debebam, & fauente Dei clementia, firmissima fruor quiete, otiumque meum est mihi pergratum conducibili lectionis negotio. Vides igitur nullos me itus moliri, ac reditus. Quocirca si tibi necessarium ducis meum colloquium, adultam ætatem propter pabili penuriam præstoleris oportet, quando non impediende cura equorū facere nobiscum dies aliquot valeas. Interim quæ ex me quæstisti, ea duntaxat quorum videor mihi attigisse notitiam, quam possum breuiter absoluo. Communem syllabam ex muta & liquida fieri in eis solum, quæ per naturam breuia sunt, nequaquam dubitauerim. Primo quod natura pœnè semper arti præiudicat. Deinde quod ut sentiam huiusmodi suadent pronūciationes, peccator creat ex se foemininū peccatrix: amator amatrix: venator venatrix; multa-que similia, in quibus penultima syllaba nullus vñquam dubitauit ponendum accētum. Nam si positionem sequeremur, foemininum

genus acuta antepenultima proferremus, quod quam sit absurdum immo barbarum, quis non intelligat? Postremò quamquam natura produxerit, nullius poëtæ testimoniò usquam correpta reperio, quamquam diu sit quod id vigilanter quæsierim. Videtur ergo mihi & quibusdam doctis, eisdemque studiofissimis viris, qui mecum talia pensitarunt salubris, aratrum, & similia accentu penultimo indubitanter moderanda. Bibliothecam, quemadmodum enuntiare debeamus, Marcialis versu ostenditur,

Quem mea non totum Bibliotheca capit.

In versibus moralibus quos Alcuinus dicitur edidisse, statera sic posita est:

Non tibi sit modus duplex, nec statera duplex.

Blasphemus Græcum esse non dubitabit, nisi qui id per P & H, scribi parum attendit; Itaque Græcus quidam Græcos, blasphemus dicere correpta penultima mihi constanter asseruit, & ipsum Einhardus noster astruxit. Tamen Aurelius Prudentius, qui apud pleròsque vehementissimè celebratur, id nomen sic posuit. --- *Divisor blasphemè Domini.* hinc igitur lōge latèque manavit ut blasphemus, & blasphemò accentum in penultima syllaba sortirentur. Nundinas in Theodulfi

D ij

carmine legi producta penultima, quod vtrū eius, an præceptorum auctoritate penes illum fides habeatur, loquelā & querelam per vnū L. Capri orthographiam sequentes proferimus. Medelam verò sicut suadelam, absque retractatione diceremus, ni cōiugationis similitudinem confunderet diuersitas generis, & omnium pene exemplarium non contemnenda repugnaret concordia. Quamobrem in medio relinquamus, nec temerè nostrum permutemus vsum, quoad si non sufficiunt quæ dixi, vel à nobis vel ab obnitentibus aliquid robustius inueniatur. Sistrum, musicum est instrumentum, quod Isis vt scripsisti, manu gestare fingeatur, accessus & recessus Nili fluminis, eo significans, vnde Cleopatram Virgilius vt commētitiā eius potestaté sibi arrogasse solita subtilitate aperiret, --*Patrio*, inquit, *vocat agmine Cistro*, Fialos correpta penultima ea causa dicimus quod fialæ dicuntur quia fiunt ex vitro, quod Græci Hialim appellant, Hialim autem habes in Virgilio: --*Carpebant Hialim saturo fucata colore*. Item apud Martialem ---*Quid tibi cum fiala ligulam committere posses*. De Cometis, qui visi sunt timendum potius, quam differēdum videtur. Et quis de his nil vsquam diuina lo-

quitur auctoritas, id opinari, immo metuere possumus, quod Gentiles illis apparentibus vſu deprehenderunt. Hij portendere Cometas pestilentiam, & famem, & bella tradiderunt. Hinc Mantuanus vates morte Cæsaris, ac bellis ciuilibus imminētibus inter alia quæ ponit monstra: —*Nec diri*, inquit, *totiens arſere Cometae*. Iosephus, quoque quod priusquam euerteretur Hierusalem, fuisse stellam in morem gladij per totum annū super eandem vrbem, sed vt in spem aliquam adducamur, clemētiora experiendi refert Pompeius, Trogus, Mitridatis regis futuram excellentiam, præmonſtratam his verbis: Nam & eo quo genitus est anno, & eo quo regnare primum cepit, stella Cometes, per vtrumque tempus ſeptuaginta diebus ita eluxit, vt cœlū omne flagrare videretur, quartam cœli partem occupauerat, & fulguris ſui radiis, nitorem ſolis vicerat; & cū moreretur occūberētque, quatuor horarum ſpatiū conſummebat, vidi ego præterea hoc Aprili, poſt mediam ferme noctem, stellam quandam ſubobſcuram, quæ ſub Leone poſita, radium ad ſpicam virginis vſque porrexerit, quam rem aliquot dies ſcrupuloſe obſeruans, stellam eandem contemplatus ſum: ſed radium de-

D iij

inceps non vidi : deinde ipsa quoque stella sublata est . Librum quem petisti , multi quibus non erat commodandus meum post reditum flagitarunt , quare ablegandum illum aliquo , ne perire contingeret , pænè statui : hunc à me cum veneris forsitam impetrabis . Nam hinc clerico & si quod tibi fidus est , hūc committi posse videbam , tamen non satis tutò , quod pedes erat , te non aduertisse miratus sum . Cæterum vt mæ super episcopo nostro penè certum non reddideris , tuli molestè , quoniam nullius me causæ quantum illius fatigant . Iam verò pene stomachor , quoniam non scripsisti quid Probus noster exerceat , scilicet vtrum in saltu Germaniæ , disciplinas liberales , vt seriò dicere solitus erat , ordine currat . An certè inchoatam Satyram , quod magis existimo struens , Ciceronem & Virgilium , cæterosque opinione eius probatissimos viros , in electorū collegium admittat , ne frustra Dominus sanguinem fuderit , & in inferno otium triuerit , si verum sit illud Propheticum : Ero mors tua , ô mors , morsus tuus ero inferne . Vale charissimè , & in amore nostro benigne perseuera ex paruitate me adigneris salutare Præpositum , & congregationem vestram , & precari vt pro me , & patre

meo , atque matre Dominum exorare dignentur.

AD IONAM EPISCOPVM

Aurelia.

EPIST. XXI.

MOLESTE VOS tulisse mearum literarum sententiam, non mediocriter mirari soleo, cum si ea paulo diligentius consideretur, non modò dignitati vestræ nihil derogaueris, verùm etiam detuleris plurimum, quando id quod nos magna egebat facere necessitas, vt vestra pace pòsset fieri exorauit. Tantum abest me vestram cogitasse iniuriam, vt sincera charitate optem gradum vestrum prædicationemque vos integritate vitæ semper æquare, nihilque mea prorsus apparere quod sanctitatis vestræ opinionem fuscare præualeat; hinc fuit quod propinqui vestri Agij vobis exposui, quæ à multis culparetur inimmodicâ rapacitatē, vtq; vestra id fecisse iactabatur voluntate, cum à vobis deinceps compesceretur extra illam ea omnia gessisse inspicere volentibus emereret, & quāquam frustra prioris iacturæ quærelam omiserim, & de illa quam postmodum intulit impellentibus, his qui maximo affecti fuerant

D iiij

damno quæstus fuerim Domino nostro atque ille vt ea in re lex conseruaretur, se velle responderit persequi negotium, reuerentiæ vestræ consideratione destitit, hortantibus id clarissimo viro Eriboleo, & venerabili Fulcone, qui mallent me maximarum rerum quā amicitiae vestræ dispendia sustinere, vt autem verè vobis confitear quòd cupio vos episcopali- ter accipere verè in vrbe vestra, & in villulis, quas extrinsecus habebamus. Nec tantū quidem nobis relictum est vnde familia viueret agrique fœnus acciperent; fuit autem non ibi non contemnenda vini & annonæ copia, salis quoque aliquantulum quæ vendita vt vestimentotum nobis præbitura erant solatia, & in expeditionibus, quæ hoc reipublicæ turbulento tempore exiguntur, quantulamcumque facultatem argenti, quarum rerum tãtam nunc patior auxietatem, vt illud mihi solùm occurrat dicendum: Tu es refugium meum à tribulatione quæ circundedit me. Hinc me fratrum vexat inopia, hinc impendendæ itineribus vehementer affligunt pecuniæ, & pænè omnibus rebus nostris vndique aut sublati aut deuastati, nusquam nisi in Dei amicorūque suffragio auxilium valeo reperire. Ceterum de abbate quondam nostro, falsa nescio

quæ vobis relata esse audio, & me apud vos ea vltius præualeant, quæ super ea gesta sũt quàm verissimè sanctitati vestræ significo, Dominus noster ne in monasterio nostro esse permetteretur iussit: Præfatus de eo talia quæ melius reticentur, id reuersus ad monasteriũ quàm mollissimè eidem abbati edixi, atque illi hominibus qui eum deducerent deputatis, equis, & vestimentis, & argento ad viaticum concessis, cum iussu Domini Regis secundo Kalendas Decembris promouerem constitui, vt intra 3. Non memorati mensis monasterio decederet, quod eo die ante Dominum Regem me venturum sperarem. Quòd cùm iuxta meam opinionem fecissem per solemnem exceptionem, quæsiuit quidnam de præfato abbate fecissem. Ego qui crederem sic eundem abbatem gessisse, vt nobis conuenerat, præceptum eius me super eo cõplēuisse respondi. Accepta igitur licentia cum pridie Idus Decembres monasterio propinquassem, comperi sæpe dictum abbatem ibi adhuc morari. Hinc vehemēter anxius quod aliter Domino nostro dixerā; aliter inueniebam, præmisi nocte qui ei honeste diceret, vt primo diluculo egrederetur, non esse honestum vt aut ego meum differre ingressum, aut

illū ibi contra Domini nostri præceptum inuenirem. Cūque ille mandasset se in crastinū exire disposuisse, ne aliquam inimicis calumniandi ausam relinquerem, remандаui me non ante ingressurum, quam ipse egrediretur. Ita ille cœnobium egressus est, permisis sibi omnibus, quæ illi ante largitus fuerā, & nonnullis insuper attributis: quam rem aulicis familiaribus meis continuo significauī, & oportunæ egomet Domino nostro exposui, & mendacia quæ inde fererentur declarauī, non aliter me facere debuisse eis concorditer visum est. Viderint qui alia inde sparserant, an perperam fecerint, ego certè simplicem in hac parte oculum habens, lucidum fore corpus meum diuina auctoritate confido. Opto vos valere foeliciter, & bonis omnibus abundare.

AD LVDVICVM VIRVM

Clarissimum

EPIST. XXII.

QUANTVM cū gaudeam successibus vestris prosperioribus, etiam si non scriberem facile possitis ex antiquo nostro amore colligere, illud forsitan iuste flagitaui vt vestra celsitu-

do paruitatem meam non aspernetur, sed olim concessam notitiam condescensionemque retinere dignetur. Me verò nouerit in sui obsequium fideliter præparatum. Cæterū vestram opinantissimam flagito liberalitatē, ut duos nostros famulos à vestris fabris quos peritissimos vos habere longè latèque fama vulgauit, auri & argenti operibus erudiri iubeatis, vestro beneficio nobis & vicinis nostris plurimum profuturos, vnde ne nostra vota nimium differrentur, si quòd petimus obtinere meruerimus. Vnum eorum quos dirigere cupiunt, ea iam imbuendum arte procurauimus, aurum præterea quòd hic frater noster apud vos deposuit, eidem iubete restitui, ut opere inspecto quid nobis agendum sit æstimare valeamus. Opto vos valere foeliciter, & virtutum in diēs capere incrementum.

Ad Eundem ex Odonis parte.

EPIST. XXIII.

 Larissimis honoribus meritò decorato Ludouico vltimus Abbatū Odo & vniuersa Ferrariēsis, cœnobij vnanimitas plurimam salutem. Quotiens aliqua

perturbationis vel necessitatis procella quati-
mur, ad beneuolentiæ vestræ portum securi
confugimus, quæ omnibus ad benefaciendum
exposita, neminem repellit, qui sese opem pe-
tendo ingesserit. Verùm ne vos in longum
ducamus, meministis nobis Zachariam Ab-
batem hoc anno commissum, quando & ve-
stra prudentia in tantum nobis fauit, vt pene
non nobis, sed aliis commendaretur. Nunc
idem Abbas Dominum Regem adit, quid
ei potissimum agendum sit ab eo quæsiturus.
Habeat igitur vestra insignis industria tenui-
tatis nostræ considerationem, & dignetur
elaborare, vt vel ad locum vnde ad nos ve-
nit, vel ad alium quemlibet iam dirigatur,
quia vt rem vobis vti est simpliciter fatea-
mur non mediocriter nos grauant expen-
sæ, quæ illius hominibus tribuuntur, vn-
de per vos subleuari deprecimur vt sit, vnde
aliis ad nos confluentibus, Hospitalitatis gra-
tiam impendere valeamus.

Ad Eundem.

EPIST. XXIIII.

VMMIS honoribus dignissimo Lu-
douico, Odo Abbatum vltimus plu-
rimam in Domino salutem. Affe-
ctum vestræ beneuolentiæ prouum in par-

uitatem meam luce clarius peruidens, ago multiplices gratias Dominūque fore pietati vestræ retributorem exopto. Ipse autem paratus sum, si quid iubere vestra dignetur excellentia, fideliter obtemperare. Cæterum impellit me necessitas iterum vestri adiutorij patrocinium suppliciter implorare; namque postquam vobis auxiliantibus impetrata licentia ab expeditione Aquitanica grauiatus infirmitate, redij, eadē pene semper attritus, necdum reualui, quæ res ne cum aliis ad conductum occurrerem placitum prohibuit. Misi tamen homines nostros vna cum Comite pagi, qui expeditionis officia more solito exequerentur. Vestram igitur supplicamus pietatem vt nos offensæ metu leuare dignemini, siquidem quamquam ad obsequendum cum aliis paratissimam haberem voluntatem imbecillitati tamen obuiare non potui.

Ad Eundem.

EPIST. XXV.

 MNI reuerentiæ apice suspiciēdo viro clarissimo Ludouico, Lupus omnium Abbatū vltimus, & vniuersa Ferrariensis cœnobij societas in Domino salutem. Non sumus nescij multarum maxima-

rumque causarum vndique cōfluentium vos
 molibus opprimi, eisque componendis vix
 tempora ipsa sufficere, sed vestre pietati eous-
 que confidimus, vt apud vos nostris rebus lo-
 cum semper patere credamus, explicari autē
 vix potest quam simus parati vestræ volun-
 tati, si quid iubere dignemini obtemperare,
 & condignis excellentiam vestram obsequiis
 prosequi, interim quod valemus deuotissimas
 preces Domino Deo nostro pro vestra salute
 atque prosperitate quam & nostram dicimus
 indefinenter dependimus. vos autem accipi-
 re iterum petitionem nostram, & vt effectum
 obtineat quæsumus dignanter instate, homi-
 nes nostri toto hoc fere biennio aut nobiscum
 aut soli generalis expeditionis difficultatibus
 fatigati censu rei familiaris, in huiusmodi ser-
 uitio effuso onere paupertatis grauantur.
 Subueniat itaque illis vestra insignis clemen-
 tia, & si possit fieri, licentiam domum reuer-
 tendi obtineant, vt possint paululum respira-
 re atque futuri seruitij rursus impendia præ-
 parare. Cæterum fama versatur inter nos,
 clericos palatij, diuersorum cœnobiorum sibi
 dominium optare, atque poscere quibus nul-
 la sit alia cura, nisi vt suæ auaritiæ, oppressio-
 ne seruorum Dei, satisfaciât, vnde in hac par-

re supplicamus vestram nobis vigilare prudentiam, ut tenuitas nostra per vos esse valeat tuta. Namque quia haud procul à nobis educati estis apud nos quoque fuistis, qualitas monasterij nostri vos minime lateret, ubi præter studium religionis, quæ sibi nomen inter alia cœnobio vindicauit, non est quod expetendum sit ei qui se magni facit, nisi forte tam sacrilegus quis inueniatur, qui stipendia Domino seruientium, in suos audeat vsus conuertere, & eorum inopiam suam luxuriam facere. Ergo vestra industria hinc quoque nobis prospiciat ut per vos accepta securitate liberius pro vobis Domino supplicemus.

MARCVVADO ABBATI ET

Sichardo Prumiensi.

EPIST. XXVI.

REVERENTISSIMIS atque clarissimis patribus Marcuuado & Sichardo Lupus sempiternam salutē. Homini-
bus vestris qui ad vos proficiscebantur, oportunitatem scribendi nobis vltro ingerentibus, officium nequaquam negleximus literarum, vestramque sanctitatē præcamur ut vicissim quàm potestis celerius nobis literas dirigatis vestræ sospitatis qualita-

tem modúmque prosperitatis continentes. Nos autem in quodam meditullio positi fluctuamus incerti, dum deprehendere non valemus quinam potissimum regionem nostrá sibi debeat vindicare. Namque sicut relatio vestrorum hominum declarauit, varia hinc fertur opinio: Tamé suppliciter vestram poscimus paternitatem, vt si consensus omnium in Lotharium pronior fuerit, & apud eum sicut optamus vt credimus diuina vobis locum ad seruorum Dei vtilitatem concesserit clementia, memores nostri esse non dedignemini & peruersorum improbitatem ne pigeat vos quantum potestis à nostra paruitate, opitulante Dei gratia, propulsare. Optamus vos bene valere, & lætioribus in dies augeri successibus.

AD IONAM EPISCOPVM

Aurelianensem.

EPIST. XXVII.

EVERENTISSIMO præfuli Ionæ Lupus æternam in Domino salutē. Librū vestrum sicut rogastis excurremus, sed vt parcissimè dicamus in eo mutare nihil volumus, vt operis vestri sitis ipsi correctores, cuius estis auctores: siquidem
expen-

expendenda nobis fuit teneritudinis & tenuitatis nostræ ratio, & ætatis ac ordinis vestri habenda consideratio, nec facilitatem ac delectationem quamdam reprehendendi quàm in quibusdam notare solemus debuimus imitari.

Ad Eundem.

EPIST. XXVIII.

REVERENTISSIMO Ionæ Episcopo opto perpetuam salutem. Pridie, hoc est, iij Idus Augustas, post horam nonam homines nostri ab expeditione Aquitania reuerſi, cuncta prospera retulerunt. Namque Aquitaniæ tutela tripartito diuisa est secundum oportunitatem locorum, militarium virorum multitudine distributa, quarum vni parti, quæ apud Clarum montem agit, præest Modoinus Augustodunensium Episcopus, & Autbertus Auallensium Comes cum alijs quibusdam, alteri quæ Lemouicis versatur præſidet Gerardus princeps quondam & charus Pipini Regis, cum socijs ad idem negotiũ idoneis. Tertiæ verò prælatus est Reindardus Comes Engolismæ constitutus. Dominum autem Regem eodem die hoc est iij Idium Augustarum, ad sanctum Martinum venire

E

nuncianerunt, inde verò eius transitum per urbem Aurelianensium quod putauerim verisimile, quoniam magnæ indolis Ludovicus Epistolare in palatio gerens officiũ, mandare mihi studuit vt aut ad urbem Turonum, aut certè Aurelianensium Domino Regi occurrerem, sic temperans hortamentum, si tamen per urbem Aurelianensium iter haberet. Cæterum Gumboldus & Vgo redeunt supplices ad Regem, & proprios honores recuperaturi creduntur. Ipse verò Rex 8. Kal. Septembris ad Garisiacum, vita comite, venire disposuit.

AD GVENILONEM EPIS-

copum Senonum. EPIST. XXIX.

DVM abundante iniquitate charitas iam refrixerit multorum, & plures latari videmus cùm malè fecerint, & in rebus pessimis exultare, quãdo peccatis nostris Republica dissipata impunè peruersorum grassatur infania, legumque metus aboletur. Maximo debemus affici gaudio, si saltem aliquis inueniatur qui mèmor futurorum sæculi fugientis contemptum, pia mente concipiat. Et operãte Dei gratia perfectionis apicem apre-

hendat. Quòd mihi quia moliri visi sunt duo presbyteri nostri quorum alter Ardegarius alter Baldricus vocatur, vnum eorum nam alterum inevitabilis necessitas retinebat vestrae reuerentiae direxi adiuncto militari viro, qui cum in itinere fuere, ut à presbytero utriusque desiderium agnosceretis, & nuntij nostri relatione, testator eorum vita prior & praesens deuotio appareret. Vestra verò prudentia relinquendi suos eis titulos copia negavit facturam, ut liberius & districtius institutionem beati Benedicti sequantur, nisi forte nostra paruitas, auctoritatem vobis depromat absque vitio posse fieri. Id tamen si nunquam in controuersiam vocatum, vel audierim vinqum, vel magistra lectione compere, rim, tamen simpliciter quod sentio vestrae auctoritati aperiam. Dominus Iesus diuini legalium praeceptorum sibi obseruantiam arrogant, & audacius quid sibi deesset percontanti: Vade, inquit, & vende omnia quae habes, & cetera. vbi aperuit voluntariam paupertatem fore fructuosam, si illud impleatur quod alibi docet: Discite à me quia mitis sum, & humilis corde, & reliqua quod nusquam fieri aut tutius aut melius potest, quàm in monasterio vbi sic liberras voluntatis propriè pro Dei

amore, quod est laboriosissimum, resecatur, vt ex arbitrio Prioris subiectorum actio cuncta formetur; quamquam quidam nostrorū exuberante Dei gratia ingenti vigore animi confortia humana vitauerint, & præfata Dominica sententia iam impleta, solitudines penetrauerint, & cōstanter in Dei opere pœne totam ætatem consumpserint. Ab ea igitur perfectione, quam Deus etiam laicis proposuit, absit vt summoveat sacerdotes. Sed dicat aliquis, quid plebes faciant quarum ab eis fuerat canonice cura suscepta: Nimirū qui hos ad implendum illud vocat quod in Psalmo canimus: vacate & videte, quia ego sum Deus, procurabit alios quos animabus gubernandis præficiat. At, inquit, quemadmodum carnalem copulam non licet resolvere, nisi causa fornicationis ita susceptam semel pastorem curam nefas est deponere quamdiu omnium salutis consuli potest. Concedimus nisi forte coniugiū qui constituit ipse dissoluat, & qui regimē imposuit ipse, vt sibi liberius vacetur, id relinquere occulta inspiratione præcipiat. Namque qui iussit vt quod Deus coniunxit homo non separet. Idemque Deus est quotiens libuit coniugia separauit, adeo vt etiam probabiles vtriusque sexus personas optime

nouerimus, rescisso carnali commercio, in sacris locis separatim Domino militasse. Iam verò de Presbiteris quid dicam, cum nullum fere Monachorum reperiatur Monasterium, quo non aliqua eorum sæculi tumultus declinantes concesserint, quos se perperam fecisse conemur asserere, obruemur eorumdem auctoritate qui nos & sanctitate superant, & sapientia fortè præcedunt, neque frustra scriptum est: Timor Domini ipsa est sapientia & redire a. m. l. t. l. g. fi. a. siquidem ut de cõiugiis taceam, quæ ob Dei amorem separata sunt, quorum magna nobis suppetit copia, certè Ferrariensis Monasterij, cui indignus deseruio, quondam nobis Abbas, & Presbiter Sigulfus, qui vsque ad senium Canonico habitu laudabiliter vixerat, sponte se potestate exuit, & nostrâ hoc est Monachicam religionem assumpsit, atque donec diem obiret suo passus est subiici discipulo, quem ipsius voluntate ac fratrum cõsensu Imperator Ludouicus memorato loco Abbatem præfecerat, quin etiam decessor vester beatæ memoriæ Aldricus, qui præfati Cæsaris iussu, & mirabili bonorû annisu nobis esset Abbas ablatu & Ecclesiæ Senonicæ Pontifex factus est, ad nos immutabiliter proposuerat regredi,

E iij

Episcopali cura amissa, quando hanc vitam
 ut credimus feliciorē mutauit. Quis hos vi-
 ros Canones ignorasse dicat, nisi prius ipse
 desipiat? profectò primordia fidei Christianæ
 recolebant, quæ beatus Lucas commendans
 ostendit tunc illis omnia fuisse communia,
 quando postquam singuli agrorum & qua-
 rumlibet possessionum pretia Apostolis,
 prout cuique opus erat, diuidenda permise-
 rant, ipsi Deo soli vacabant, & erat eis cor
 vnum & anima vna in Domino. Nec ab hac
 sancta societate sacerdotes exclusos inuenio,
 cum præfatus Euangelista hinc etiam nos in-
 struendos prospiciens: Multa, inquit, turba
 sacerdotum. O. si siquidem tamen qua
 longissime absumus à tam sanctorum viro-
 rum perfectione, tamen vestigia, & quadam
 ut ita dixerim linamenta formæ Apostolicæ
 retinemus, dum nemo nostrum aliquid sibi
 vindicat, nec in seculares curas dissipare ani-
 mum permittitur, & orationum, & abstin-
 entię legitimam constitutionem persolvere re-
 gulari rigore, cui nos sponte submisimus co-
 arctamur. Nec mirandum sed Episcopaliter
 compatiendum vobis est, si multos monacho-
 rum experti sitis à sua professione detestabi-
 liter deuiare, cum & natura humana prona

fit ad malum, & hostis noster bono semini superseminare semper gestiat Zizania. Cæterum ut mea & multorum fert opinio, nullus intra sanctam ecclesiam ordo est, vbi certius promereri Dominum fidelis anima possit, quam si monasticæ disciplinæ studeat propositum integrè obseruare. Verum ne nos magnificare videamur, beatus Gregorius cuius tanta in Ecclesia resplendet auctoritas, patrem nostrum Benedictum his verbis commendat, scripsit monachorum regulam discretionè præcipuam, sermone luculentam. Sanctus autem Benedictus sacerdotes suscipi in monasterium & posse & debere ostendit, cum quamquam non facilem tamen eis promittat ingressum & retinendi officium ex Abbatis iussione præbet auctoritatem, quod nullo modo faceret si soli admittendi essent etiam inopi. Nam & eos quidem interdum sed difficilimè & vehemèter compunctos recipimus: venit enim homines quærere, & saluare quod perierat. Cum autem beatus Gregorius regulam patris nostri Benedicti approbat, eadem autem regula sacerdotes cum officio suscipiendos censeret, nisi qui contentiosè spiritu laborat, & susceptos iam inde ab initio nostri ordinis, & esse integræ vitæ sacerdotes in Monasterium mi-

nimè dubitat. Quapropter vestra paternitas dignetur hæc studiosius pertractare, & Presbiteris ad melius de bono tendentibus non cunctetur licentiæ aditum referare, ne fortè quòd nullatenus optamus, videamini ordini nostro prouisa, cœlitus iuramenta derogare, quem summi & optimi Pontifices non solum non infamauerunt, verum etiam vt par fuit suis & laudibus ornauerunt & exhortationibus cumularunt. Neque sacrorum Canonum suspicienda censura, quantum dispicere valuimus vsquam nostram infirmat sententiâ, quam & auctoritate diuina & præclaris exemplis roborandam curauimus, illud potissimum à vestra eximietate obtinuerimus, ne nostrâ admonitionem grauemini, quam non venditandæ scientiæ studio, sed implendæ charitatis officio assumptam, & rerum pondere & stili lenitate satis, vt opinor, apparet.

AD GODESCALCVM MONACHVM. EPIST. XXX.

NI veritus fuisset, vt me ab obseruatione charitatis auersum, nullius flecti posse precibus, putando, eandem charitatem offenderes, etiam nunc silentij la-

tebram fouens, nihil ad ea quæ consuluisti respondissem, duabus videlicet ex causis, altera ne otio tuo materiam exercendi ingenij vel imminuerem vel detraherem, altera vt habita consideratione illorum, quos super eadē quæstione te sollicitasse olim cognoui, mediocritatem meam non præiudicare quorundam excellentiæ æstimatione propria comprobarem, verum autem illorum colloquio & rescripto potitus, quid ego hinc sentiam desideras experiri, quoniam de eisdem quæstionibus diuersa sentire quousque contra fidem non est, aut nulla aut parua culpa est. quid mihi sentire visus sit beatissimus ac doctissimus Augustinus, in eo loco quem enodandum proposui non grauabor exponere, & illa quidem prior quæstio quam quia nullis diuinarum scripturarum exemplis, aut testimoniis aut ægrè, aut nequaquam definiri poterat, in medio reliquit, penitus omittatur, scilicet an in illo cunctis exoptabili fidelibus culmine resurrectionis oculi carnis aliquid sint mentis simile habituri, siquidem futuras earum rerum imagines aliqua nos mētis acrimonia posse apprehendere quæ illius tanti auctoris ingenium sint transgressæ, si vel opinari possemus esset id extremæ dementiæ. Nec tamē

foelicitati nostræ in illa resurrectione aliquid derogabitur, si diuinitatis excellentia carnalibus oculis conspicua non fuerit, quando nulum hoc tempore dispendium intelligentiæ nos pati sentimus, si rationem quam mentis acumine cōtuemur, manu perpetua quod est incorporea, palpare non possumus. Nec indignum aliquid nostra patietur natura, si spiritus longè sublimiori donetur excellentia quam inde ab initio nostræ natiuitatis tantum excelluit, vt & in eo & si aliquandiu decolor propter peccatum, semper tamen Dei perseuerauerit imago, & ab eo in vnam eandemq; personā radacta gubernata sit caro. Alteram verò quæstionem quibus verbis idem præcellentissimus auctōr moderatus sit vigilantē cōsiderantes eorum mentem dispiciamus aut quod est, inquit, ad intelligendum facilius ita nobis erit Deus notus atque conspicuus, vt videatur spiritu, in singulis nobis, ab altero videatur in seipso, videatur in cœlo nouo, & terra noua atque in omni quæ tunc fuerit creatura. Hactenus quid hæc verba obscuritatis pariant non video, quippe clarissimus auctōrque diuinæ autoritatis obseruantissimus quemadmodum sit futurus Deus omnia in omnibus copiosius explicat scilicet

quod electis diuina gratia ad angelicam prouectis æquitatem, remoto pristinae ignorantiae nubilo, semetipsum plenè manifestet ac suam ineffabili visione in perpetuum beatificet, tantæque suæ præsentiaë lætificet euidentia, ut vniuscuiusque spiritus dubitare non possit, quin nobis & reliquis sanctis omnibus ut sit Deus atque cuiuslibet atque alicui creaturae ita ut rationabilem tantummodo sui notitia glorificet, irrationabilem vero hoc est terram & cœlū præsens vbique totus gubernando contineat. Ac per hoc rationabili aderit per notitiam & præsentiam irrationabili personam præsentiam quæ tamen longe præstantius quàm nunc ad electorum notionem deducta ut augmentum scientiæ ita etiam incrementū felicitatis factura est. Nam & nūc præsentia sua regit cœlum & terram cuius veridica vox est: Cœlum & terram ego impleo, sed ad comprehendendum quemadmodum totus in cœlo, totus in terra sit acies mentis nostræ caligat: quandiu corpus quod corrumpitur adgrauat animā, ne naturæ suæ vim libere queat exercere quod cū totius corruptionis nō molestia modo, verū etiā suspitione fuerit liberatū glorificata duntaxat nō mutata natura. Neque hinc nos errare permisit qui ait: Palpate, & videte

quia Spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere, tantamque cum spiritu, cui nunc repugnat habuerit concordiam, ut cum eo deinceps nec velit peccare nec possit. Idem spiritus Domino suo tunc verè inhærendo, vnum cum eo effectus intueri merebitur habitatorem sui, similiūque creaturarū cæterarum verò rectorem. Hæc est visio in qua scilicet constabit, & secunda fœlicitas & fœlix securitas, cui videndæ oculos non corporis, sed cordis, hoc est, mentis mundare veritas præcipit: Beati, inquit, mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Huiusmodi verò mundationem, fides hic inchoat, illic charitas consummat. Nam quovisque affectus noster dicere Domino possit, Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Hoc est quamdiu in cælestis alicuius creaturæ potentia, vel excellentiæ mundanæ illecebra, & non in Domino à quo sumus conditi, spem nostrę beatitudinis reponimus, crassum glaucoma nostris obductum oculis patimur. At cum salubriter ea sordere cœperint, quæ prius animum nostrum perniciosè aut eludebant opinionum falsitate, aut oblectabant fallaci suauitate; paulatim Dei clementia fatifcente, caligine noster visus recuperatur, ac diuinorū

præceptorum indies exacuitur collirio, donec deposita mortalitatis sarcina, ad videndum eum in quem tota fuerat translata intentio, perducatur. Præmonstratis verbis, super quorum sententia, non ut volumus, sed ut valuimus res quam significant incomprehensibilis est diutule locuti sumus. Idem mirabilis auctor subiectum, & per corpora in omni corpore, quocumque fuerint spiritualis corporis oculi acie perueniente directi, hic vel parum sæculari literatura imbutus, nemo dubitat à comuni subaudiendum, & ut videatur spiritui per corpora in omni corpore. Opinione enim illam, ut videri possit Dominus carnalibus oculis, nisi aliquid mentis obtinuerint, ipse manifestissime remouet, quid verò in eo voluerit intelligi, quod ait, Per corpora in omni corpore, scrupulosius quæriri posset, nisi eandem rem adhibita quadam similitudine præstruxisset. Denique præmisit: Vitam quidem suam haud dubium quin spiritus qua nunc viuit in corpore, & hæc terrena membra vegetat, facitque viuientia, interiori sensu quisque non per corporeos oculos nouit. Aliorum verò vitas, cum sint inuisibiles, per corpus videt. Nam vnde viuientia discernimus à non viuentibus corpora, nisi corpora simul vitasque videamus;

quas nisi per corpus videre non possumus : si-
 quidem hac eius tam luculenta sententia col-
 ligitur, quod per corpora, hoc est, per corporis
 oculos in omni corpore, quod idem conspe-
 xerint oculi videndus sit Deus nō in sua sub-
 stantia, quod priuilegium spiritui reservatur,
 sed in euidentissima gubernationis præsentia
 sit eum cum per sensus corporeos vitas aliorū
 in corpore intuemur. Non vitas inuisibiles
 aspiciamus, sed eas tamen inesse viuificationis
 potentia dubitare non possumus, nec sustine-
 bunt quicquam contumeliæ oculi, si spiritu
 Deum vbique præsentem cōprehendente, illi
 eum tantummodo in corporibus, quo direxe-
 rint aciem, quemadmodum superius ostendi,
 poterunt intueri: sicut neq; nūc patiuntur ali-
 quid ignominia, cū sensu aurium dulcissi-
 mum quemlibet sonum capiente, ipsi intra
 metas proprii muneris cohibentur. Hic à me
 monstratus intellectus capituli, omnibus te-
 cnas proposuisti quæstuum angustis libera-
 bit, inter quæ etiam oculis nihil simile men-
 tis habentibus in quouis corpore, nec propriè,
 nec figurate Dominum fore conspicuum de-
 clarabit. Namq; proprietatē eius cognitione
 spiritus sibi dignitas vindicabit. Quod autem
 tam euidenter creaturas suas diuina reget ma-

iestas, ut ne oculos quidem corporeos latere possit: nihil præterquam quod geritur significare, omnis qui sobriè sapit, faciliè aduerit. Adhuc enim exitum circumstantia sine superstitione peruatia considerata, tantum instructumque lectorem perducunt. Quod adeo nihil constat ut etiam beatissimum Augustinum, si reuiuisceret, aliter quemquam sensisse, credam non mediocriter miraturum. Proinde semper soluendo, & nunquam persolvendo charitatis debito, te suspiciende frater exhortor, ut nequaquã ultra in talibus tuum ingenium conteras, ne his ultra quàm oportet occupatus, ad utiliora vestiganda, siue docenda minus sufficiat, quid tantopere quæramus quod nobis nosse necdum forsitan expedit, certè diuinitus illustrata mens Deo loquitur: Oculus non vidit Dominum absque te, quæ præparasti expectantibus te, & nos illius ineffabilis visionis plenissimam rationem complecti animo, concretis vitiorum sordibus, adhuc grauato desideramus? In amplissimo scripturarum sanctarum campo interim spatiemur, earumque meditationi nos penitus totosque dedamus, faciemque Domini humiliter, piè, ac semper quæramus, quoniam inquirentibus Dominum non deficiet omne

bonum. Eius erit clementiæ vt dum confiderata nostra conditione, altiora nobis non querimus, nec fortiora scrutamur, nos ad sublimiora & robustiora sustollere, purgatisque nostræ mentis obtutibus, quibus videri se posse reuelavit semetipsum dignetur ostendere. Cæterum daturus nec ne sit oculum post resurrectionē aliquid simile mentis eius arbitrio relinquamus, cuius iudicio & hæc & alia innumera impunè quoad mortaliter vivitur ignoramus. Quaternionem quem reperisti, nescio quis mihi sublegerat. Verborum verò, quorum flagitasti rationem, quia nec plenaria statim omnibus occurrit, & eam indagare maxime causarum moles quibus assidue obruor inhibuerunt, in aliud tempus distuli, quamquam non sim nescius Græcorum sermonum proprietates à Græcis potius expectandas. Sanè si quando scribendum paruitati meæ decreueris, obsecro superfluis aut falsis laudibus non oneres, sed magis Domino supplices vt me semper suæ laudis auditum faciat: meæ verò laudis fructum in illud tempus differat quo laus erit unicuique ab eo.

S V M M A veneratione colendo insigni
 præsuli Gueniloni, Lupus plurimam
 salutem. Cùm ad regem proficisce-
 rer, & præmissem sciscitari, quid me facere
 vellet, & ipse verò præcepisset, vt festiuitate
 beati Martini ad monasterium eiusdem præ-
 clari confessoris ei occurrerem, eum verò vti-
 litas publica aliò traxisset, missis iterum nun-
 tiis per amicos obtinui cum gratia licentiam
 reuertendi. Cur autem sicut constituerat Do-
 minus noster rex, ad sanctum Martinum non
 accesserit, hæc vt nuntij nostri retulere causa
 fuit, quod Britanni sibi præter solitum diffi-
 dentes, Regem nostrum in Britanniam ver-
 sus euocauere, vt pars quæ contra Nomeno-
 ium sentiebat, ad eum tuto deficeret. De Pi-
 pino vnde vestra quæsiuit paternitas, nihil
 certi in palatio dicebatur, leuiter tantum fa-
 ma iactabat, eos, quì nuper ab eo desciuissent,
 in cõcordiam redituros: quidã verò de Aqi-
 tania venientes Nortmanos inter Burdeg-
 lam & Santones eruptionem his diebus fe-
 cisse retulere, & nostros id est Christianos
 pedestri cum eis prælio congressos, & misera-

F

biliter, nisi quos fuga eripere potuit peremptos. In quo bello comprehensum ducem Vasconum Siguinum, & peremptum etiam iurando testati sunt: quæ res quam vera sit Dominica sententia ostendit: Omne regnum in seipsum diuisum, desolabitur; & discordiam amplectentibus, qui fructus maneat manifestat. Benè vos valere cupimus.

AD LVDOVICVM.

EPIST. XXXII.

DESIDERANTISSIMO suo Ludouico Abbatum summo, Lupus præsentem & futuram salutem. Dici nō potest quāto nuper dolore affectus sum, cū in hac Reip. calamitate, foeliciter fallax fama disperferit, vos quoque inter alios cecidisse: hunc mœrorem nullus vnquam dies, vt verè fatear, nisi cum vltimo mihi spiritu abstulisset. At veritate comperta, vt par fuit inexplicabili gaudio exultaui, quod is viueret, cū quo si possem, & esset necesse, iuxta illud Horatianum; -- *Meos diuiderem libenter annos.* Immenfas itaque gratias omnipotenti Domino, omnium charissime refero, quòd te mihi seruauit, quo seruato ipse quoque ser-

uatus sum. Præterea Domini nostri Regis aduersitati condolens, & ereptioni supra modum congaudens, instar illius Euangelicæ viduę, quæ duo minuta in gazophilacium misit, quidquid muneris consequi potui per vos offerendum direxi: quòd gratum ei sicut mihi & expedire videtis, quæso dignamini facere. Ideò autem dixi illi me totum quòd inuenire valuisssem, fideliter misisse, quòd propter eius frequens seruitium, quòd prius à præcessoribus meis non exigebatur, & propter cellæ nostræ subtractionem, & frumenti ante inauditam pernuriã, omnia iam exhausta sunt, ita vt emptitio frumento fratres iam inter se integre sustententur, eodem tanta prolixitate vsque ad nouas fruges victuri, nec sufficere quæ ad communes vsus parata fuerant, sed urgente ineuitabili necessitate, paucissima vasa, & cætera ornamenta Ecclesiæ nostræ dolentibus omnibus distrahúntur, quæ res quo redundet, & quantum publicam prosperitatem, impedire possit, nec ammonita vestra videt prudentia. Proinde vestram supplex imploro pietatem, vt Regi meas, & fratrum necessitates, imò iam veras misérias aperiat: suggerentes vt quòd suo maximo periculo in beatum Petrum, & nos fecit, voti

F ij

memor quo se hoc anno obligauit, tandem aliquando immutare dignetur, vt & principem Apostolorum in suis rebus dubiis adiutorem, & nos omnes ex corde possit habere intercessores; neque enim contemnere debet orationes seruorum Domini, cùm de vno quolibet iusto dicitur: Multum valet deprecatio iusti assidua, & de pluribus Domini cultoribus facer insonet Psalmus; Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet. Nec de nostri instauratione cœnobij tantùm, verùm etiam de totius Ecclesiæ statu, sollicitè vobis admonendum est, ne fortè, quòd absit, quàm integram accepit scissam nobis flentibus, hostibus autem eius tam occultis quàm manifestis iridentibus, relinquere compellatur. Vtinam ei non contingat, quòd Dominus suis contemptoribus comminatur, sola vexatio intellectum dabit auditui. Nec experiatur, quod ait Apostolus: Horrendum est incidere in manus Dei viuētis. In expeditione Aquitanica olim, vt nostis, omnia perdidì, superiore anno missus in Burgundiam, decem equos amisi, nunc nos quàm significauì premit inopia, cupio etiam, si Deo placet, quòd didici, & semper disco docere, quas res præter vltimã, ea enim

velut Reip. inutilis iudicaretur, quæ meo iudicio cæterarum est grauissima, si me euocare voluerit ad Comitatum Regium, quæso suggerite; quoniam nisi spoliem aliquod altare, aut fratres importabili affligam inedia, non habeo vnde octo dies in eius possim versari seruitio, donec nouæ fruges optatam referant facultatem. Nisi autem absque periculo possitis militarium hominum nostrorum, nolo vos ocium deprecari, quamquam & illis quæ sit necessarium vtrò cognoscitis. Congratulationis cartulam, si utilem futuram ex morum eius qualitate deprehenderitis, hoc est vt ea ad benè agendum aliquo modo inciteatur, ex paruitatis meæ nomine tradendam curate: si autem quid animo contineant vos nosse suffecerit. De annuis domis, quæ adhuc penes me habeo, quid mihi agendum sit, per meum nuntium remandate. Munusculi similitudinem, quàm nimia verecundia, quòd aliud non habui, celsitudini vestræ direxi, memores primæ amicitie nostræ, quæso ne dignemini aspernari, exiguitatis meæ benignè memores. Benè vos valere cupio, & ad bonorum emolumentum prosperis semper augeri successibus.

LIBER EPISTOLARVM
EXHORTATIO AD DOMI-

num Regem Carolum.

EPIST. LXXXIII.

RUAECELLENCESSQ ME Domine,
etsi dicere audeam amatissime: Au-
dita nuper status vestri aduersitate,
ineffabili dolore distabui; nāque me-
cū reputabam vestre nobilitatis indolem, quā
cupio ætatis maturitate, ac sapientia grauita-
te consummari, nimis immaturè nobis abla-
tam, id quia irrecupensabile videbatur, quoniā
id constanter fallax fama iactaret, totum me
cum fratribus, qui mecum Deo servire sata-
gunt ad impetrandam salutem animæ vestræ
contuleram, cui vehementer timebam quo-
rundam non satis Deum timentium persuas-
iones obesse, verum quoniam sospitate vestra
donati somni incredibili gaudio repleti, sin-
cera fide, et aiestatem vestræ celsitudinis ad-
monemur, ut omnipotenti Deo nobiscum
maximas gratias habeatis, & referatis, qui no-
bis quantum se amare debeatis ostendit, cum,
ut pace cūctorum dixerim, humano cessante
auxilio, ipse vos potentem, & piè seruanit, &
quantum de eo præsumere debeatis, manife-
stare dignatus est. Nolite igitur casu contra-

rio nimium cōtristari ; sed potius credito veridicis verbis eius; Sine me nihil potestis facere; &; Non est volentis, sed miserentis Dei; &; Omnia quaecumque voluit Dominus fecit in caelo; & in terra; & : Omnis voluntas mea fiet; & : Non Saluatur Rex per multam virtutem, &; Non est Domino saluare difficile in multitudine, vel in paucis; & : Qui glorificat me glorificabo eum; qui autē cōtemnunt me, erunt ignobiles; Et spreto carnalium consilio, de quibus dicitur: Dominus dissipat cōsilia gentium, &c. Consilium autem Domini in aeternum manet: acquiescite consilio, quod per Prophetam ipse dignatur dare mortalibus: Iacta cogitatum tuum inde; & ipse te nutriet, &; Sperantes in Domino misericordia circundabit; &; Cū esset paruulus in oculis tuis, caput in tribubus Israël factus es, &; Impola Deo sacrificium, & inuoca me in, &c. Præterea memento quod Salomon ad regendum populum Israël, cui diu in maxima pace praesedit, sapientiam potissimum postulauit; nec spernatis etiam eorum hortamenta, qui Deum ignorantes, vtilia non tam sibi, quam nobis videre; In quibus inuenitur quid, antequam aliquid incipiamus, prudenter quid agendū sit debeamus inquirere: & cū inuene-

rimus, matura festinatione proficere; & quod diu apparādum sit bellum, vt celeriter vincatur. Hæc breuiter celsitudini vestræ suggessi, vt diuina & humana auctoritate quid vobis agendum sit, indubitanter possetis cognoscere. Det autem ipso Deus vt spiritaliter & corporaliter, quantum cupio, valeatis.

AD ALTVINVM, SENONEN-
sem Monachum. EPIST. XXXIIII.

VENERABILI Fratri Aluino Lupus perpetuam salutem. Si tanta facilitate discuti possent à quoquam, quanta mouetur quæstiones, olim ad consummatam studiosi quique sapientiam euasissent, nunc literarum studiis pene obsoletis, quibus quisque inueniri possit, quidæ magistrorum imperitia, librorum penuria, otij denique inopia meritò non queratur? Quominus indignari mihi debes, si per exiguum otij, quod mihi vix obtingit indagandis quæ nesciam, quam ventilandis quæ iam consecutus sum iudicem expendendum; Nec, vt opinor erro, si quibus diuino fauore viam intelligentiæ & aperui, & planiorem feci, quam præcesserit sequendi necessitatem indicam. Hoc est lectione magi-

stra, vel vtens vt vsus si auditoribus meis aut presentibus, id ipsum sermone aut absentibus obstinato imponam silentio. Obtinuit tamen tua instantia, vt quædam ex iis quæ studiosè quæsiisti enuclearem, Locuples penultimam genitiui producere, sic apud Priscianum probatur in lib. 5. cùm de nominibus in es productam desinentibus disputaret; Appellatiua verò, inquit, si sint ad homines pertinentia, quæ apud Græcos cõmunia, & mobilia, apud nos communia sunt, vt hæres, locuples. Item in vij. penultima tertiæ declinationis, quando produci debeat & corripi, mira diligētia ostēdens: Producitur, inquit, in his quorum nominatiuum in longam desinit seu natura, seu positione, vt sol solis, infans infantis: excipiuntur in, on, desinentia Græca; & in o tam Latina quam notha, quæ aliquando corripiunt, aliquando producunt penultimam genitiui. Præterea in m, s, vel b, s, t, per s, vel x, desinentia, quæ penultimam genitiui sæpe corripiunt, item par, lar, vas, pes, Ceres, compos, bos, sus, grus, quæ producentia nominatiuos, corripiant penultimam genitiui. Cùm igitur producta nominatiuum vt natura & positione penultimas genitiuorū consequenter producant, his sex exceptis nominibus,

quæ longa obseruantia deprehensa notauit.
 Quoniam, ipso teste, locuples, in es produ-
 ctam, finitur eodem auctore genitiuo longa
 penultima profertur. quod possem etiã poëti-
 co testimonio confirmare, nisi apud cōtentio-
 sos quoque tanti viri tantum posset aucto-
 ritas, locupletō autem quod penultima pro-
 ducta nequaquam dubito proferendum, sicut
 quoniam robur roboris corripitur, roborō
 eadem penultima correpta pronūtiatur, acti-
 uum esse in Cicerone possumus confirmare,
 qua significatione etiam in Psalmo positum
 canimus: multiplicasti locupletare eam. Apud
 memoratum auctorem Priscianum, in iam
 dicto 7. lib. quid sentiat de pronuntiatione
 mulieris deprehendi potest. In eo enim in ex
 correptam masculina, fœminina, neutra, &
 communia inueniri dicit: in eo autem pro-
 ducta Græca masculina, & vnum Latinum, &
 magis nothum, atque in sequentibus corri-
 pientia, inquit, nominatiuum, in quibusdam
 corripiunt penultimam genitiui, in quibus-
 dam producunt. Producunt in al & in el neu-
 tra, & in ar neutra, deriuatiua. In or quoque
 desinentia alia producunt penultimam geni-
 tiui, vt cursor, cursoris; alia corripiunt vt He-
 ctor Hectoris; alia verò omnia, quæ nomina-

tiui terminationem corripiunt, similiter penultimam genitiui corripiunt. Excipitur, inquit, quod simplicis declinationem seruauit in composito, quamuis corripiat extremitatem nominatiui; Ergo si mulier desinit in er correptam, vnde nulla dubitatio est, nec inter excepta ab eo est positum secundum eum correpta penultima genitiuus eius efferetur; Ad hanc rem roborandam nullum adhuc poëticum habeo testimonium, & quoniam, vt ipse ait: Nihil ex omni parte perfectum in humanis est inuentionibus, ab eo forsitan est non ignorantia, sed obliuione prætermisum. Quare in vsu mutando auctoritatis meæ periculum nolo facere, donec aut mea, aut amicorum diligentia aliquid hinc si non solidius, at euidentius valeat inueniri. Vltiscor & vindico cur dixerit idem auctor insignis in vtraque significatione accipiendum, idem explanat subinferens tam pro læso quam contra lædentem, accipiendum, vnde & vindicta non solum poena, sed etiam liberatio accipiat; Quamuis & ex Virgilianis versibus sensus eius in promptu sit rectè considerantibus, in eo enim quod posuit; *Vlla virum pœnas inimico à fratre recepi*. Ultra pro læso facit, Læsus enim Sicharbas, siue vt poëtica li-

centia ponit Virgilius; Sichæus à Pigmalione fratre Didonis erat, à quo fuerat morte multatus; maritum autem postea Dido ulta est, non ei ut pote qui erat extinctus poenam aliquam inferendo, sed Pigmalionem propter quem scelus commiserat pecunia priuando. Itaque supplicium de eo qui læserat, pro eo qui læsus erat sumpsit. Ita pro læso idem verbum accipitur, quo sensu acciperetur etiam si meto permitte dicere potuisset, vindicari virum. Sequens exemplum quod est: *Nunquam omnes hodie moriemur inulti*. Contra lædentem accipitur, cum enim Æneas socio ad repugnandum Græcis, qui in suam potestatem urbem redegerant animaret, usus est eo verbo, ut fingit Virgilius quo significauit vindictam & vitionem suorum gentilium qui iam occidissent, & sui antequam occidissent, vitiliter à lædentibus exigendum. Illud quod sequitur tangere nolui donec in Liuii vigilantius indagarem, Propitius & per sibi pronuntiarum etiam à non parum doctis semper audiui. Et in antiquissimis exemplaribus nunquam nisi per scriptum inueni, stupeo, an conuertat in præterito u, præsentis in i, apud Priscianum non discernitur, in veteribus tamen codicibus indifferenter expressum inuenies. Patronum no-

strum Episcopum incolumem esse vehementer exulto, Probum autem non tam aliquid ædidisse admiror, quam non omnibus iam scribendi materiam abstulisse. Bene Vale, & pro me patrèq; meo, & matre, & per te, & per cæteros amicos Dominũ exorare, si me amas, quæso ne cesses.

A D E B R A R D V M

E P I S T XXXV.

ASSIDVIS vrges me charissime petitionibus, vt antiquitatẽ nostrã propinquitatis & amicitiaẽ singularis literis prosequens, scribam aliquid quod esse tibi possit si non vsui, saltem delectationi hoc forsitan dignè fecissem, si cùm opus postulas materiam præbuissem: Verùm quia gratam tibi fore dum scribam quidquid illud sit polliceris, in exquirenda matéria nolui me operosa torquere diligentia, multo minus in elegantia solerti verborum, Quod igitur mihi nihil tale molienti occurrit extemporaliter explicabo. Reminiscensem in his nostris regionibus sapientiam quosdam studiosissimè colete pergratum habeo, sed sanè haud quaquam mediocriter moueor, quod quidam

nostrum partem illius appetentes insolenter partem repudiant. Omnium autem consensu nihil in ea est, quod iure excipi, aut possit, aut debeat. Quare apparet nos ipsos nobis esse contrarios, dum insipienter sapientiam consequi cogitamus. Etenim plerique ex ea cultum sermonis quærimus, & paucos admodum reperias, qui ex ea morum probitatem, quod longe conducibilius est proponant, addiscere sic linguæ vitia reformidamus, & purgare contendimus. Vitæ verò delicta parui-
pendimus & augemus: sed cùm omnis sapientia à Domino Deo sit; vt literæ diuinæ demonstrant, ordine congruo eam appetamus, & proculdubio consequemur. Id autem nobis ex diuina auctoritate depromitur: Fili, inquit, concupisti sapientiam, serua mandata. Et, Dominus præbet eam tibi, vbi etiâ quid sit sapientia summè ac pulcherrimè definitur: Timor Domini, inquit, est sapientia, & recedere à malo intelligentia. Cæterum de his qui perperam viuunt, & integrè loqui concupiscunt, & corruptos sermones quam mores aspernantur, sic instruuntur. Omnis labor hominis in ore eius, & anima illius non replebitur, quia dignum profectò est; vt qui primas partes eruditioni tribuit non sanctitati, à re-

fectione sapientiæ exitiali ieiunio excludatur, Quocirca si vigilanter poliendo incumbimus eloquio, multò maximè consequendæ honestati, atque iustitiæ operam impendamus oportet. Sed cùm variæ sint, sectæ philosophorum, suo vnaquæque genere perfectæ, quarum nulla alij præiudicat, quominus cultores suos in philosophiæ sacrariū introducat, & discordi concordia omnes quodammodo vniantur; palam est propositorum diuersitatem, qua pacatissimus Dei populus inseparabiliter, vt ita dixerim, separatur, non officere ad bene viuendum, & vario itinere piè venientibus matris ecclesiæ templum esse apertum, quando vniciuique ordini sua constet perfectio. Quanquam id postremum hoc sincerius quo diuina præstant humanis. Itaque hortor indolem tuæ nobilitatis, vti quicumque Religionis Christianæ gradus præ cæteris tibi animo sederit, seruata cæterorum reuerentia in eo cooperante Domino in dies proficias, & integrū te in eo exhibeas. Quòd si potes ex bono ad meliorem, atque ab imo ad summum euadere, id te niti summa intentione persuadere velim, vt laboriosius auctori militans, ab eo gloriosius coroneris. Iacta cogitatum tuum in Domino, vt ab eo inter incerta, perpetuo

foelicia, & foeliciter perpetua consequaris. Illudque ante omnia semper in oculis habeas, quod ipse te fecerit, quod perditum reformarit, quod tam crebris, tam copiosis, tandemque proficuis auxerit beneficijs, vt hinc illum laudandi concepta materia, dum ei gratias de acceptis & habes & refers muneribus, fias ad accipienda maiora dignior, & foetus humilitate perseuerantiam in bonis actibus (quod est donum inamissibile) sortiaris. Sane dū his studiis occuparis honestas artes & ingenio dignas; noli vt negligenter prætercas; Verū postules earum scientiam ab eo, qui dat omnibus affluenter, & non impropert, & iuxta mensuram fidei tuæ haud dubiè tribuentur. Valeas charissime & desideratissime; & longa ferens ætate salutiferis quotidie crescas virtutibus; meique semper memineris.

AD ALTVINVM.

EPIST XXXVI.

SI subitaneam nobis tuam attulisses præsentiam, infertilis profectò laboris retulisses dispendium, namque, ita me variis & ineuitabilibus inuolutum offendisses negotiis; vt vix intra multos dies

vna

vna hora vacuas tibi aures præbere potuifsem. Quinetiam Abbatis absentia intentioni tuæ plurimum derogasset. Itaque quòd & ego, quemadmodum supra expressi, sum occupatus: & Abbas vix Autumno reuersurus creditur, si tibi ad nos veniendum existimas, opportunitatis vides expectadum commercium. Cæterum germanum tuam, vt supplicasti, orationibus, quòd potero, iuuare contendant.

AD HERIBOLDVM ANTIS-

siodorenses Episcopum. EPIST. XXXVII.

 V SPECTABE mihi amplitudinis vestræ nuper missæ fuerunt litteræ, idcirco temperandum responsione putavi, quoad rei veritatem rescirem. Nunc quoniam communis frater & earundem litterarum fidem, & vestri status patefecit veritatem bonam valetudinem vobis quàm celerissimam exoptans; breuiter litteris respondeo. Si natura memores, quæ nos arctissimo necessitudinis vinculo nexuit, pristiniq; amoris vnicè singularitèrque deuinxit, quorū vnum est euentus, alterum iudicij, sinceram mihi beneuolentiam exhibendam decreui.

G

stis, imò quia decreuistis locorum interstitia quæ mihi questi estis detrimento esse non poterunt: siquidem & frequenter inuicem videre nobis facultas est, & si quis casus impedierit, literale nobis haudquaquam deest cōmercium, quo vicissim intentiones nostras (si vestra eousque se summittit sublimitas) familiariter possumus reuelare. Cæterum codicem annotationū beati Hieronymi in Prophetas necdum à me lectum vobis, morem gerens dirigo, quem vestra diligentia citò aut exscribendum aut legendum procuret nobisque restitui iubeat. Vnde vos monendum iudicaui, ne fortè vobis in multis assiduisque occupatis negotiis, nihil vobis collatura, nobis earundem rerum obesset dilatio. Atque vtinam altissimum diuinumque vestrum ingenium, quantum posset fieri à communibus auersum negotiis, ad indaganda humanæ vel diuinæ sapientiæ transferretur secreta, profectò vestra nobilitas officiūq; clarissimi gradus, dignum sua amplitudine cepisset emolumentum. Quòd nolim eo dictum à me accipiatis, vt me in hac parte perfectum iactanter existimem, aut vobis in aliquo prorsus conferendum, nedum præferendum opinor; sed sicut vos conuenientibus cumulos congra-

tulor honoribus, ita etiam ingeniis, maximè quæ excellent artibus, ornatos nosse desidero. Caius Iulius Cæsar historiographus Romanorum nullus est, Commentarij belli Gallici, quorum ad nos manavit opinio tantum, extant, nec quantum ad historiam quòd compertum habeam quicquam aliud. Nam cæterarum eius rerum gestarum postquàm idem Iulius, totius penè orbis terrarum molibus est oppressus, Hirtius eius notarius in Commentarios seriem referendam suscepit: Eiusdem itaque Iulij Commentarios, vt primùm habere potuero, vobis dirigendos curabo. Cupio vos valere foeliciter.

AD REGEM CAROLVM,

EPIST. XXXVIII.

EXCELLENTISSIMO Domino iudicioque sapientium multis & maximis regnis dignissimo, summa veneratione nominàdo inclyto regi Carolo, deuotissimus per omnia Lupus. Licet ineuitabilis necessitas me ad tempus vestris aspectibus subtrahat, sic tamen animus meus vobis agglutinatus est, vt vos; & vestra semper in oculis habeam, & vt

G ij

absque adulationis fuce, verum vobis confitear, vix comprehensibili amore complectar. Nam cur ab omnibus bonis debeatis amari, facile in vobis eminet; vnde quantum capio, quantum sufficio, quantum intelligo, vobis fidelis sum. cæterum præsentēs necessitates per venerabilē Ludouicū, qui vobis nō minus quā decet, fidus, maiestati vestræ notas facere studeui, quibus peto, secundum datam diuinitus vobis prudentiam, cui omnes cōgratulamur, piē consulatis, vt Dei vestrique seruitij talia nunc valeam in primordio ponere fundamenta, quæ futuri obsequij deuotis molitionibus, opitulante eiusdem Dei gratia, & vestro fauore respondeant. Me autem noueritis quotiescunque possum Dei clementiam intentis precibus implorare, vt concedat vobis prolixam sospitatem, incruentam victoriam, perpetuam pacem, vitiorum odium, possessionē virtutum, sicque vos faciat regnare in terris, vt regnum non amittatis in cœlis.

AD EBRONIVM EPISCOPVM.

EPIST. XXXIX.

LARISSIMO Ebronio Lupus perpetuam salutem. Causas meas Ludouico nostro significavi, quas his

literis repetere superfluum duxi, cum eas quę illi redditę sunt vos lecturos & volim & sciã: Tantũ postulo vt in omnibus ita mihi adesse dignemini, sicut me confidere illis etiam literis cognoscetis. Misi vobis eburneum pectinem, quem quęro vt in vestro retineatis vsu, quo inter pectendum arctior vobis memoria imprimatur. Bene vos valere cupio.

AD RABANVM PRÆCEPTO-

rem suum.

EPIST. XL.

EVERENDISSIMO patri eximiõq; præceptori Rabano, Lupus salutem. Non potui hæctenus gratias vobis agere, tamen quantas affectu habuerim occultorum cognitor semper inspexi; Deinceps autem si idem Deus vitam vestram produxerit, optatamque pacem reformauerit, nõ erit impossibile quid animo geram factis ostendere: namque consensu fratrum nostrorum in Kal. Decembr. Cœnobium Ferrariense mihi commissum est, dominusque noster Carolus mita me dignatione fouens gratia sua donauit. Vestra igitur beneuolentia me, vnãque cõgregationem mihi creditam, sacris orationibus commendare dignetur, vt sicut

G iij

studia meâ plurimum eruditione adiuuisti, sic officij difficultatem assiduis precibus temperetis. Cæterum audiui sarcinam administrationis vestræ vos deposuisse, & rebus diuinis solummodò nunc esse intentos. Hatoni verò nostro curam sudoris plenam reliquisse, cuius rei ordinem, simulque alia quæcunque videbuntur, beatitudinis vestræ literis expectabo cognoscere. Opto vos bene valere, meique perpetuò dignanter meminisse. S A T I

A D I M M O N E M.

E P I S T. XLIIII

S ANCTITATIS merito sincere suspiciendo venerabili Immoni, Lupus æternam salutem. Epistolam vestram me, quàm molliter mulcentem, amicitiaque memoriam, suauiter reficantem, vt par fuit, summa delectatione perlegi: eique sensa mēti penitus illapsa, diligenti memoria commendauim, nam siue, vt scripsistis, inter charissimos numeratis, erit forsitan venerabile quod peregrinationis molestia, præsertim tot quot inueniri facile potuerant neglectis opportunitatibus, epistolari solatio me leuare spreuistis, quanquam tanti contemptus dolorem vehē-

menter exulceret non actum quod sæpe inter nos constitit, vt quotiescunque nanscisci possitis occasionem, quæ cognoscenda mihi essent, vos potissimum panderetis. Verùm hæc alias, (cæterum propitio Domino Deo nostro) sospes regressus sum, præterque Domini ac nutritoris mei Aldrici, quantum ad me attinet plenum infortunij obitum, & quorundam aliorum amicorum, non est quod mihi extrinsecus accidisse admodum triste crediderim. Cur autem vobis significari petieritis quos libros in Germania vel scripserim vel legerim demiratus sum, nec satis causam comprehendere potui, nisi forte mei experimentum argutè capere voluistis, propositis duabus rebus quarum altera si cessisset videri poterat ostentationis, altera imprudentiæ puerilis. Itaque simpliciter vobis aperio, principem operam me illic destinasse lectioni, & ad obliuionis remedium, & eruditionis augmentum, libros pauculos parauisse; nec Germanicæ linguæ captum amore, vt ineptissimè quidam iactauerunt sarcinam subiisse tanti, tamque diuturni laboris. Quod autem studio humilitatis me inuigilare diuinis auctoritatibus monuistis, pergratum habeo, & velim credatis me hætenus id agere, vt quod Deus me fecit,

G iij

quodq; suis beneficijs donauit, totū eius gratia assignem, & vt ea in me conseruans amplificet, summissis precibus flagitem, siquidem ad ea quæ proposuistis, illud etiā Euangelicū adijcio: Habere sal in vobis, & pacem habete in vobis, & quod secretorum cœlestium conscius docet Paulus, Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti quid gloriaris, quasi non acceperis? Nec illud me fugit, quanquam omnino me magnum non sentiam, quantò magnus es humilitate in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam; ad quæ tam multa, tam fortia, tandēque salubria hinc teneo documenta, vt ne somniare quidem possim diuinorum beneficiorum mihi aliquid arrogandum, sed planè qui aliqua diuina eminet gratia, non potest effugere varias diuersorum opiniones, quandoquidem de Salvatore nostro, in quem nulla prorsus reprehensionis cadit suspitio, alij dicebant, quia bonus est, alij autem non, sed seducit turbam. Quare sapienti firmissimum erit illud ac singulare suffugium, si oculus tuus simplex fuerit, totū corpus tuum lucidum erit. Benignè mei memores cupio vōs benè valere.

AD HINC MARVM EPIS-

copiam Remensem. EPIST. XLII.

NON sum nescius cum tantis diuinæ gratiæ muneribus abundetis, vltro vos cogitare apud principem iuuandi bonos facultatem diuinitus accepisse, ut quod in se non habent in vobis possideant, & remunerandæ vestræ industriæ materiam præbeant. Proinde familiaritatis fiducia moneo, ut dum tempus habetis, vsuram talenti multiplicare curetis, ut instar Solis, beneuolentiæ vestræ splendor cunctos irradiet, nec quem excipiat, nisi qui superba cæcitate lucē iustitiæ aspernatur. Nobilitatem vestræ generositatis ornat eruditio salutaris, altitudinem officij, commendat religio professionis. Hæc vestræ celsitudini non arrogantia vitio, sed amicitia studio scripsi, ut quoniam in vobis & nobilitas & sapientia conuenerunt, quantum hæc societas valeat etiam nolentibus emineat, qui ipsa quoque lumina Ecclesiæ obscurare contendunt. Locī nostri facturā vobis nota est, ut scilicet Rex Cellam nobis nulla mea culpa subtraxerit, quam pater eius etiam edicto contulerat, quod cum comperisset monachicam religionem apud nos

durare non posse, nisi facultatum fulciremur augmento. Itaque ad tantam inopiam deuoluti sumus, ut hoc anno vix duorum mēsum frumenti sustentaculum habeamus, famuli quorum seruitio carere non possumus, penē nudi sunt, nec quid his faciamus habemus. Plerique fratrum nuditatem attritis atque scissis vestimentis vitare coguntur, hospitalitatem paupertate compellimur imminuere, & hoc turbulento Reip. tempore, his expensis, quæ maiores nostri congregauerunt à Rege clementiam, à communi Domino patientiam flagitamus. Itaque tædio necessitatum afflictus, vacationem officij ad quod à fratribus & electus sum subinde cogito. Verum ab ea, & sæcularium pernicioſa voracitate, & impatientiæ crimine, si in tanta perturbatione eosdem fratres relinquam deducor: cum enim pro viribus imò ultra vires Regi seruiuerim, & pro eo semper intentè orem, non solum ut aliquid mediocritati nostri coenobij conferret non merui, verum etiam hanc notam incurri, ut partem eius optimam sæculari homini traderet, non regendam, sed euertendam. Fecerit hoc mea vilitas, cur tantorum virorum, qui mecum Deo seruiunt, est contempta sanctitas? vestro admonitu nosse de-

bet, esse inter nos aliquos de quibus merito scriptura testetur: Voluntatem timentium se faciet, & : Qui tangit vos, quasi qui tangit pupillam oculi mei. Quid ei sæcularis illius excellentia contrulit? Nunquid illi postea gērem aliquam barbaram subiugavit? Aut hoc sibi dissidens regnum composuit? At si votum quo vobis credo suggerentibus in Ecclesia beati Dionysij se obligavit, ex integro, absque respectu ullius personæ Deo persoluisse, imò primo consiliis quæ quæsitæ & inuenta sunt acquievisset, iam eum in pace regnare fecisset ille, de quo sacra continent literæ; Non est sapientia, non est prudentia, non est cōsiliū contra Dominum. Canones eosdem, siue ut vos vocatis capitula meo stilo tunc comprehensa vobis direxi, de quorum æquitate credo ætas posterior iudicabit, & deuotionis meæ non erit immemor, cordium renūmque scrutator. Vos autem interim mihi quæso, & quibuscumque similia patientibus, Mardochæi constantiam, Hester pietatem impendite, ut hostes famulorum Dei vestra diligentia, imò diuina virtute, non ut tempore, cuius mentionem facio ad suam perniciem, sed ad perpetuam salutem vincantur & opprimantur. Bene vos valere optamus.

LIBER EPISTOLARVM
AD LVDOVICVM ABBATEM.
EPIST. XLIII.

PRAECELLENTISSIMO Abbati Ludouico, Lupus æternam salutem. Debita dona, quæ per vos rex iussit, direxi, quæ vt ei grata fiant, vestra beneuolentia nō aspernabitur procurare. quia verò Edilulphum cum Regina ad regem venturum audiui, supplico vt memores nostri esse dignemini, scilicet vt Cellam nostrā in qua præter solum nihil pene aliud iam relictum est, tandem aliquando recipiam; quia eam nulla culpa mea perdidit, nec eas facultates noster habet locus, vt sine præfata Cella in eo durare possit religio; Namque inde cera Ecclesiæ, fratribus & famulis vestimenta, pisces, caseus, & legumina ministrabantur, quibus omnibus vtinam non ad duplum detrimentum Domus nostræ gementes caremus? Admonete igitur eum sui periculi, vt & sibi & nobis aliisque similiter à se afflictis consulat, nec timeat Dominum nostra cōsolatione placare, quem non timuit acerba oppressione offendere. Si quidem generalis religiosorum adsertio est, præter vindictam vltimam quæ impendeat, nunquam eum felicitatis optatæ prosperita-

tem adepturum, donec redintegret Ecclesiā,
quam diuisit, & grauibus ac maturis bono-
rum, hoc est, Deum timentium consiliis, ad-
quiescat. Bene vos valere cupio.

AD HINC MARVM ANTI-
stitem Remorum. EPIST XLIIII.

SVMMA veneratione suspiciendo
Hincmaro Antistiti, Lupus omni-
modam salutem. Effectum petiti-
onis meae nuper à Rege vestra digressio impe-
diuit, quàm urgente necessitate his literis re-
frico, vt mea saltem importunitate, quæ ipsum
quoque ingenuum pudorem excludit, vos ad
subueniendum mihi & aliis eadem patiētibus
impellam. Neque enim congregandi auri, ar-
gentique, ac aliarum pretiosarum specierum
sublatam nobis dolemus materiam, sed vnde
vitam mediocriter sustentabamus, hoc est,
vnde vestimenta, & alimentorum conseque-
bamus omni tempore adiumenta. Cogimur
itaque attrita & resarta ferre vestimenta, &
famem penè semper solis oleribus & emptitijs
leguminibus temperare. Hinc quæruntur in-
firmi, apud nos consueta requirunt, nec inue-
niunt. Hospites præsentia tempora infamant,

& Deus ad vindictam sine dubio, prouocatur. Verùm quia sicut priori epistolæ non adulatoriè, sed seriò comprehendì, totius ecclesiæ causa vos dignitate ornatos, & familiaritate principis donatos credimus, idque rebus cupimus approbàri, idem adesse Odolphus dicitur elaborare dignamini, vt se rex tanto peccato exuat, & nòs tam ingenti penuria liberet, ne tam eum nostra oratio subleuet, quàm afflictio importabilis deprimat. Siquidem vestra suggestionem, institutus, magnam potest habere opportunitatem, vt quòd peperam fecit, immutet, scilicet si sæcularibus quibus, res Ecclesiasticas impertitus est enumeret, quæ seipsum & illos post consecuta sint incommoda, & iratum Deum nisi sua ei restituant esse placandum. Nec aliter eos virtutem & consilium recepturos, nisi ex corde ad ipsum Deum reuersi, rapinis abstineant, & suæ imbecillitatis conscij, eius omnipotentia se submittant. Quòd nisi facere Dominus noster Rex accelerauerit, & trepidauerit, vbi nò est timor, vltra quàm dici potest formido, ne citissimè suis inimicis gaudium pareat exoptatum, nobis autem vnice se amantibus opprobrium derelinquat. Benè vos valere cupio, & in dies ad meliora proficere; imitatus.

veteres eruditionis artificio, etiam nunc nostra recuperare molitus essem, nisi hoc frustra tentans experimento proprio comperissem, & iam si Virgilius reuiuisceret, & totas tripertiti operis vires mouendis quorundam cordibus expenderet, nec lectionem quidem presentium adepturam.

AD DOMINVM CAROLVM

Regem.

EPIST. LXV.

MNIPOTENTIS Dei quæso recordamini; qui gratis dedit vobis vitam, nobilitatem, pulchritudinem, potentiam, laudabilemque prudentiam: Et quod maius est omnibus sui cognitionem, Et honorate eum in seruis eius, quia ipsi utpote habenti omnia, conferre nihil potestis. Polliceri dignatus ille, Beati misericordes, quoniã ipsi misericordiam consequentur: Estote nobis nimium indigentibus misericordes, ut pro nobis beatitudinem misericordium ipse vobis restituat: Plus minusve quadriennium est, ex quo 72. monachi, quos ad eorũ votum electionemque mihi commisistis, qui ve indefinenter vobis in diuersa occupatis pro salute ac prosperitate vestra excubant, propter

abstractas facultates patiuntur incredibilem vestimentorum, leguminum ac piscium indigentiam. Et publica hospitalitas peregrinis, iuxta constitutionem priorum Regum, exhibenda intermissa est; famuli monasterij squalore torquentur & frigore, nec possunt subuenire miseris, quoniam ab aliis multitudo collecta mihi relicta est, & copia vnde sustentabantur ablata. Siquidem intercedente gloriosa matre vestra sereniss. pater vester Ludouicus Augustus remedium animæ suæ, ad salutem posteritatis, supplementum hoc cœnobio nostro contulerat. Nec tamen cum id haberemus, noxia difflebamus abundantia, vt in delicias intemperatè solueremur, quia, quæ Regula concedit, integris facultatibus monasterij vix poterant procurari. Nunc autem longè pauciora consecuti, abstinemus inuiti, algemus coacti: pueros, senes atque infirmos propter inopiam non fouemus. In tanta calamitate patri & matri vestræ quotidianas preces *& annuum officium* persoluimus, quasi quod illi contulere possideamus, fecerūt enim illi totum quod potuerunt, & donum suum robustissimè firmauerunt. Tangat itaque vos affectus eorum, per quos esse cepistis, instauratione illorum eleemosinam, ingenti periculo haftenus

hactenus intermissam, nec obliuiscamini nostri, etenim vos iam eleemosina indigetis: Tēpus est ut Dei timor atque amor vestram compungat mentem, quia iam peruenit corpus ad virilem ætatem, nec differatis quæso ulterius bonum, quod vos velle dicitis, quoniam cum nesciatis quid superuentura pariat dies, tamen quia nobiscum quotidie ad eius iudicium tenditis, cui verissime dicitur, Tu reddes unicuique secundum opera sua, dubitare non potestis: Horribile est autem incidere in manus Dei viventis, nec verò dicere dignemini vos non posse, siquidem ut ait Apostolus: Deus non iridetur. Scit ille quantum potestis conferre, qui non nisi quod iustum est exigit, nec trepideris timore, ubi non est timor. Audeate potius benefacere, si in hac vita prospere, & in futura feliciter desideratis regnare. Cur enim non constanter audeatis immutare, quod nullus iustum esse possit ostendere? Consensu bonorum omnium iustum est quod poscimus, possibile regali potentia, necessarium nobis, vtile non tam nobis quam vobis, nos enim ex hoc beneficio temporalem consequemur usum, vos autem accedentibus aliis bonis, præmiū sempiternum. Flectant igitur pietatem vestram

H

iustissimæ supplicationes, humillimæ preces, quas maxima extorquet egestas. Et vt nunc perficere dignamini, quòd tunc firmissimè concessistis, cùm vobis Daudicum illud fixum est quod loquutus sum. Namque nec aliter decet vestram nobilitatem atque probitatem, quæ omnibus imitabilis esse debet, nec verò aliter conuenit vestræ saluti atque Reip. paci: nos autem nec in debito famulatu reddendo inueniemur segnes, & in placanda vobis quantum poterimus diuinitate curabimus esse feruentes.

CVIDAM NECESSARIO.

EPIST. XLVI.

VSTA copiosaque & suppetens materia, ne dubitetis tu & quos fideles iudicasti perfidi commēta subuerrere, qui impudentia singulari & beneficiis meis vt in monasterio nostro subsistens vititur, & lacerare non desinit à quo fouetur, atq; operus ignominia, & refertus inuidia, vnde se nō valet expedire, me conatur propellere. Et quia fugit eum optata victoria, mirabili amentia serere infamiam delectatur: Illi similis qui quod se nequaquā recuperaturum cognoscit,

amoliri ab alijs non quiescit. Cur autē eū non
cōstātissimē inuictis & insolubilibus argumē-
tis opprimatis, quē iuxta fidem diuini oraculi
anima Dei detestetur, quod humana diuināq;
iura permiscens, seminet inter eos discordias,
quos vel natura protulit, vel religio fratres fe-
cit? Tu verò nullis omninò maleficijs à loco
nostro auellaris quod ope diuina nec eueni-
et quod formidas, & eueniet citò quod optas;
consequentē quē securi studebimūs, itā mihi
iam explorata sunt omnia. Demosthenes no-
ster ipso interdum caule indiget, & cibatio
nonnumquam pane altus fert modice; despe-
ratione quoque vini ad hoc perductus est, vt
venali certissia delectetur, & vel in hoc Tulli-
um superat, cū quod ille dormiens, id iste
vigilans patitur. Ita nec lateribus robur com-
paratur, nec vocis conseruandæ cura laborat,
Rhetoricę magis actionis immemor, retinen-
dæ vitę facultatē cōtētus est. Verū enim-
verò auctor bonorum omnium nostram &
vestram inopiam larga vt credimus opulen-
tia abolebit.

Eidem.

EPIST. XLVII.

NON est quicquā quod metuas. Nam
& domestici & extranei hostes, & si
plurimū sibi, nihil mihi oberūt quod

H ij

protegere meam paruitatem dignabitur, qui me sibi iussit & dedit confidere. Proinde irridenda omnis illorum malitia est; qui vel implacabili cruciantur invidia, vel inexhausta cupiditate torquentur.

S A R.

EPIST. XLVIII.

CONSIDERATIONIS destinatione posita, & superadi peruicacia equus æstimator necessitatum, vide ut affluens annonæ copia quàm tibi commisi proferat utilitatibus nostris, nanque sationi & animalium pabulo, & cuius ingentem te habere curam desidero iustæ hospitalitati adhibita diligentia, non dubito superfuturum quod præstare non mediocrè commodum possit.

AD HINC MARVM EPIS-

copum.

EPIST. XLIX.

SVSPICIENDO Antistiti Hincmaro, Lupus omnimodam salutem. Angustiam nostram, quæ temporis cum prolixitas; tum etiam asperitas peperit; nuncius à me directus, vobis exposuit, nec

aliud, in paternitate vestra quam quod de ea
presumebam inuenit. Sane priores certaur-
mus officio, nec tantum poposimus quanti
præstitimus, scilicet implenda materiam cha-
ritatis. Itaque nobis omnium quorum indi-
get, vñs penuria tamdiu laborantibus, magna
propereantia subuenite, vt promissionum be-
neuolentiam, opratus largitatis consequatur
effectus. Hospitatur autem in villa, quæ anti-
phrasticos Viniacus vocatur, & ab Hiniaco in
Africum plus minus-ue, vno miliario distat,
hoc ideo vt etiam de vectura cogitet vestra
insignis prudētia, quod huius quoque rei nul-
la nobis facultas est, quo & quanto, & quando
vos ituri sitis, literis per hunc latorem vicis-
sim redditis pandere dignemini, vt interim
& quando, & quid nobis agendum sit valea-
mus prospicere.

C V I D A M F I D O.

NON ignoras prolixi temporis labo-
rem, quem recuperandæ cellæ stu-
dio assumpsi, quo adhuc flagrans
iussu Regis vita comite ad colloquium profi-
ciscar, quod Reges ad Traiectū habituri sunt,

H iij

pecunia nobis iam nulla est, quæ tanto spatio
vix potuit sufficere: Proinde quia non videba-
tur consilium imperfectos conatus relinque-
re, donec euidenter appareat qui eos conse-
quatur effectus: Non usquequaque inhone-
stum credidi, opem ab amicis petere, quorum
fides mihi non fluxa in similibus inuenta est,
itaque maxima spe ad Dominum Rhodingu-
m duxi, cui cum nostro nuntio, aut si commo-
dius iudicaueris separatim huius meæ necessi-
tatis volo causam aperias, eamque quam mo-
lissimis precibus flectas, ut sicut semper omne
mihi subueniat, & continuo per hunc meum
nuntium argento quo in hoc utar itinere iu-
uet me liberaliter, ut & in Cœnobij nostri
pro qua satagimus instauratione particeps
existat, & me sibi deuotior, si id fieri possit
efficiat, si quid etiam ab aliquo tibi datum ha-
bes, mihi mittere ingenti necessitate Arentalo
ne graueris. Quoniam nihil tam pretiosum
aut paruum dirigere poteris, quod non patia-
mur pro victu expendere.

FRATRIBVS BERGARTEN-
sibus. EPIST. II.

DLECTIS fratribus quod gaudium
capiam de R. Si forte vestrum aliquis
ambigit, repetat illud memoria quod

auctoritas diuina, neque rapaces regnum Dei possessuros, affirmat, & vltra dubius esse non poterit, præceptor verò eius ne se insolubile argumentum reperisse gloriatur, accipit omnium villarum nostrarum & possessionum regimen & laborem, vsum verò fructuum ipsum etiam secundum meam dispositionem fratrum esse communem, ita nec sæcularem religio minuit potestatem, nec potestas confundit religionem. Interim prospicite nostris equis, ne à magistro aut à discipulo subtrahantur, & absque vlllo in hac parte meo respectu, quidquid secundum leges valeatis, contra violentiam peruasoris agere contendite. Industriam vestram hoc mihi gratiorem scientes futuram, quo maior & illustrior fuerit, mihi potiora molienti quòd opportunitas imò Deus permiserit curæ erit perficere. Ego quoniam cum Rege ad Traiectum, Deo volente, iturus sum, quo ei ad colloquium fratres occurrerent, & recipiendæ Cellæ bona mihi spes, nec possum adesse vobis, vt vnusquisque vestrum agat mecum quòd solet & debet, sicut superiore anno conuenit nobis, qui potest agere studeat, quousque rediens si aliquid sit immutandum cognoscam. Satio studiosissime procuretur, & quod nostri boues post

H iiii

solemne debitum non suffecerunt, frequen-
tes impleant corrogationes. Bene vos valere
cupio, & diligentissime orare pro nobis.

PRÆPOSITO SALVT.

EPIST. LII.

RATA noster probabilia fecit quæ-
cunque abs te gererentur, quod mi-
hi cordi fuit, moneo quæ te vt sicut
cepisti in officio sincera fide permañeas, fu-
riofum illum super quo scripsisti, quia etiam
pœnitens suspectus mihi est, & germana san-
ctitate vsque ad fastidium satiauit vehemen-
ter me recusatum cognosco, ac si se inie-
gerit ne triidui moras excedat, cæteris per-
suade quæ quod toleremus, non opus est no-
bis extrinsecus querere.

AD REGEM CAROLVM.

EPIST. LIII.

RAECELLENTISSIME Rex, licet
tacendo, loquendo ac scribendo nihil
hactenus profecerim, tamē quia Dei
causa est quam ago, quiescere non audeo, pro
vestra salute ac prosperitate vos admonco &

supplex flagito, vt vos me & ipsos liberetis periculo, méque deuotissimum vobis famulum, secundum frequentes vestras promissiones, asperrimo subleuetis labore, quæ beatæ memoriæ pater vester, intercedente gloriosa matre, peregrinis, & Dei seruis largiti sunt, ob redemptionem animarum suarum; hæc afflicti variis necessitatibus, quatuor annorum spatio, quia omnes adesse non possunt, per me reposcunt à vobis, vt ipsa etiam eorum verba sciatis: dicunt iniustum esse vt à vobis fame torqueatur, & frigore; cum assidue pro vestra temporali & perpetua salute cogatur orare, nec vos omnino consecuturos felicitatem quam desideretis, donec cum paruulo nostro sancto Petro in gratiam amicitiae redeatis. Ac ne putetis eos iocari, serio confirmant senes nostri experimento se proprio comperisse, idque sibi pueris à senibus esse traditum, quod quicumque monasterio nostro insigne aliquod intulerit damnum, nisi citò resipuerit, magnū incurreret incommodum, aut sanitatis & vitæ portulerit dispendium. Ne igitur tali re aut similibus vestram impediatis prosperitatem, nec seruorum Dei penuriam cōtemnatis, nec salutem vestram dubiam faciatis, reddite potius Deo vota vestra; dum potestis, ad curas

iudicium nimis tremendum quotidie perpetratis nobiscum, in quo absque respectu dignitatum, aut personarum, vnusquisque recipiet quod meretur, vita hæc breuis, & incerta est, & iuniores vobis quotidie moriuntur. Ipse verò Deus promittit & minatur, qui glorificat me, glorificabo eum, qui autem contemnunt me &c. Ad virilem ætatē perducti estis, ne timeatis iustitiam facere, vt per eam thronus vester firmetur. Domine mi rex considera, quod sicut nuper in exhortatione prudenter dictum est, iam pater es, & in magnis adhuc versaris laboribus, & talem te omnibus exhibe, vt boni te cupiant & optent videre, fortunatum atque foelicem auum, & post huius vitæ transitum, cœlestis patriæ possessorē.

N E C E S S A R I O.

EPIST. LIIII.

NON ignorabam haud aliter te quā volebam, quāque oportebat facturum, & maleficia illius perditissimi maxima ingenti auctoritate præuenturū, vnde & tibi gratulor, & omnipotēti Deo, si non dignas certē quantas possum & ago & habeo gratias, qui sic me necessariis aliqua in

parte destituit, vt tamen hoc dispendium fidissimi deuotione suppleret. Nec verò ille impudenter inimicus solum cauendus & eludendus est, verùm & si quos nuper dubitando præfeci, tua semper industria confirmandi, vt dicto audientes existere contendant, nec sibi vllatenus ignoscendum arbitrentur. Vultus noster cùm redierit forsitan tibi metum detrahet, interim sine pauere ingratos.

AD MARCVVADVM ABBA-

tem Prumiensem.

EPIST. LV.

DESIDERABILI maximâque veneratione suspiciendo Marcuuado, Lupus. salutem. Nithadi aduentus ad Syluacum quò me monasterij necessitas traiecerat, vehementer me lætificauit, cuius præsentia factum est, vt hæ litteræ vestræ paternitati redderentur, cùm vos esse fospites, & communem filium Eigilem ex validissima infirmitate, opitulante fauore diuino, reualluisse ostendit. Tantam siquidem expertus sum vestram beneuolentiam & liberalitatem, vt nemini, quàm vobis me maiorem debere sentiam deuotionem. Verùm quâquam temporis malitia obstiterit, ne possem hæc-

nus obsequiis pandere quòd meritò concu-
 pisco, bonitate vestra præfusus, audeo suppli-
 care, ne ad Regem nostrum venire grauemi-
 ni, quia & res vestras forsitan recuperare po-
 teritis, & nobis in recipienda Cella sancti
 Ludoci prodesse plurimum, super qua & vo-
 bis iam & mihi sapissime, & Ludouico nu-
 perrime tam seriò promisit, vt si adesse di-
 gnemini, dilationis nullum possit inuenire
 perfugium, ita & rei discrimine terrebitur,
 quòd & peregrinis nobisque monachis à suo
 patre & matre relictà stipendia sustulit, &
 promissarum suarum serie constringetur, vt
 saltem tunc faciat, quòd olim se facturum spo-
 pondit. Pridie Kal. Decemb, ad Comitatum
 accessi, & ingentibus dispendiis atque labori-
 bus cum Rege versor, assidue spes meas diffe-
 rente, propter absentiam, vt fatetur Odulsi
 qui languere dicitur, nec tam periculosè vt
 vel admonitus corrigatur, quòd optaremus,
 nec tam grauitè vt moriatur, quòd propter
 eius certissimam damnationem doleremus.
 Properate itaque, vt quoniam propiores ali-
 quantulum facti sumus post tanta spacia de-
 sideratis refouear alloquiis, & vestro annisu,
 auctis ex diuina gratia liberer angoribus: Ta-
 les quæso nostris estote pueris, quales non

modò nostris, verùm etiam vulgò fuistis, omnibus paternitatem vestram piè quèrentibus. Exiguitatis meæ nomine charissimum Egi-lem, & reliquos omnes fratres dignamini salutare laboriosissimum difficillimò tempore negotium, præsertim nihil meritis vobis imponere haudquaquam præsumpsissem, nisi quòd Rex noster, vos ad colloquium invitaret comperissem, adeò vt mihi quoque hoc tempore præceperit, vt si fortè ad monasterium nostrum accederetis, ad se vos deducendos curarem, licentiam imperaturi inter alia commode Imperatori suggerere possetis à me fratribusque nostris, qui pro eo semper oremus, vos precibus fatigari vt quoniam de loco nostro sitis à quo vos corpore duntaxat Ecclesiastica vtilitas abduxerit, isque diminutione facultatum vehementer attenuetur atque religioni paupertas impedimento sit, intercessionis opem instauratio eius impensissimo studio conferatis. Vale Domine paterque charissime, Lupusque tui semper benigne memineris.

RATBERTO ABBATI.

EPIST. LVI.

BONIS omnibus amplectendo Ratberto, Lupus Domino salutem. Ha-

bita diligenter opportunitatis ratione, fug-
 gessi Domino Regi, annitente Vulgefizo no-
 stro super luone, id vos postulare, vt quo-
 niam nec ad monasterium remeasset, & ve-
 risimile esset eum quæ fuerit solitus itera-
 re, si quando reuerti tentaret, ne in sui alio-
 rumque perniciem potestatis eius præsidio
 muniretur, siquidem esset indignum eius ma-
 iestate nisi resipiscentibus peruersis aperire
 accessum, nedum impunitatis indulgere se-
 curitatem. Ille quoslibet vultu cùm gratiosus
 apparet, prius quædam alia iure se, ipsi mo-
 nacho deinceps negaturum auctoritatis adi-
 tum respondit, quo hæctenus vti cõtempserit,
 atque hoc sibi satius videri ne pereat vt con-
 stringatur conuenienti custodiæ, priusquam
 societatis communionẽ recuperet, nos verò
 tametsi offerret quæ sperare vix omnino pos-
 semus, idque vt par erat, amplecteremur, vos
 nec citra decretum regulæ subsistere, nec vl-
 tra velle progredi constanter astruximus. De
 liberalitate vestra quid sentiam, nolui præci-
 piti declarare præconio, donec experiret in-
 copia piscium quæ ventura erat, cùm maxima
 tum etiam vt opinabar optima mei supergre-
 deretur ingenioli facultatem.

DILECTISSIMO Abbati Ratberto
omnimodam salutē. Quod flagita-
stis exequi absque dilatione conten-
di, euolutisque ratiocinationibus multis, ad
hanc vtrum compuli conditionem, vt non
modo noceat nihil, verum etiam profit pluri-
mum, si erga eius propinquum qui tempore
tumultus discessit, & instaurata pace reuerte-
retur benigni extiteritis. Id vos & libenter
facturos, & etiā in omnibus quę iubere digna-
retur obsequuturos, dū eius gratia frueremur
fiducialiter sponendi, atque eo vsque institi
donec firmissimē promitteret nihil se vobis
effecturum, nisi prius mecum causam confer-
ret. Itaque modum petitionis meę hoc fine
terminaui, vt si quando rebelles eius fauore
suas quærelas fulciri deposcerent; non vulgo
adquiescerent, verum res duntaxat dignas
vestrę conscientię reseruarēt. Quædam alia
comperi tam cautē reuelanda, vt ea literis
comprehendere tutum nō putauerim, tamq;
necessaria cognitu, vt quā potestis celerius
pręterita qualibet alia vtilitate, mihi ad collo-
quium occurrere debeatis. Cæterum nisi iam
molestum sit, profecturis mihi cum Rege si

Deus vult ad Syluiacū nūcium dirigite, vt cū gratias agere cœpero, vberius dicendi copia frustra conantem plurima non destituat, vt verò epistolam serio claudam, obsecro ne sim vobis oneri, quod nimix familiaritatis fiducia multa postulo, quia si vitam & prosperitatem Deus mihi concesserit, non sum nunc ad accipiendum paratior, quàm quondam ad largiendum esse curabo.

Eidem

EPIST. LVIII.

QUOD petijstis nec dum Regi suggesti, quòd oportunitas defuit, maturabo tamen vobis, cooperante Domino, morem gerere, communi honestate seruata. Bene valete.

AD MARCVVADV M ABB A-

tem Prumiensem.

EPIST. LIX.

NON ignoratis credo reges nostros apud Traiectum hebdomade secunda quadragesimæ celebraturos colloquium, quo me trahit ecclesiastica necessitas, qua vigente, vt vobis iam aliis expressi libens, cum rege quartum ago mensem, ita vt
ne

ne die quidem à comitatu abfuerim ; præbeat igitur se mihi saltem illic desiderabilis vestra paternitas , ut nostra familiariter vincit , tandem voce valeamus cognoscere , siquid præterea , ut passim soletis , omnibus nobis quoque facultas fuerit impendere , libenter nos accepturos cognoscite. Debent enim parentes thesaurizare filiis , ut fallere nescia diuini spiritus confirmat auctoritas. Benignè mei memores estote. Cupio vos valere foeliciter.

Ad Eundem.

EPIST. LX.

CHARISSIMO patri Marcuado Lupus. Officiosa humanitas vestra vix petitionē meā quæ leuiter tetigit, quod temporis poscebat necessitas, proinde fuit ea gratior, quàm æstimare valeant, ærumbarum expertes. Molestissimè autem fero, quod vobis non visus discedo, quanquam consolatur meam mœstitiam, quod post Pascha nostram vos visitaturos pollicemini paruitatem. Commode autem & me præsentē id vos facturos puto, si secunda hebdomade, mensis Maj iter ad nos compatiatis. Nam quinto decimo die post pascha Synodus magna, ut aiunt, apud Attiniacū celebrabitur, cui me abesse nequa-

quam, vt credo, nōstri præsules patientur. De Cella nostra nihil aliud paternitativestře possum exprimere, nisi quod promissionē vbertas, spes nobis varias pene quotidie pariat, & quod sicut omniū propter malorū illius quoque rei effectus incertus sit, Abbas monasterij quod Germanicē Saligstat appellatur, cui nomen est - - - partem quandā cuiusdā libri faciet mihi describi, eāmq; vestro mihi reddendam nuntio se traditurum promittit, atque obsecrat vt tabulas quas Hilpius pictor, beatis vouit martyribus, hebdomada secunda post Pascha ipsi dirigere dignemini. Quod etiam causa petitionis meae vos maturare cupio, vt cū ad nos veneritis, pręfatam partem ipsius libri nobis adferendam curetis, in pueris multū nobis pręstiteritis, si quod cœpistis paterna pietate, non grauemini consummare. Capitis autem dolorem nepoti meo parcitas potus forsitan detrahet, si eius appetentior fuerit deprehensus, alioqui nostro curandus reseruabitur medico, qui omnes quarum nullam non ignorat depellere se posse confidit infirmitates. Integerrimē vos amans foelicissime valere desidero, & vt me semper apud Dominum pręcipuē iuuare dignemini supplex efflagito.

AD GVIGMVNDVM EBORA-
cenſem Episcopum. EPIST. LXI.

EVERENTISSIMO, magnâque ve-
 neratione suspiciendo Guigundo
 Eboracensis Ecclesiæ antiliti, cun-
 ctisque sub eo Domino Deo famulantibus,
 Lupus Abbas, & vniuersa Cœnobij Ferrar.
 congregatio in Domino salutem. Ingens flu-
 xit spatium temporis per quod turbationibus
 variis crebrescentibus, societas, quæ à præces-
 soribus nostris, auctore Domino, inita est,
 nulla præter orationes protulit indicia chari-
 tatis. Nunc autem aperiente se gratia, & re-
 cepta Cella sancti Iudoci, vnde & hæc scribi-
 mus, curauimus vt par fuit priores certare of-
 ficio, vosque siue ad repetendam siue ad de-
 clarandam amicitiam prouocare. Ac primùm
 illud ante omnia suppliciter poscimus, vt &
 in priuatis & in publicis precibus nostri me-
 mores esse dignemini. Deinde volumus vt vi-
 cissim nobis præstare studeamus quidquid
 gratiosum fore literis vtrinque directis con-
 stiterit, & facultas permiserit. Maturate igitur
 vestram nobis pandere voluntatem, vt & ad
 morigerendum vobis continuò præparemur,
 & fructu dilectionis Dominus Deus noster

I ij

glorificetur ac delectetur. Cupio vos valere
foeliciter amantissimi patres.

AD ALTISIGVM ABBATEM.

EPIST. LXII.

VENERABILI Altisigo Abbati, Lu-
pus monasterij Berthemitici siue Fer-
rariensis in Domino salutem. Ingen-
ti clementia Dei nostri discordiæ peste miti-
gata, quæ totas Gallias Germaniamque ha-
ctenus vexauit atrociter, inter ipsa pacis exor-
dia foedus quod inter nostram vestramque
olim fuit Ecclesiam, directis ad reuerendum
Guigmundum Episcopum literis studui re-
nouare. Quia verò vos amore sapientiæ cuius
& ego sum auidus flagrare comperi, vel secū-
dum illud Tullij, pares cum paribus facile cō-
gregantur. Et iuxta receptæ scripturæ asser-
tionem; Omne animal diligit sibi simile, sic
omnis homo, hac epistola meam offero &
vestram expeto amicitiam, vt nobis vicissim
cum in sacris orationibus, tum etiam in qui-
buslibet aliis utilitatibus prodesse curemus,
atque vt quod polliceor vos exequamini
priores obire flagito, vt quæstiones beati Hie-
ronymi, quas teste Cassiodoro in vetus &

nouum Testamentum elaborauit, Bedę quoque vestri similiter quæstiones in vtrumque Testamentum: item memorati Hieronymi libros Explanationem in Hieremiam, præter sex primos, quia apud nos reperiuntur, ceteros qui sequuntur. Præterea Quintiliani Institutionum Oratoriarum lib. xij. per certissimos nuntios mihi ad Cellam sancti Iudoci quæ tandem aliquando nobis reddita est, dirigatis tradendos Lantrano, qui bene vobis notus est, ibique exscribēdos, vobisque quàm potuerit fieri celerius remittendos. Quòd si omnes non potueritis ad aliquos ne grauemini destinare, recepturi à Deo præmium impletæ charitatis: à nobis autem quamcunque possibilem duntaxat cesseritis vicem tãti laboris. Valete nosque vt se opportunitas obtulerit exoptabili responso lætificate.

AD PRUDENTIVM EPISCOPVM Tricassinum. EPIST. LXIII.

HARISSIMO suo Prudentio Lupus in Domino salutem. Septimo Idus April. Heriboldus Episcopus paulò ante regressus à Rege, mandauit mihi ex præcepto eiusdem Regis, vt quoniam se

I iij

ipse legationis functione absoluiſſet, eandem nos ſtrenue ac celeriter exequeremur, vt in conuentu generali, memoratus Rex de ſingulis locis poſſet certior fieri. Itaque quia & tēpus appropinquat, nec ſine difficultate maximè propter equorum pabulum colloqui poſſumus, nec verò ante copiam herbæ quòd iubetur inchoare & valetudinem veſtrā & quid ſuper hac re vobis placeat continuo directis literis declarate. Vt autem hinc meam ſentētiā vobis aperiam ſuperuacuum iudico, locorum ſtatum iam perſpeximus iterū adire, quoniam nulla ſit correctio ſubſecuta, & in Aurelianenſi ac Senonico & veſtro ac noſtro pago reſtent quædam Cœnobia in quibus tēpus interim ſerere poſſimus, vt ſicut in aliis locis ita & in his etiam emendanda per nos Rex cognoſcat, & ne in legatis eius ipſius iuſſio contemnatur. Si voluerit ſentiat, quanti enim ſimus habiti imo ipſe qui nos miſerat, nobis impenſus honor patefecit, & monaſteriorum inſtaurata religio. Proinde antequam legationē adoriamur Regi, per me de his quæ videbuntur ſuggere ſtatui, & tractorias accipere, & tunc fauente Dei gratia proficiſci, viſſim ergo ſenſum veſtrum literis exprimate vt optimū factū ex vtriuſque ingenio colli-

gatur. Illud autem non vos fugiat quantumcunque in hac legatione laborauerimus, nec nobis nec hominibus nostris aliquid remittendum, quin agamus quod ceteri, si motus his qui haftenus vexarunt extiterunt similes.

EXHORTATIO AD CARO-

lum.

EPIST. LXIIII.

VT pacificè, fœlicitérque regnetis, obseruanda vobis fidei deuotione colligi, creatori vestro Deo & iudici futuro gratias habete semper & agite, qui vos haftenus malis pluribus liberauit, & bonis multiplicibus exornauit, vtque vobis initiũ, profectum, atque perseuerantiam in bonis actibus largiatur, quotidianis precibus flagitate. Cũ essetis paruuli loquebamini vt paruuli, sapiebatis vt paruuli, nunc autem ad virilem perducti ætatem, secundum eundem Apostolum, in quo euidenter Dei spiritus loquebatur, euacuate quæ fuerunt paruuli. Scilicet stulta quoque atque inania declinantes rationabilia præsentis & futuræ salutis, profutura sectamini, quæ agenda sunt prospicite diligenter, & retractate subtiliter commune quale consilio cum Dei vestrisque perfectè

I iij

fidelibus quia id diuinum nos instruit elo-
 quium, qui sibi nequam est cui bonus erit? nec
 vos cuiuslibet ita subiiciatis, vt ad eius arbitriū
 omnia faciatis, cur enim regium nomen præ-
 tenditis, si regnare nescitis, vt pace cūctorum
 dixerim nō expedit vobis & populo vt aliquā
 vobis æquetis nedū præponatis, quoniā Deus
 qui scit quid sit in homine præmonet, ne des
 potestatem filiis tuis in vita, quia melius est vt
 illi te deprecetur quā tu illos, si filiis hoc non
 est cōcedendum quantō minus aliis? vicē vos
 gerere Dei quis ignorat? at ipse dicit gloriam
 meam alteri nō dabo. Non admittentur ergo
 à vobis monitores quos baiulos vulgus appel-
 lat, ne gloriam vestram inter se ipsi partiātur,
 & meliorem amorem alienent à vobis imita-
 tione Dei; nolite personaliter iudicare, sed in
 eadem causa diues, mediocris, & pauper eun-
 dem vos sentiant, vt sit quod potētes terreat,
 & quod mulceat non resistentes. Bene semel
 gesta, numquā nisi in melius immutaueritis,
 vt fidem vestram atque constantiam cuncti
 mirentur. Fugite leuitatē, morum matutitatē
 apprehendite, vt vestra probitas cunctis pos-
 sit prodesse, subiectis: Vitate malorum socie-
 tatem, quoniam vt scriptum recolitis, corrū-
 punt mores bonos colloquia mala. Ample.

Amur bonorum Collegium, quoniam cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente, innocens eris. Et apud eundem Regem & Prophetam pulcherrimè dicitur, Ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat: &, Ne metuatis potentes, quos ipsi fecistis, & quos cum vultis extenuare potestis. Ne confidatis in Principibus, in filiis hominum in quibus non est salus, sed transferte spem vestram ad Deum, qui fecit cælum & terram, qui custodit veritatem in sæculum. Cōcipite honestam veritatem, vt quod vos non decet præstare, nemo scienter à vobis audeat postulare. Cogitate multa nec dicatis omnia, quia vel iuxta diuinam scripturam, qui custodit os suum, custodit ab angustiis animam suam, vel iuxta sæcularem literarum sententiam: Quòd occultū velis, nemini dixeris. Quomodo namque poteris ab alio exigere silentium quod tibi ipse non præstas, & non potest vox missa reuerti, communem vtilitatem & oportunitatem omnium charissimam vobis omnes intelligant, vt certatim omnes sibi vos præferre contendant. Diuinas & humanas leges iustas duntaxat nemo sinatur contemnere, quia malorum impunitas, vitiorum semper peperit incrementum, humilitas cuncta

opera vestra venustet, quia scriptum est: Quid superbit terra & cinis? Et quanto magnus & humilitate in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam, & ipse redemptor noster admonet: Discite à me quia mitis sum, & humilis corde, & inuenietis requiẽ animi vestri. Eleemosinis assiduïs Deum vobis placate, secundum illud, Miserere animæ tuæ placens Deo, quia vt sacra continent litteræ, eleemosina à morte liberat, & non patitur animam ire in tenebras. Saluator quoque hanc ita commẽdat, date eleemosinam, & omnia munda sunt vobis, Glorificate Deum in omnibus, quia ipse testatur, qui glorificat me glorificabo eum, qui autẽ contemnunt me, erũt ignobiles. Rex etiã & Propheta eximius sic sibi deũ præponit: Non nobis Dñe nõ nobis, sed nomini tuo da glorã. Hæc studiosè custodiẽtes Deo, & bonis quibúsq; placebitis, rebelles Deĩ vt credimus vobis pugnante, comprimẽtis atq; vincetis, & post regnũ temporale atque laboriosum consequemini sempiternum & verè quietum.

FRATRIBVS QVIBVS

præerat.

EPIST. LXV,

ILECTIS fratribus suis, Lupus Abbas in Domino salutem. Flagrante cupiditate hostes nostri multa qui-

dem conati sunt, sed nō per nos Domino meritisque sanctorum sanctorum spe sua deiectionemque opitulante nunquam optatum sibi consequentur effectum, quod vobis declarare studui, ut Deo & sanctis eius dignè gratiæ referantur, & excepta securitate mentes vestra quietis gratia perfruantur.

AD REGINFRIDVM EPI-
scopum. EPIST. LXVI.

REVERENTISSIMO præfuli Reginfrido Lupus in Christo salutem. Profecturus Romam transitum nobis fore quod longe ab vrbe didicimus vbi vestrā humanitatem quā animo percipimus re ipsa cupimus experiri, maximèque cuius nobis penitus copia deest, Italicas monetas argento quod solū vsui futurum est nobis, permutandi, id concorditer quique confirmant. Conspectum quoque vestrum, fauente Domino, nobis exhibebitis, ut officij beneficium hac ut decet gratia cumuletis. Sanè aduentus nostri certum tempus præfigere non præualeo, tamen hunc futurum aut præcipiti estate, aut prima suspicor parte Autumni. Bene vos valere cupio.

LIBER EPISTOLARVM
VENERABILI VV. LVPVS
EPIST. LKVII.

AM videndi vos occasio fesc obtulit,
quàm ab vrbe, quæ in vestra cura
& patrimonio requiescit, Romã pro-
ficiscentibus, quo ipse tendo, iter patere co-
gnoui: Facite itaque impositis aliis occupa-
tionibus sincerè charitatis fruamur alloquiis
de præsentì vtilitate & futura salute tracte-
mus. Ociosum autem existimo præmonere
vt me iutare his quæ vñ poposcerit studea-
tis, cùm nihil derogare debeam vestræ pru-
dentia, & liberalitati cōfidere plurimum. Pe-
ritiam ergo regionis in qua versamini, affe-
ctumque patriæ in qua creti sumus præstare
nobis concedite. Transibo verò si Deus vult
per vos, vt opinor, aut extrema æstate, aut
certè primò autumno. Cupio vos valere
fœliciter.

AD DOMINVM MARCVVA-
dum Abbatem. EPIST. LXVIII.

HARISSIMO ac desiderantissimo
patri Marcuado Lupus, plurimam
salutem. Orationis gratia & qua-

rundam ecclesiasticarum studio caufarum, quas Deo volente, reuerſus cum vos videro paternitati veſtræ aperiā Romam proficiſcor, & quoniam in efficiendis rebus Apoſtoliſci notitia indigebo, ea verò ſine munerum interceſſione iniri commodè non poteſt, velut ad paternum, imo ad maternum gremiũ, ad vos confugio, ſupplicans vt ſicut nunquam mihi nulla neceſſitate deſuiſtis, ita nũc adeſſe dignemini, mihi que, ſi vllò modo poteſtis, per præſentes nuncios duo ſaga veneti coloris & totidem lintea, quæ illi comperi eſſe chariſſima; horum ſi fuerit vobis integritas ardua, ne quicquam videbitur nobis ipſa medietas cõtemnenda, namque ſeculari eruditione doctiſimus vt ſperantes minora, maiora poſcamus. Ac ingenio noſtro latiore deſuiſſe materiam ſuſpicemini, ſi equo tollutario, vel quolibet alio fortiſſimo, noſtrum iter ſubleuaueritis, plurimum nobis collatum eſſe ducemus. Sane nihil me obtinere moleſte præferam, ſi communicatis his literis cum comuni filio Eigile, riſum vterque veſtrum tenuerit. Cupio vos valere foeliciter, meique benigne memoriam gerere.

LIBER EPISTOLARVM
AD AVSBALDVM.
EPIST. LXIX.

LECTO suo Ausbaldo Lupus salutem. Molestè tuli quod tãta opportunitate comperta, vt parcissime dicam, nihil mihi & mandare & scribere voluisti. Iam quanquam curam nostri tam facile deposueris, quod iste reprehendo ipse nequaquam imitabor, sed me aspernante pio complectar colloquio. Tullianas epistolas, quas misisti cum nostris conferri faciam, vt ex veris si possit fieri veritas excipiatur, cur autem hinc nostro cursori trade, vt ex eo, quẽ me impetraturum credo suppleantur. Bene vale, & tuis me semper orationibus protege.

AD MARCVVADV M.
EPIST. LXX.

ESIDERANTISSIMO & integritate vitæ merito suspiciendo Marcuuado Abbati salutem Lupus perpetuam. Dignas vobis rependere gratias præualemus, sed non idcirco & verbis id tentare non debemus. Siquidem inter alia quæ nobis iam plurima præstitistis, linguæ vestræ pueros no-

stros fecistis participes, cuius vsum hoc tempore pernecessarium nemo nisi nimis tardus ignorat. Itaque non istis gratam rem solum, verum etiam vtilissimam nobis omnibus contulistis. Dilectissimū fratrem Eigilem & ceteros - - - Sed vt congruum curationi tempus impenderent iusto celerius dimisimus, ea conditione obstrictos, vt per nos dum redierint proficiātur, sumus enim de eorum sanitate & ipsorum & vestri causa vehemēter solliciti. Cæterum hinc nouiciū cursorem nostrum vestræ sanctitati commēdamus, omni genere conuersationis professioni suæ respondentē, nisi quod adhuc credo propter timores nocturnos, solus cubare non potest. Opto vos valere foeliciter, meique semper pater pro effectu meminisse.

AD REGEM CAROLVM.

EPIST. LXXI.

Ræcellentissime Domine, mi Rex, humiliter supplico, vt suggestionem tui deuotissimi famuli digneris prudenter cognoscere, & clementer tractare. Religiosissimus nuper Ludouicus vestræ nobilitatis auctor, ad petitionem gloriosissimæ me-

moriæ Iudich Augustę matris vestrę, Cellam
 sancti Iudoci monasterio Ferrariensi cōtulit,
 & suum donum præcepto firmavit, vt mona-
 chi absque inopia in monasterio Domino ser-
 uirent, & in præfata Cella hospitalitatem, iux-
 ta Domini timorem peregrinis impenderent,
 atque pro vtriusque salute & prosperitate
 dominū delectabiliter exercerent. Eorū ele-
 mosinam primo benignè concessistis, nouo
 etiam præcepto firmastis: sed postea ad insua-
 sionem eorum qui cum Dei offensione non
 timēt ditescere, euacuata duplici eleemosina,
 votum seculariū de memorata Cella imple-
 re coacti estis, quam ob causam nunc Domini
 serui qui pro vobis assidue orant, hoc trien-
 nio consueta vestimenta non accipiunt, &
 quę efferre compelluntur - - -
 & plerumque leguminibus emptitio grano
 sustentantur. Piscium & casei consolationem
 rarissimè consequuntur, famuli debita in Do-
 minum tamen accipiunt, quę omnia nobis
 ex prædicta Cella ministrabantur. In qua in-
 termissam transmarinorum curam, aliorū-
 que pauperum & neglectam sui culturam
 utinam vobis Deus non imputet, me præter
 communē necessitatem & singularem labo-
 rem grauissime pudor onerat, quia id quod
 alij

alij Abbates ad stabilitatem religionis munificentia imperiali consecuti sunt, ego quasi omnium vilissimus, tamen spem gerens recuperandi meo seruitio quod nulla in vos culpa noxius perdidit, maximè cum vestram promissionem inde teneam, quam fallere nefas est, imploro quod iustè reposcimus, ne ulterius differatis, sedem enim vobis propitiam & post vltimos famulos vëstros reddetis ad intercedendum pro vobis omni tempore promptiores.

AD DIDONEM EX PARTE

Marcuadi.

EPIST. LXXII.

REuerentissimo & plurimorum præconiis celebrando Didoni Abbati, marcuadus plurimā salutem. Actus nostræ singularis peritia multorum oratione peruulgata, fratris Nichardi potissimum relatione nobis innotuit, quo etiam referente comperimus, passim vos accessum indigentibus apperire, & sempiternam vsuram temporali ægrotantium remedio procurare, vnde tametsi vobis adhuc sumus ignoti, non dubitauimus propter eiusdem religionis vnitatē, cuius etiam vos obseruatissimos gratulamur,

K

materiam præstadi nobis beneficij vltro proponere, parati vestræ opinatissimæ liberalitati modis quibuscunque possumus respondere, namque & filij nostri, quos & vestros optamus molestia corporis laborabant, quam aliquot adhibiti apud nos medici propulsare nequiuerunt, hos Domino & vestræ charitati fidentes curandos vobis offerimus, vt per vos optatæ sanitatis solatia temperantes, auctori eiusdem nobiscum gratias referant, & vestro labori. Illi quidem deuotionem, quàm solam possunt, vtpote monachi repensent, nos autem dignum omnino seruitiũ persoluamus, petitionem nostram diu verbis extēdere nolimus, ne fortè & vestræ caritatis perfectione dubitare videremur, quæ non solùm ignotis, verùm etiam inimicis prodesse contendit, & ideo vt optime nostri oraculi mandatum attestatione prophetica confirmatur. Optamus vos valere fœliciter.

AD GVENILONEM.

EPIST. LXXIII.

Ruerendissimo antistiti Gueniloni
 - - - - - cuius lectione vestra
 victus amore pæne - - - - -

per communem propinquum nostrum ab ra-
 - - - - - dirigite. Quem quantopere dili-
 gantur - - - - - quòd eum præter vos
 nulli vnquam passus sim - - - - -
 autem Ecclesiæ nostræ quòd fanum appr - -
 - - - - - æquissimum iam decreuistis &
 - - - - - quærere ipsi optime intelli-
 gitis quamquam in proximo conuentu vobis
 gratias retulerim, putans penitus litem esse
 sopitam, noueritis nihil esse definitum, sed ad
 votum eorum, qui etiam iniuste non erubesc-
 cunt, immò appetunt esse victores occasione
 dilationis presbitero vestro præparatū quòd
 quæsiuit emolumentum, ac nostro quam fa-
 stidit iam spem inanem relictam boni de ve-
 stra insigni prudentia, quæ didicit ex Euan-
 gelio non personaliter iudicare, instructa est,
 etiam illo veteri præcepto: Iuste iudica proxi-
 mo tuo, iudicij veritatem, vt cœpit constanter
 & citò perficiat, ne quod absit abutuntur ve-
 stra nobilitate, qui cupiditatis patrociniū
 susceperunt: nam & ipsa illis ad subuersionem
 Ecclesiæ nostræ oratorium nouum commēta
 est, & ne veritati acquiescāt, vnanimitatemq;
 charitatis dissoluāt, adhuc inde sese hortatur.
 Peto etiam vt ad supplicationem Gerohaldi
 presbiteri Laudiaconum eius propinquum,

K ij

in ipsius titulo dignemini ordinare, quoniam
 difficultate visus frequenter non sufficit sa-
 cerdotale munus implere. Cæte - - - - -
 perfectione quæso me fieri è vestigio certio-
 rem - - - - - digno tamen quali-
 cumque paruitatis meæ discedatis - - - - -
 valere foeliciter - - - - -

Ad Eundem.

EPIST. LXXIIII.

- - - - - Præsuli, Gueniloni. L. in Domino
 f. T. Liuium per hunc - - - - - agite, quia
 illo non mediociter indigemus. Bene - - - - -
 - - - tamen postulauimus dignamini im-
 plere - - - - - sanctos ordines lar-
 giemini participem cum - - - - - infe-
 num infirmitas illius promotione - - - - -
 meum quòd elaborauì delibero ac - - - - -
 veritate precij quo redempti sumus ipse vo-
 bis elegi ostendere quàm per quemlibet diri-
 gere - - - - - nobis diuinitus collato, tan-
 tarum rerum vtilitatem facilius mecum pos-
 sitis aduertere.

DILECTO suo Bertoldo, Lupus salutem. In hoc, quem nuper habuimus conuentu, quamquā voluisssem, idq; Episcopovestro dixisse demiror contigisse, ne nos inuicem videremus, præter alia verò quæ inter nos familiariter conferrentur, statueram vos precari quòd nunc efflagito, vt in saltu apud Marriniacum vestram largiamini nobis viginti arbores, ac commodetis aliquos cæsores, vt sumptibus nostris nauiculam nobis componant meliorem, quàm inuenire possimus venalem. Per hunc ergo nuncium quod vobis concedere placuerit remandare.

AD HINCMARVM.

EPIST. LXXVI.

Charissimo præfati Hincmaro, Lupus perpetuam salutem. Collectaneum Bedæ in Apostolum ex operibus Augustini veritus sum dirigere, propterea quòd tantus est liber, vt nec sinu celari, nec pera posset satis commodè contineri, quamquam si alterutrum fieret formidanda

K iij

esset obuia improborum manus, quàm pro-
fectò pulchritudo ipsius codicis accendisset
& ita forsitan & mihi, & vobis perisset, proin-
de tuto vobis memoratum volumen ipse cõ-
modè cū primo, si Deus vult, aliquo nos cõ-
tigerit sospites conuenire: Primas autem nu-
ces, quas cursor ferre potuit, hoc est, decem
mittendas curauì: rescripto vestro notarij
vt scripsistis me priuauit impedimentum,
cursor idem noster ad hoc directus vt à vobis
propositum est, id accipiat, vt lectio illius me
erudiat vel delectet: Benignè vos mei memo-
res opto valere foeliciter.

A D P A R D V L V M L A V D V.
nensm. EPIST. LXXVII.

 A R R I S S I M O Pardulo Lupus plurimā
salutem. Secundum quod statuistis
direxi nuncium, qui super meis re-
centibus literis quid vobis visum fuerit, &
quæcunque cognitu necessaria iudicaueritis
comprehensa vestris apicibus reportaret. Pe-
to itaque ne illum vacuum aut tardius remit-
tatis. Cupio vos valere foeliciter.

Eidem.

EPIST. LXXVIII.

VNICE, singularitèrque dilecto Pardulo Episcopo, Lupus in Domino salutem. Sacris Domini Regis non sum euocatus, propterea ad conuentum non veni, literarum ipsarum exemplar dirigendū curauì, vt si forte mentio de me inciderit, ipsi me remansisse possitis ostendere. Cæterum quia me intra conscriptum familiaritatis admisisistis, quæso vt & nunc, & quotiescumque possibilitatem dominus largitus fuerit, tutum vestra intercessione reddere curetis, ego vt nostis hostem ferire, ac vitare non didici, nec verò cætera pedestris ac equestris militiæ officia exequi, nec rex prius solis bellatoribus indiget admonitu vestro, & si opus fuerit, si expeditio ingruerit obsecro doceatur, vt quoniam studia mea non magnificat, vel dignetur considerare propositum, & alia mihi iniungere, quæ ab illo penitus non abhorreant. Id si me sincere amatis, sic potestis efficere, vt non solum offensæ contraham nihil, verum etiam gratias consequar, ita mihi comperta & probata est vestra prudentia. Itaque quia & locum habetis & mihi & quibuscumque valeatis quæso succurrite, certi & Dominum iustū

K iiij

retributorem futurum, & nos sinceram beneficiorum memoriam habituros, literas quæ me lætificent remittite, & mei benignè semper memores bene valete.

AD ROTRANNVM MONACHVM. EPIST. LXXIX.

QUONIAM ad conuentũ nõ euocatus, nolui me vtrò ingerere venerabili Episcopo Hincmaro literas dirigens, Epistola alia Hilmeradi nostri causam apud eum studui commendare. Ex eisdem literis verba hic posui, vt eidem Hilmerado possitis ostendere, quàm velim rebus eius fauere. Hilmeradus, inquam, quem Rex Ambianensium esse Episcopum iussit, quadam mihi necessitudine coniunctus est, cui supplico pro sit quod apud vos plurimum valeo. Nam licet desit ei forsitan aliquid eruditionis, tamẽ poterit esse utilis, cum & vestræ doctrinæ parebit. Et si plene non potest docere instituta diuina, poterit tamen facere vnde & ipse & eum sequentes efficiant salutis æternæ capaces. Hæc ad illum sic scripsi, vos quæso vt in incepta semper amicitia maneatis, certi me nunquam ab officio recessurum; Bene vale,

AD VSVARDVM ABBATEN

EPIST. LXXX.

ILLECTO Vſuaro Abbati, & Archidiacono, Lupus in Domino ſalutem. Non eſtis obliti quemadmodum vobis præſentibus, maioribus Eccleſiæ veſtræ cõſtitutum Synodi decretũque metropolitani Amuli oſtenderim ſuper præbitero Gedelgario, terruerĩmque vos, niſi præceptum Domini noſtri Regis confirmantis quod ſancta Synodus & Metropolitanus miſſiſſet impleretis, futurum vt iacturam gravis exilij pateremini. Verũ quia id hætenus diſuuliſtis & memoratus præbiter, tam diuturnam calamitatem cupit effugere, Synodali & Metropolitanĩ ſimulque auctoritate Regia commoneo, vt quod pro me vobis inianctum eſt ſine dilatione perficiatis, ne forte pro triplici contemptu, multiplicem vindictam ſuſtinere cogamini: Breues etiam quos de facultate monaſterij veſtri mittere debuiliſtis, vt apud Sedi locum mihi reddantur abſque vlla excuſatione procurete. Bene valete.

LIBER EPISTOLARVM
AD AMVLVM EPISCOPVM

ex parte Guenilonis & Gherrardi.

EPIST. LXXXI.

Reuertendissimo & clarissimo præfuli
Amulo Guenilo Episcopus & Gher-
rardus Comes plu.s. multa & magna
iussu Domini nostri regis, ex eius parte fami-
liarissime vobis mandata velaſſemus, si quod
ipse optauit quod etiam suis vobis literis si-
gnificauit, nos quoque plurimum volumus
ad Augustum dunensem urbem vacuum fuiſ-
ſet vobis expectationi nostræ occurrere. Sed
quod nūcij vestri certissimas impossibilitatis
vestræ causas nobis prodiderunt quæ copiose
multipliciterque dicenda verbis nobis com-
misit, sensum veritate seruata, conati sumus
vestræ sapientiæ compendiosis literis aperire.
Præcepit itaque vt ejus vobis sermonibus di-
ceremus, se fideliter tenere, quod Rex regum
idémque sacerdos sacerdotum, qui solus po-
tuit ecclesiam regere, quā redemit, postquam
humanitatem suam in cœlum euexit, semper
cum suis futurus diuinitate, potestatem suam
ad eandem gubernandam ecclesiam, in sacer-
dotes diuisit, & reges vt quod sancti docerent
pontifices, & ipsi implerent, & impleri facerēt

deuotissimi Reges. Quamobrem se cupere debitam sanctitati vestræ impendere reuerentiam; sicut ei quem sciat diuinitatis cultum integrè velle seruare: Atque vicissim postulare, vt cum eo tale fœdus concordiae ineatis, vt vbicunque ecclesiasticæ vtilitati in portione regni diuinitus sibi collata vestræ auctoritatis dispositione in re tanta cupit consulere. Vnanimitate vestri cōsensus continuo adiuuetur, & ne vos longis ambagibus diutius fatigemus; recens incommodum Augustudunensis Ecclesiæ, & prolixa perturbatio, flexit eius pietatem, vt sua largitate vestraq̃ue promotione talem ei præficiat, qui ruinas illius & spiritualiter & seculariter strenuè sarcire sufficit. Est autem quem benignitati vestræ plurimum commendat, propinquus eius Bernus, ab ætate memoriæ gloriosæ Imperatoris Ludouici tenere educatus, & claris ornatus honoribus, quem & ipse hoc suo tempore multis experimentis inuenit idoneum, & opitulante gratia Dei, tanto negotio credit aptissimum. In hoc probatissimorum eius cōsiliariorum acquiescit cōsensus. Idque vestræ prudentiæ Dominus noster nobis iussit, suggerere non esse nouicium aut temerarium; quod ex palatio honorabilioribus maxime

Ecclesiis procurat antistites. Nam Pipinus, à quo per maximum Carolum, & religiosissimū Ludouicum Imperatores duxit Rex noster originem, exposita necessitate huius regni, Zachariæ Romano Papæ in synodo, cui martyr Bonifacius interfuit, eius accepit consensum, vt acerbitati temporis industriè sibi probatissimorum decedentibus episcopis mederetur, ne fortè simplicitate pontificum posset contingere, quòd in hac Heduorum vrbe, cuius nos nunc cura exercet, euenit proinde suppetere vt honorem à Papa Romano maioribus eius, & regibus, & Imperatoribus concessum, & à Lugdunensis Ecclesiæ Metropolitans, cui auctore Deo præsidentis, nunquam hætenus infirmatum à vobis nulla vestra iniuria consequatur, quòd si in hac parte spreus non fuerit, facturum se vt in regno eius vestrum ministerium, debitam semper venerationem obtineat, & optatum exitum foriatur. Cuius petitioni nostras nos supplices iungimus preces, vt quòd tantis viris videtur optimum, vobis quoque complaceat, vt in obsequendo vobis non solùm nos, verum etiā illos faciatis quòd optamus cupidissimos debitores. Idque impetratum à matre fidissima nobis familiaritate volumus, vt quòd vobis

Deus inspirauerit, nobis quàm celerrimè litteris ostendatis, vt per nos citius Dominus noster rex quod plurimum cupit, beneuolam in se vestram cognoscens voluntatem, dignas Deo referat gratias, & antequam necessitate regni longius abductus, damnosam præsulis dilationem recipiat, vobisq; fidissimū adiutorem dirigat ordinandum. Godelfadum etiam quē ex palatio suo more prædecessorū Regum maiorum suorum, vt antè monstratum est, Cabiloniensi præfici Ecclesiæ flagitat idem Rex, in hac quadragesima non grauemini ordinare: quod si per absentiam Teobaldi Episcopi visum fuerit impossibile, quocumque tempore constitueritis congruum vobis curabimus ex Episcopis nostris facere supplementum, vt quod profit populo Christiano, absque dilatione per vos Deus implere dignetur.

AD GVENILONEM METROPOLITANUM. EPIST. LXXXII.

REVERENTISSIMO præsuli Gueniloni, Lupus salutem. Hic presbyter cui nomen Esterlegandus, ex Ecclesia sancti Petri & nostra queritur pati se calum-

niam & de suo gradu, periclitari proinde vestram poscimus paternitatem, vt ei iuste ac rationabiliter adesse dignemini, ne quorumlibet insidiis opprimatur, qui forsitan diuini timoris obliti superare innoxiam perniciousiter moliuntur: Prosit itaque huic & illis vestra prudentia, vt & hic si est innoxius liberetur, & illi qui peccare in proximi læsione conantur, non inueniant facultatem, quod donec inspirante Deo perficiatis, & Synodi tempus adueniat, si potest fieri & vestræ prudentiæ videtur exequendi officij, quæsumus recipiat libertatem, ne secundum inimicorum votum, quorum se testimonio purgare possit, inuenire non valeat. Bene vos valere cupimus.

AD LVDOVICVM, ANTE
recuperationem Cella. EPIST. LXXXIII.

EXCELLENTISSIMO bonisque omnibus charissimo Ludouico Abbati, Lupus plurimam salutem. Iussu Regis ad palatium dirigens nūcium, ad vos eum iussi accedere, vt quæ mihi agenda sint per vos veraciter atque celeriter possim cognoscere, proinde vestra insignis beneuolentia mihi necessaria cognitu literis comprehendat, quibus

certior factus rebus gerendis occurram: Vñ
impensè flagitauerim vt bella, quę occultè in-
feruntur Britannis, effectum habitura creda-
tur, non aspernemini significare, quod frustra
expertum infructuosum, periculosumque la-
borem etiam strenuū animi valde refugiunt,
& compertum atque in literas relatum est,
nequaquam inuitos ad bellum esse cogēdos.
De recuperanda Cella nostra si se locus ob-
tulerit, quemadmodum in omnibus nos iu-
uare contendite, vt vestra industria, & Rex
maximo purgetur peccato, & nos tandem ali-
quando necessitate nimia liberemur. Ita sem-
per, vt cupio valeatis.

AD NOMENOIVM, PRIOREM
Gentis Britannicae.

EPIST. LXXXIIII.

I Andrannus Turonum Metropolita-
nus Episcopus, Dodo Andegauorum
Aldricus Cenomanorum Episcopus,
Guenilo Senonum Metropol. Episcopus. He-
riboldus Antissiodori Episcopus, Prudentius
Tricassinorum, Agius Aurelianorum, Ercan-
radus Parisiorum, Hucbertus Meldorum, He-
lias Carnutum, Herimannus Niuernorum,

Hiicmarus Remorum Metropolitanus Episcopus, Immo nouiomagi, Pardulus Lauduni Rhothadus Sueffionum, Gilmeradus Ambianorū, Erpoinus Siluanecci, Ermenfridus Bellouacorum, Paulus Rothomagi Metropolitanus Episcopus, Saxoboldus Saiorum Episcopus, Freculfus Lexouiorum, Valfridus Baiocensium, Nomenoio Priori gentis Britannicæ salutem quæ est in Christo Iesu Domino nostro.

Dominus quidem Deus occulto, iusto tamen iudicio, permisit esse te rectorem gentis tuæ, in quo tamen regimine qualem te exhibueris, testis est conscientia tua, & amaræ querimoniarum diuersarum Ecclesiarum & afflictiones nobilium, & ignobilium, diuitum & pauperum, viduarum & orphanorum, quos damnable cupiditate, & horribili crudelitate vexasti. Sed quia christianum nomen non penitus abiecisti, & nos ex Apostolica successione debitores sumus omnibus, vt bene agentes ad perseuerantiã exhortemur, delinquentes autem ad poenitentiam autoritate diuina prouocemus, vehementissime tuis excessibus condolemus, & à tuo interitu paterna & Episcopali sollicitudine te cupimus reuocare.

Cupiditate tua vastata est terra christianorum,

rum, templa Dei partim destructa, partim incensa, cum sanctorum ossibus cæterisque reliquiis, possessiones Ecclesiarum, quæ fuerunt vota fidelium, redemptio animarum, patrimonium pauperum illicitè in tuos usus redacta. Hæreditates nobilium ablatas, & maxima multitudo hominum & interfecta & servitute oppressa. Rapinæ crudelissimæ perpetratae, adulteria & corruptiones virginum passim commissæ, Episcopi legitimi sedibus propriis expulsi, & ut mitius loquamur, quia dicere nolimus fures & latrones mercenarij introducti: Patroni nostri beati Martini quondam diocesis, ex qua vos esse negare non potestis violata, omnes postremo ecclesiastici ordines perturbati, quod nimis dolendo & compatiendo dicimus.

Satis hæc ad tuam perditionem sufficiebant, sed ad cumulum malorum auxisti temeritatem, & omnem læsisti Christianitatem, dum vicarium beati Petri Leonem Apostolicum, cui dedit Deus primatum in omni orbe terrarum spreuisti. Cum enim cum postulasses ut in libro suo te scriberet, & pro te Dei clementiam exoraret: & ille directis literis se id facturum promississet si se monentem obedienter audires: non solum

L

nihil eorum quæ mandauerat fecisti, sed ne literis quidem ipsas recepisti, & quia nolebas à malo desinere, timuisti bene monentem audire: In eo igitur læsisti Apostolos, quorum est princeps Petrus. Læsisti Episcopos qui iam cū Deo regnant in cælis, & miraculis coruscant in terris; læsisti & nos qui & si non habeamus eorum meritum, idem tamen diuina gratia possidemus officium. Nuper etiam excipiens Lambertum, quem Ecclesia materna pietate ex aliqua parte receperat, ea scilicet condicione, vt se corrigeret, & mala solita perfectè declinaret: fecisti te participem imo auctorem perturbationis populi christiani, eum enim amator pacis Dominus noster Rex etiam ad tuam suasionem remouerat à finibus tuis, & aliis honoribus decorauerat, & nunc eum rebellare conantem, velut in gremium recepisti, & vt in malo proficiat fauere non desinis. Iube afferri libros tuos, in eis comminantem dominū audies, Impio præbes auxilium, & his qui oderunt amicitia iungeris, & non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus dignos esse morte inuenies.

Nec ignoras quod certi fines ab exordio dominationis Francorum fuerint, quos ipsi vindicauerunt sibi, & certi quos pe-

tentibus concesserunt Britannis? Quomodo ergo despicias legem Dei, quæ præcepit ne transgrediaris terminos, quos posuere patres tui? & terram Francorum iniuste tibi defendere conaris? nec formidas illud: Maledictus qui transgressus fuerit terminos proximi sui? O quid factururus es in die magni iudicii, cum tibi reddenda erit ratio de tuis annis, mensibus, horis, momentis, & hoc erit celeriter? Verum est enim quod iuuenis possit breuè mori, sed senex diu non possit viuere? Ante te prolixum fuit securum, post te quoque Deo certum est quantum durabit pro hac vita breuissima noli tibi sempiternam miseriam comparare.

Ne si deponas persuasionem alienorum, oppressiones omnium, societates perditorum & recipias admonitionē sedis Apostolicæ nostręq; vnanimittatis nō tibi prodesset fides, nec quæcunque pietas, aut bona opera quod Saluator dicit: Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine intrabit in regnum cœlorum. Cogita quid mereatur qui scandalizauerit vnum de pusillis, & ita poteris colligere, quā ingētem sis perlaturus, nisi resipueris damnationem, qui partem maximam populi Christiani grauissimè per turbasti. Quamobrem monemus, te obsecramus, obtestamurque

L ij

tux salutis cupidi pone finem malis tuis, conuertere ad Dominum, cuius nemo nostrum potest effugere iudicium. Fac fructus dignos poenitentix, hoc est, quia granditer deliquisti, granditer bona exerce, ut non solum non torquearis cum diabolo & reprobis in inferno, verum etiam gaudeas cum Deo & electis eius in celo. Id quoque tibi pollicemur, quia si te Deo restitueris, apud eum intercessores pro peccatis tuis esse cupimus, & apud pium principem nostrum, ut tibi tuæque posteritati benignè consulat, conbimur obtinere. Maximum reatum te contraxisse scimus, quod Epistolam sedis Apostolicæ respuisti, existimans aliqua in ea tibi noxia contineri, sed quod exemplar eius venerabilis Papa nobis dignatus est dirigere, Notum tibi facimus nihil in ea contineri, quod ad tuam pertineat læsionem, & propterea parati sumus si vis secundò Legatum sedis memoratæ cum scriptis toti mundo venerandis dirigere, quod si eum non receperis nos qui monuimus excusabiles erimus: sin autem receperis & angustiaueris, & Dominum & beatrú Petrum propitios & nos habebis in fide coniunctos, & intercessione proficuos. Si verò nos benignè monentes contempseris, certum tibi sit nun-

quam tibi futurum locum in cœlo, & citò nō futurum in terra, quòd tua culpa separatus ab Apostolica & nostra Societate, anathematis ultione locum habebis, quòd auertat Deus, in tartaro. Hęc etiam per tuum ministerium defunciamus Lamberti hominibus, & quibuscumque gētis tuæ quod si communicauerint ipsi, & rebellionī eius consenserint, anathemate condemnabuntur, & traditi Sathanz sine fine peribunt, conuersos autem recipimus, & in pace Christiana permanere optamus, atque pro eis parati sumus Domini nostri Regis clementiam quantum possumus flectere.

AD MARCVVADV

EPIST. LXXXV.

Reverentissimo & clarissimo patri. M. perpetuam salutem. Nuper à magnificentissimis epulis reuersus, hoc est, à Britannica expeditione, vix resumpto spiritu percursorē hunc prosperitatis vestræ veritatem discere cupio, ut quod propriis angoribus æstuō, saltem vestris secundis successibus requiescam. Dominus meus rex, vester alumnus cum me deliciis, quas grauabat liberaret, suo vos nomine salutari præcepit, quòd quam

L iij

libēter faciam æstimare potestis, Charissimū nostrum, hoc est, communem filium Eigilem presbiterum Ausbertum, ceterosque fratres paruitatis meæ nomine dignamini salutare, Cuppas viatico aptas forma, & qualitate preciosissimas ligneas duntaxat, mihi cum opportunum vobis fuerit curate dirigere, quia dum video preciosiores quas aliis tribuistis, propemodum inuidiæ morbum incurro. Cupio vos valere feliciter.

AD HATTONEM.
EPIST. LXXXVI.

CHARISSIMO suo Hattoni, Lupus in Domino S. Quamquam occupationes ineuitabiles colloquium, nostrum, quod frequens esse debuit, impediant, tamen eis paulum perdilatis nosmet ipsos consolari oportet, ne salutaria consilia, quibus inuicem auctore Deo iuuare possumus, ad nostrum detrimentum ulterius negligantur. Curate igitur hoc mense Octobridie quo significaueritis ad Arctias vestras mihi occurrere, vt loco ytrisque medio conuenientes, opportunius possimus de rebus necessariis consultare. Noueritis etiam Oda-

crum Abbatem & consanguinem nostrum, libram auri quam nostis instante Viuiano repetere, cuius humanitas nulla inhumanitate exasperanda est, mature cursorem hunc remitte, vt tempore quo significaueritis valeam vobis ad memoratum locum occurrere. Cùm iam emissem cursorem superuenit Rath. & causas vestras nuda veritate patefecit, quibus cognitis accelerandum colloquium multo mihi maximè visum est, vt rebus asperis demonstrâte Deo per subtilem tractatum prudenter possimus occurrere. Interim quem admodum idem Rath. qui nihil meritis impetum indignationis excepit restituatur, elaborate, quia vehemens indignitas est, quòd propter rem ad se nihil pertinentem tam diuturni laboris præmio vacuatur.

AD HVGONEM ABBATEM.

JOH. P. L. S. T. LXXXVII.

RATRES nostri, qui ad vos directi sunt retulere nobis commotionem vestram, quæ occasione illius hominis accidit, qui cum aliis malefactoribus rapinam sectando, sibi vitam auferri coëgit. Cuius rei nos non fuisse conscios optime nostis, vnde

L iij

cum id venerabilis filius vester, nobisque familiaris Stephanus, non sicut res erat, sed sicuti falsò relatum fuerat narrasset, misimus Præpositum nostrum talium peritū, & vt eius ætatem atque nobilitatem decet anxio religiosum, qui secundum prudentiam quam in sæculo hauserat, causam cum vestro nuncio discerneret, & finiret: verum quid? qui iustitiā querebat, ipse implere nolebat, exitum res nō potuit inuenire, itaque has literas celsitudini vestræ dirigendas curauimus, quibus placare cupimus animi vestri motum, quem nequaquam vlla nostra negligentia, aut peruicacia prouocauimus: Potētia enim culminis vestri nequaquam personis, sed iustis causis fauere debet: Nec vtilitatem nostram, sed diuinam maiestatem, cuius quamquam indigni serui sumus, & beati Petri reuerentiam attendere, nec nobis aliquid mali comminari aut inferre, qui sic vt iustitiam repetimus sicut reddere parati sumus, hoc etiam prudentiam vestri culminis commonemus, ne propter defensionem perditorum hominum, patrocinium beati Petri, & nostram antiquam familiaritatem aspernemini, sed cogitantes quod scriptum est, Quia sperantes in Domino misericordia circumdabit, & omnis qui se humiliat exalta-

bitur, ita exortam controuerſiam ſopire dignemini, vt nec nos grauari patiamini, nec veſtros impunè malè agere permittatis, ne forte quod abſit, Dei vindicta in vos propter Iniquorum conſenſum redundet. Optamus vos bene valere, & ſicut nobilitatem veſtram decet in omnibus agere.

AD HVGONEM ABBATEM.

EPIST. LXXXVIII.

 V M M A veneratione ſuſpiciendo Hugoni Abbatum ſummo, Lupus præſentem & futura ſalutem. Poſtquam vos noſſe cœpi, diu in veſtram venire notitiam fateri cupiui muſ. Quod tãdem veſtra dignatione conſecutus, plurium vobis confidere audeo, dum & ſingularem in vobis nobilitatem, & conuenientem nobilitati ſapientiam, frequenter conſidero. Quã cauſa cum mihi quod nec timueram, nec vt opinor merueram contigiffet, vt Dominus Rex Cellam Cœnobij noſtri vnde edictum & ipſius, & patris eius Domini Ludouici Sereniſſimi Auguſti habemus nobis ablatũ, Odulfo Comiti daret, eãque vt cum decebat, Deo inſpirante, & ampliffimo viro Adah. cooperante no-

bis restituisset, vos potissimum hortante ipso Adalh. credidi expetēdos, qui & ipsius Odulfi periculosa audiatem prudenter compesceretis, & nobis benigne memoratam Celam restitueretis. Vestra igitur longe lateque bonitas peruulgata, nobis vehementer indigentibus pro Dei amore, secundum literas regias, quam celerrime fieri potest subueniat, ut & calamitatis nostræ commiseratio præmium vobis pariat sempiternum, & à nobis & à posteris nostris beneficij vestri memoria fideliter celebretur.

AD PARDVLVM EPISCO-
pum Laudunensem ex parte Regina.

EPIST. LXXXIX.

IN nomine Dei solius & omnipotentis Irmingardis diuina ordinata gratia Regina, venerando Pardulo Episcopo. Res nouas super quibus vos nihil posse scribere significastis mihi quod per Rhotbertum iam mandaueratis prosperibus exuberare, Dei gratia, prouenire cupimus & audire, diem verò vestræ ordinationis, nostris & nostrorum precibus vobis utinam pro futuris solemnem facere studebimus, præterea quæ misistis mu-

nera grata nobis fuere, & stolę cuius imposuistis laborem libenter experiri curabimus, & secundum vestram suggestionem, propitio Deo, qui nos fecit, & tantis bonis cumulauit, noxium studebimus otium euitare, vestris tamē semper efficacibus iuuemur orationibus, quia nihil vñquam nobis præstabitis, quod non de vestra probabili fidelitate præsumpserimus. Hoc à vestra benignitate impetratum volumus, vt pro his qui in defensione patrię suas posuerunt animas, Dei clementiam suppliciter flagitetis, & superstitibus eorum hominibus auxiliemini quantumcumque vobis possibile fuerit.

AD ODACRVM ABBATEM

EPISTOLA XC.

ERTIO Non Julij Deo propitio ad monasteriũ nostrũ reuersus, primũ vt potui vestrę prudentię has literas dirigēdas curauĩ, quibus affectibus vestrę beneuolentię gratias refero, quod fratres nostros & ceteros homines tantę calamitatis angustia deprehenso, aperto caritatis gremio excepistis, & materna pietate fouistis, quorum relatio adeo me lætificauit, vt episto-

laris angustia, vix valeat studium in vos voluntatis aperire, cum & Germanos meos singulari dilectione tractetis, & amplissima liberalitate nostris omnibus, quâtam vix vnquâ sperare potuerant, præbeatis, prouide opto vè diuina gratia cuius munere tales estis, exiguitati meæ largiri dignetur, vt quantulumcumque vicem rependere sufficiam, integra verè merces ab eo vobis restituatur, qui summam præceptorum suorum in soliditate charitatis constituit.

AD MARCVVADV M. ABBA.

tem Prumiensem.

EPIST. XCII.

IN Aquitanica congressione manifesta morte liberatus, post captiuitatis molestias solutus utroque periculo, ingenti Dei gratia, cui maximè præfidebam, & sanctorum eius beneficio, ereptus integra valetudine ad monasterium in Nomis Iulij remeamus, vbi quòd vltro sciebam, & fratrum meorum Hattonis & Ratharij relatu, & literarum vestrarum lectione certior factus sum, mea calamitate vos vehementer commoueri, iamque mihi videre videor vos ingenti gaudio exul-

tare, cum me condolebatis aut captivum aut mortuum, accipiatis incolumem in monasterio residere. Ego vicissim fratresq; omnes de vestra tum fructuosa reuersione maxima lætitia gratulamur, & Domino Deo nostro gratias ingentes referimus, quod non solum vestram excellentiam nobis restituit, verum etiam vestro labore duplex patrociniū sanctorum prouidit, quod vestra quidem incolumitate & regressione quotidie Deo supplicabamus, sanctorum autem per lectionem voto continentes nostris amabilibus Deo studiis vt suspicaremur de vobis talia facile abducebamur. Nunc Deum in cōmune laudamus qui supra quàm petere, audebamus largitus est, Illud vnum ad cumulum gaudiorum restat, vt præsentiam vestram nobis exhibeatis, quod vos haud quamquam posse literæ vestræ professæ sunt. Nos hoc eas promississe tenebimus quod si feceritis cum paruitate nostra plurimum tum etiam vobis aliquid conferetis, siquidem & nobis consolationem & virtutis incitamentum suggeretis, & fratrum qui vestrū post discessum decedentium suppleuere locum notitiā & firmiorē si possit fieri lucrabimini charitatē: quæso præterea vt ad sanctum Bonifacium, solertem aliquē mo-

nachū dirigatis, qui & vestra parte Hattonē
 Abbatē deponat, vt vobis Suetonium Tran-
 quillum de vita Cæsaris qui apud eos in duos
 nec magnos codices diuisus est ad rescribēdū
 dirigat, mihi que eum aut ipsi quod nimium
 opto afferatis, aut si hæc fœlicitas nostris dif-
 feretur peccatis, per certissimum nuncium
 mittendum curetis. Namque in hac regione
 nusquam inuenitur, & credimus hoc quoque
 nos beneficium vestra liberalitate consecutu-
 ros: Filium Guafonis nepotē meum, vestrum-
 que propinquum, & cum eo duos alios pueri-
 les nobiles, & quādoque & Deus vult, nostro
 monasterio nostro seruitio profuturos, pro-
 pter Germanicæ linguæ nanciſcendam ſcien-
 tiam, vestræ sanctitati mittere cupio, qui tres
 duob. tātum modo pædagogis contenti sunt.
 Quod vtrum dignemini præstare vt primū
 se facultas obtulerit ne grauemini aperire.
 Sterilitatem vini superiore anno passi sumus,
 aliis rebus pro tempore abundamus, & largiē-
 te Dei gratia aliquantula pace fruimur, nisi
 quod seculares quidam, qui vellent nostrum
 inuadere monasteriū, nobis moliuntur in-
 fidias: Vnde vobis est studiosè propter chari-
 tatis debitum persoluendum, Deus orandus
 vt quod nobis maximè conducit in corde
 Principum operetur.

AD LVDOVICVM.

EPIST. XCII.

PRAECELLENTISSIMO atque clarissimo Abbatum summo, Lupus plurimam salutem. Occupationum vestrarum considerationem habens, paucis vobis aperio magnum Adalch. cum adhuc proficisceretur mihi serio promississe, quod nunc oportunitate se ultro ingerente Cellam sancti Iudoci nobis recuperaturus esset, & ne quis apud Regem nobis aliquid nocere posset in omnibus prouisurus. Cum autem ab Aquitania dei bonitate & clemētia reuersus essem, & à tantis calamitatibus quæ pro Regis fidelitate passus fueram, vellem aliquantulum requiescere, fama disperfit datum nostrum monasterium Egilberto. Itaque de vtroque memores amicitiae nostræ solito more me adiuuare contendite, præsertim cum & meam fidem in Regem & seruitium cognoscatis, & fieri magna indignitate facile comprehendatis mecum prædicto Egilberto conferri, nedum mihi eum præferri. Quæ proponere in tali negotio debeatis, breuiter amplexus essem, nisi naturali prudentia & eruditionis copia vobis ultro suggererentur. Cupio vos

bene valere, & paruitatis meæ memores lætioribus in dies augeri successibus.

A D D. R. CAROLVM.

EPIST. XCXIII.

EXplicari facile non potest, quam cupiam Domine mi Rex gloriose Carole, ego vltimus vester famulus in omnibus vestram prosperitatem & spiritalem & secularem; propterea aliquotiens & verbis, & scriptis vltro me ingressi, vt mea deuotio, opitulante Dei gratia, vestræ prodesset foelicitati. Nunc etiam quod vilissimū vobis & vestro regno multa meditati occurrit, paucis aperio. Obseruātia iustitiæ non solum apud Dominū meritum vobis comparat, verum etiam terrenam potestatem confirmat. Bonorum societas profectū vobis & laudem parit, ad exemplum beati Dauid qui se imitandum proponens, ait: Ambulans in via immaculata, sic mihi ministrabat. Segregatio etiam peruersorum æque laudabilis est, vt idē ipse Dauid instituit. Non habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiam, qui loquitur iniqua, nec direxit in conspectu oculorum meorum. Quod autem fidissimus quisque debeat

debeat esse familiarissimus, illa sententia instruimur, quæ pestis ad nocendum efficacior esse potest quàm familiaris inimicus? Quorum consilio Respublica, Domino faciēte, de quo dicitur: Fiat pax in virtute tua, possit esse tuta & quieta, sanctæ literæ his verbis insinuant: Multitudo sapientium sanitas est orbi terrarum. Item intelligunt quod non est sapientia, non prudentia, non est consilium contra Dominum: & in Davidis consiliis: Ab æquitatis tramite non recedunt: vnde & eadem consilia ab ipso Domino ad vtilis diriguntur effectus. Alibi etiam satis hinc apertè docemur vbi legimus consilium semper à sapiente perquire. Sapientem hic intelligimus, quem aut experientiâ docuit, aut lectio erudiuit, aut inspiratio diuina cæteris prætulit magnum aliquid fieri, quæso recolite memoria illud quod prudentissime dictum est. Antequam incipias consulto, & vbi consulueris maturè factò opus est. Sic enim & præcipitatio vitabitur, & nocitura dilatio. Romani orbis terrarum Domini quibus consiliariis vti sunt hac vna & breui sentētia ad vestram nostramque vtilitatem considerare dignamini. Fidum erat & altum Reipub. pectus curia, silentique salubritate munitum & vallatum

M

undique, cuius limen intrantes abiecta priuata charitate, publicam induebant. Tales quæso, tales quærite qui publicam dilectionem, hoc est totius populi præferant priuatis commodis, & miserante Domino motus isti molestissimi conquiescent. Imperatorum gesta breuissime comprehensa vestra maiestati offerenda curauimus, ut facile in eis inspiciatis, quæ vobis vel imitanda sint vel cauenda. Maxime ante Traianum, & Theodosium suggero cõtemplandos, quia ex eorum actibus multa vtilissimè poteritis ad imitandum assumere. Ita diutissime regnetis ut semper Deus regnet in vobis.

AD MARCVVADV M.

EPIST. XCIII.

Religiosissimo Patri Marcuado Lupus in Domino salutem. Si prudenter cogitemus quod originalis peccati merito iustissima dei vindicta exules facti sumus, cum aduersa nobis cõtingunt non mirabimur, repulsi enim à lætitiæ patria, in vallē lachrimarū sumus deiectioni. Domini potius ineffabili clementia suspicienda præque laudanda est, quæ nos nec in ipsa ira deserit, &

tristis blandis plerumq; temperat, ne mœrore victi in desperationis baratrum corruamus. Vnde culpanda quorundam temeritas est, qui gratiæ diuinæ continuis assuefacti beneficiis, dum aliquibus tanguntur incommodis, peccata querelis augent, quorum debita nec admoniti recognoscere debuerant. Credibile tamen est in numero fidelium aliquos esse sanctitate, quam diuinitus acceperit egregios, quorum non tam delicta curentur aduersis quam merita augeantur : neque enim soli beato Iob Deus munus hoc contulit, quem ad imitandum seruis suis in arce patientiæ collocauit, qui vicit in illo, vincit in multis, cum quibus se futurum vsque in finem sæculi pollicetur. Si cuius felicitatem nulla vnquam perturbatio interpellet, quam tardus est, nisi metum hinc concipiat ne cum purpurato diuite quomodo audiat : Recepisti bona in vita tua, & quando non eum illa veridicæ terreat sententia : Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Ille verò qui vigili memoria repetat : flagellat Deus omne filium quem recipit, si morbo grauetur, excessu necessitudinum temperetur, substantiæ immimissione vel amissione pulsetur, quomodo nō ad affectum gratias agendi pio parenti exci-

tetur. Cuius cura se dignum correctionis privilegio ipso instituyente præsumitur? Futuræ vitæ dulcedo segnius appeteretur, nisi sapius præsentis amaritudo sentiretur. Multi hac qualis est delectantur, nimirum plures delectarentur si assidua prosperitas vota omnium sequeretur, proinde quis non videat incomprehensibili Dei pietate per molestant huius vitæ mutabilitatem, impelli nos quodam modo ad capeffendam alterius vitæ immutabilitatē, impelli nos pietate per molestant huius vitæ mutabilitatem? Dominus Iesus qui cum patre & Spiritu sancto, beatitudo nostra erit, eos qui eius magisterio adhærebant ad toleranda aduersa, suo exemplo sic informat: sicut misit me pater, & ego mitto vos, ne se diligi desperarent ab eo cum variis quaterentur incommodis, quando dilectissimū patri filium per eadem transisse recolerent: Nec quid eis immineret occultans in mundo, in quo ptesuram habebitis, sed confidite, ego vici mundum, scilicet vt superandi vires in illo se habere cognoscerēt, qui omnipotens esset. Sanctus Apostolus in quo euidenter Dei spiritus loquebatur, sua tempora videns, nostra præuidens, qui volunt, ait, viuere in Christo persecutionem, patiuntur, persecutionem autem

hanc religiosis intelligimus inferri, vel ab im-
mundis spiritibus, vel à prauis hominibus:
verùm si Deus temperet, siue temperari per-
mittat ne muliebriter pauidi succumbamus,
alibi nos his verbis confirmat, fidelis Deus
qui non patietur vos tentari supra quàm po-
testis, sed faciet cum tentatione exitum, vt
possitis sustinere, nihil itaque importabile
nobis euenisse causemur, quoniam qui certa-
men proponit, si postuletur fideliter vincen-
di copiam subministrat. Benedicamus ergo
eum in omni tempore, qui & prosperis nos
inuitat, & aduersis castigat, & sit semper laus
eius in ore nostro, vt quod ipso largiente in
sæcula sæculorū facturi sumus beati, iam nunc
meditemur deuoti. Hæc adeo solutionem
strictim vitandi fastidij gratia comprehensa
sanctitatī vestræ dirigere studui, quæ vobis vt
credo esse proficua, quia & ex charitatis fonte
petita sunt, & ex eodem fonte manarunt. Mei
benigne memores cupio vos valere fœliciter.

A D H E R I B O L D V M E X

parte Regina.

E P I S T. X C V.

IN nomine dñi soli⁹ & omnipotētis Ir-
mingardis ipsi⁹ grā ordināte Regina,
Heriboldo Episcopo. Qm̄ diuturna

M iij

infirmitas gratum nobis vestrę sanctitatis denegat colloquium, absenti scribimus quod præsenti libentius diceremus. Germanus noster destitutus honoribus propter homines qui ei famulati sunt, maximè anxius nostrę pietatis opem expetiit, confidens post Dominū, nostra opera se calamitatis molestiā euasurum, quā solita mansuetudine miserantes oportunitatem, Domino præsente cupimus adiuuare. Verūm vt in palato voluntatis nostrę præsolari possit effectum, suademus ne grauemini eius indigentiam collatis necessariis temperare. Cū enim soleat vestra largitas ministrare postulata, exterius etiam Germano indigenti non sine spe diuinę retributionis idem valet præsare, quod facillē satis monstraremus eloquiis, nisi vtrō ea vobis occurrere crederemus, & nostrę vestręque personę haberemus cōsiderationem. Impendite igitur debitum religioni & necessitudini affectum, & in orationibus nostri assidue memores bene valete.

A D C A R O L V M R E G E M.

EPIST. XCVI.

LORIOSO Domino præcellentissimo Regi Carolo integrē fidelis Lupus. Cū à vestra maiestate di-

grederer, præcepistis vt impendente quadragesima quiddā vobis dirigerem, vnde caperetis fructum aliquē ædificationis. Sermonem itaque beati Augustini, in quo iurandi cōsuetudinē dissuadet, quamque sit ferale periuriū ostendit, vostræ prudentiæ destinavi profuturum vobis plurimum credens, si vobis admonentibus quidam assidue iurare desistant. Et quod rectē iurauerint non contemnant, non adulandi vitio in gratiam nostram dico, sed desiderio salutis eorum, qui nobiscum in cœlum inuocant quicūque fidem vobis iureiurando firmauerunt, si ab ea saltem latenter deficiunt. Iam sibi mortem animę intulerunt, nec possunt esse filij Dei, qui nolunt esse pacifici. Admoneantur ergo nostra industria sui periculi, & saluberrima institutione tanti doctoris, ad correctionis remedium inuitentur. Misi præterea celsitudini vostræ gemmas, quas dudum opifex noster exsculpendas, & poliendas acceperat, quarum formam atque nitorem, si approbaueritis, memorato artifice gratulabor. Opto & oro vt bene semper agatis, & propitio Deo felici successu diutissimē gaudeatis.

M iiii

LIBER EPISTOLARVM
AD HILDVINVM.

EPIST. XCVII.

PRAECELLENTISSIMO Abbati Hil-
duino, Lupus temporalem & perpe-
ruam salutem. Recordans nostri cō-
uictus in vestra adolescentia, & initio meae iu-
uenturis consuetudinem, & cogitās quod ve-
stra nobilitas morūque probitas blandimē-
tis fortunæ nullatenus valeat immutari, quē-
admodum tunc familiariter loquebamur. Ita
nūc vobis simpliciter scribo, omnibus, vt plu-
ribus videtur vestri propositi in largiendis
opibus omnipotens vos Deus prætulit, & sine
dubio cui tantum cōtulit, plurimum ab eo re-
poscet. Ipse enim dicit: Qui glorificauerit me
glorificabo eū, qui autē contemnunt me, erūt
ignobiles. Itaq; nō sit vobis oneri quod illatu-
rus sum, honorate illū timore ipsius, & amo-
re qui vos tam sublimiter honorauit, & dum
nobis bona suppetunt in hoc sæculo, curate
illi qui hæc dedit indefinenter placere, nec
vos decipiat transitoria fœlicitas mundi, cui
perpetua promittitur beatitudo cæli. Exerce-
te vbicumq; potestis iustitiam, & quibuscūq;
que sufficitis impendite misericordiam, quia
qui vobis bene agendi facultatem largitus est,

quamdiu id promissurus sit ignoratis, ipsius vox est: Vigilate, quia nescitis diē neque horam. Nos etiam qui vos vnicē diligimus, & per vos solatium aliquod habituros confidimus, aliquantulum diuturnitatem dignitatis vos possessuros credimus, si vos largitori bonorum omnium deuotē sum miseritis, donec vos videre merear absque fastidio. Hæc frequenter legite aut recolite, vt sicut de vestra excellentia gloriamur, ita de probitate certius exulemus. Peto etiam vt propinquum meū Abbatē Cellæ vestræ quæ dicitur Cor. qui & Domino credimus & bonis omnibus vt palā est pro sua probitate placet honorificē suscipiatis, benignē tractetis, & quod sufficere credo, sicut vestram decet nobilitatem, & honestam eruditionem ac bonæ famæ augmentū: sic dignemini consulere illi semper in omnibus tantum semper, quantum cupiunt qui bene sciunt. In sæculo & in Domino valeas.

AD GVENILONEM EIVSQUE

suffraganeos.

EPIST. XCVIII.

Religiosissimis patribus, & fratribus
Guen. Metropolitano Senonicæ sedis antistiti, & vniuerso clero eius, & cæterarum Ecclesiarum præsentibus, quæ

Diocesi memoratæ sedis censentur cunctis in eis Domino famulantibus : clerus matris Ecclesiæ Parisiorum, & fratres cœnobij sancti Dionysij, & sancti Germani, & beatæ Genouefæ, ac Fossatensis diuersorûmq; monasteriorum vnanimitas, præsentem & futuram salutem : Venerabilem pastorem nostrum Ercanradus nuper decessisse cum longè latèque vulgatum sit: tum sanctitatem vestram latere non potuit, nòsque affici mœstitiâ de vocatione patris defuncti, ac sollicitudine promoueri de electione successuri prudentia vestra intelligit. Cùm enim principaliter se futurum Dominus Iesus polliceatur cum his qui principes religionis existunt , non patimur diu carere antistite, cuius doctrina ad salutem nostram instituamur, exemplo informemur, benedictionibus in nomine domini muniamur, eius vt pote bonorum omnium auctoris , nequaquam nos cura destitutos firmissimè credimus, dum ipse curas nostras sua clementia sustulit , & vota vltronea benignitate præuenit. Nâque ipse in cuius manu cor Regis est, gloriosi Domini nostri Caroli, quemadmodû plenè confidimus , menti infudit, vt eius nos regimini committeret, quem in diuinis & humanis rebus sui fidissimum multis experimè-

tis probasset. Igitur Dei pronam in nos amplectentes misericordiam, & regis nostri piam suspiciētes prouidentiam, Æneam, cuius præconia præmisimus concorditer omnes eligimus, Æneā patrem & Æneam pontificem habere optamus, quamuis enim tanta prudentia ac probitate præcellentissimus Rex noster polleat, vt solūm eius iudiciū de viro memorato posset sufficere, tamen conditionis humanæ nescij, futurarūque curiosi rerum, nos ipsi propositum ac mores longè prius inspeximus, & inter graues probabilēsque personas & sanctitate feruentes, hunc quem antistitem habere cupimus, quotquot eū nosse potuimus, vt nunc palam est absque errore annumerauimus. Proinde sancti patres ne dilatione diuini, & regij beneficij torqueamur, sed nobis suspensis, nobis desiderantibus, nobis flagitātibus, ponatur celeriter lucerna super candelabrum, vt lumen veritatis populus Dei videat, & æmula deuotione præsulis vestigia tenens, sempiternæ beatitudini præparetur. Professionem verò nostri consensus in Æneam Deo annuēte per vestrum ministeriū nobis futurum antistitem subscriptionibus nostris certatim roborauimus, vt nostra vnanimitate comperta, votum summa prope-rantia compleatis.

LIBER EPISTOLARVM
RESCRIPTVM EPISCOPO-
rum ad ipsos. EPIST. XCIX.

VENILO sanctæ Senonicæ sedis
Metropolitanus Episcopus heriber-
tus Antissiodori Episcopus, Agius
Aurelianorū, Prudentius Tricassium, Her.
Niuernensium Froth. Carnutum : Hildeg.
Meldorum: Cleromatrix ecclesiæ Parisiorum,
& cūctis in diuersis cœnobiis sub ea Domino
militantibus salutem. De excessu reuerentis-
simi coëpiscopi nostri Ercanradi non medio-
criter anxij, vestriq; mœroris participes, tan-
dem iustissima dispositione Dei minores cō-
solationes recipimus dum vos sub pastore
bono agētes, qui summè bonus est, vicarium
eius scilicet visibilem ministeriūque confor-
tem absque dilatione expetere vestris literis
timentibus lineas rationis cognouimus. Præ-
paratum enim à domino ei bonum exitū cre-
dimus, cuius munere talem videmus patere
ingressum, quamquam nobis futurus nunc
socius olim fuit præcognitus, & meritò suæ
probitatis amabilis, qui enim velut leuiter te-
tigit palatium cui labor Æneæ non innotuit
& feruor in diuinis rebus non apparuit? Quā-
obrem electionem vestram in eo factam Deo

propitio libenter sequimur, vt cum profuturum populo eius, ad dignitatem pontificatus promouendum concorditer decernamus. Sit igitur vobis pastor, qui pro suis in Deum meritis bene complacuit, & sequentes eius veracem doctrinam, & sancta opera imitantes, ad cælestis regni pascua properate foelices. Ordinationi autem eius subscripsimus concorditer vniuersi, vt securi ministerio potestatis eius fruamini.

A D M O N I T I O.

E P I S T. C.

DI VERSIS malis afflictis, causam eorumdem malorum debemus cognoscere & cognitam, auxiliante Dei misericordia, euitare, causam prosperitatis & aduersitatis spiritus sanctus aperte demonstrat his verbis: Iustitia eleuat gentem: miseros facit populos peccatum, peccatum quo miseri efficimur hoc esse credibile est quod cum scimus fide Christianis sempiternam foelicitatem præponimus temporalem, & illum nisi resipiscamus perdimus, & hanc quæ quantulumque posset esse, si recti esse vellemus nõ apprehendimus, quia ergo vindicta Dei & in

hac vita temporaliter incipit, & vsque ad ult-
 teram quę finem non habet nisi cōuersio sub-
 ueniat pertendit, & hic sæpe bonos bona tem-
 poralia comitantur. Alibi autē eosdem bonos
 æterna bona coronāt, siue prælatos siue subdi-
 tos. Omnes deponamus excusationē, & cū si-
 bi vnusquisque nostrum sit cōscius, in quibus
 maximē Deum offendit, communiter eum &
 obediēter audiamus monentem, redite præ-
 uaricatores ad cor: Item quę Lauamini, mūdi
 estote. Auferte malum cogitationum vestra-
 rum ab oculis meis: Quiescite agere peruerse,
 discite benefacere, vt per pœnitētiā salubrem
 cursum, perueniamus ad indulgentiā tutissi-
 mum portum: ita enim valebimus non solum
 effugere mala præsētia, verū etiam bona
 sperare ventura: Dediscamus sola carnalia ap-
 petere. De consequendis spiritalibus aliquan-
 do cogitemus, & vt nostræ cupiditates tem-
 perentur, & modum aliquem teneant, veniat
 nobis in memoriā celer eorum trāsitus, quos
 in dignitatibus vidimus, nec obliuiscamur
 quòd eos quotidie sequimur. Ad mortem
 enim sine intermissione properamus, repeta-
 mus mores quibus hoc regnum creuit, & vi-
 guit. Nullæ sint factiones, nullæ conspiratio-
 nes inter nos, qui patrem inuocamus dominū

quibus dicunt pontifices, Pax vobis, & pro quibus omnes concorditer orant sacerdotes: da propitius pacem in diebus nostris, &, pax Domini sit semper vobiscum, & quibus polliceri dignatur. Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Illa comminatio eius non videatur nobis contemptibilis: Væ illi per quem scandalum venit, ne fortè quòd ipse auertat sola vexatio det aliquando intellectũ auditui, vt infœlici experimento, quod nunc non credimus, aut nos nescire fingimus, in tormentis positi sentiamus, prædas & rapinas conuersationi Christianæ nimis contrarias, & à regno Dei miserrimos excludentes, penitus deponamus, contra hos enim sic sermo Apostolicus fremit, Neque rapaces regnum possidebunt; pro Dei timore atque amore lucra propria intermittamus, bono communi & publico certatim & vnanimiter consulamus, vt dum tranquillitatem fidelibus præstare nitimur, & vires resistendi in fidelibus recuperemus, & ab eo qui est omnipotens vtriusque pacis idem & qualis nunc esse potest, & illius consummata quæ solis electis dabitur gaudia consequamur. Illud autem neminem nostrum fugiat quibusque doctissimis vsque ad nostram ætatem probatum &

creditum, quia per concordiam verò maximæ dilabuntur, ne fortè dum cupimus nostra securius tenere, vel ad maiora capienda foelicius conscendere, iusto Dei iudicio ruina nos regni, quam nostris dissentionibus præparamus inuoluat, & in perniciem animæ, & corporis pertrahat.

AD EPISCOPOS DE PERE-
grinorum receptione ex parte Guenilopis.

EPIST. CI.

R Euerentissimis præsulibus Italiæ & Galliæ, cæterisque Dei fidelibus Guenilo Senonum Metropolitanus Episcopus in Domino salutem. Quotiens, iusta extante causa sanctitatem vestram alloquimur, charitas quæ diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis, id agendi tribuit fiduciam, præsertim cum gratuito negotio pietatis proueniat incrementum: monachi prouinciæ ac dioceseos nostræ ex monasterio quod appellatur Bethleem siue Ferrarias nomine Adulphus & Acarius presbyterij gradu ornati, diuino vt credimus instinctu Romam proficisci orandi studio destinarunt, & nostra Abbatibusque sui nobis admodum

modum dilecti Lupis accepta licentia propositum exequuntur, quod vestra paternitati de more commendamus, implorantes vt quia laborem peregrinationis pro æterna remuneratione susceperunt, consolationem in vobis ineundo eam inueniat, qua deuoti à religionis fouentur. Eritis enim mercedis eorum participes, si laboris fueritis beneuoli adiutores. Cupimus vos valere fœliciter.

ITEM EX PARTE ABBATIS.

EPIST. CII.

PLV RIMA veneratione suspiciendis Episcopis Italiae ac Galliae, reliquisq; Christiana religione pollētibus, Lupus Abbas ex monasterio quod dicitur Bethleem siue Ferrarias, situm in diocesi Senonensi vrbis, cui præest reuerentissimus Guenilo, præsentem & futuram, quamuis vergente in occasum mundo, non dubito in electorum corde feruere charitatem, quæ meritò in facris eloquiis latum appellatur mandatum. Ac propterea non erubescō postulare ab illis aliquid, quibus nihil præstiterim, & quos penitus facere nesciā, ea bonis vsitatissima charitate, Deus qui nos facit vnanimis habitare in

N

domo perpetuis bonis transeuntia mutare, lucrum esse maximum instruit, proinde suggero sanctæ paternitati vestræ, & presbyteros quorum alter vocatur Aldulfus, alter Acarius ex nostro collegio Romam supplicatum proficisci statuisse, & antistitis memorati, ac nostro permissu, quod exoptauerant, adimplere. Vestra ergo beneuolentia euntibus illis ac redeuntibus subsidium dignetur impendere, quia & sufficiens viaticum tanto itinere ferre fuit eis impossibile, & mercedis eorum credo vos credimus fore consortes, si experti fuerint laboris sui pro Dei nomine cooperatoros.

AD DOMINVM APOSTOLICVM
cum Benedictum III. EPIST. CIII.

DOMINO præcellentissimo & omnibus christianis, vnice singularitèrque venerando vniuersali Papæ Benedicto vltimus abbatum Lupus, ex monasterio Gallia, quod vocatur Bethlehé siue Ferrariæ præsentem prosperitatem, & futuram beatitudinem. Tèpore decessoris vestri beatę memorię Leonis, functus legatione Romæ, cui auctore Deo præsidetis, & ab eodem antistite exceptus benignè atque tractatus, postquam vos

non esse inferiores religione fama declarauit; nec tantum potestatis, beatissimi Petri participes, verum etiam humilitatis quam in allocutione Cornelij vulgauit hæredes vera morum vestrorum expensio certa ratione perducit, ausus sum ego tantillus cognitioni vestre sublimitatis me scriptis ingerere, meamque exiguam & fratrum meorum monachorum vnanimitatem eximietati vestre committere ut in vestris sanctis orationibus mereamur à Deo & in presenti vita consolationem, & in futura communionem salutis feliciter consequi. Fratres præterea & presbiteros nostros Adolphum & Acaciam, qui spontaneam peregrinationem pro nomine Domini susceperunt, & quamquam laboriosissimè ad memoriam beatissimorum Apostolorum, cæterorumque sanctorum tandem aliquando peruenerunt, specialiter vestræ mansuetudini commendamus, ut eos pietate competenti fouere dignemini, & consuetudinibus ecclesiasticis, quæ variè in diuersis locis tenentur, diligenter instruere ut per eos ad nos, & ad cæteros quosque talia pie quærentes, institutio Romana perueniat, siquidem in quibuscumque ad religionem & honestatem pertinentibus ambiguitatem creat varietas, ut optima quæque eni-

teant, illuc sollicita inuestigatione credimus
 recurrendum, vnde vbique fidei manauit ex-
 ordium. Cæterum quia parentes thesaurizare
 debent filiis, vt doct̃or Gentium manifestat,
 ñsque vobis obsequentissimi filij esse cupi-
 mus, Cōmentarios beati Hieronymi ad Hie-
 remiam post sextum librum vsque in finem
 prædicti Prophætæ, per eosdem fratres nobis
 mitti deposcimus in codice reuerendæ verita-
 tis vestræ sanctitati, si id obtinuerimus post-
 quam celeriter exscriptus fuerit sine dubio re-
 mittendā. Nam in nostris regionibus nusquā
 vllus post sextum commentarium potuit in-
 ueniri, & optamus in vobis recuperare quic-
 quid paruitati nostræ deesse sentimus, peti-
 mus etiam Tullium de Oratore, & xij. libros
 Institutionum Oratoriarum Quintiliani, qui
 vno nec ingenti volumine continentur, quo-
 rum vtriusque auctorum partes habemus, ve-
 rùm plenitudinem per vos desideramus obti-
 nere. Pari intentione donati Commentum in
 Terentium flagitamus, quæ auctorum opera
 si vestra liberalitas nobis largita fuerit, Deo
 annuente, cūcōmemorato sancti Hieronymi
 codice, fideliter omnino restituenda curabi-
 mus. Sanctitatem vestram ad totius Ecclesiæ
 vtilitatem diuina clementia, diuturnis tem-
 poribus conseruare dignetur.

EPIST. CIIII.

 HARISSIMO suo Reg. Lupus in Domino salutem. Desideramus quidē aduentum vestrum, vt dignum est, quē iam certę litterę sponponderunt, sed suademus vigilantissima cautione tutum iter eligendum, propterea quod in regno Caroli Regis nostri nouis exortis rebus, impunē latrocinia committuntur, & nihil securius atque cōstantius, quam rapinarum violentia frequētatur. Talis igitur est commeantiū quærēda societas, quorum numero atque virtute improborum factio euitetur, aut si necesse fuerit repellatur, Catilinarium & Iugurthinum Sallustij librosque Verrinarian, & si aliquos alios vel corruptos nos habere, vel penitus non habere cognoscitis, nobis afferre dignemini, vt vestro beneficio & vitiosi corrigantur, & non habiti nunquamque nisi per vos habendi hoc gratius quo insperatius acquirantur. Cupio vos valere foeliciter.

AD MARCVVADVM.

EPIST. CV.

 HARISSIMIS suis Marcuado & Egili, Lupus plurimam salutem. Octauo Idus Augusti literas veni
N iij

stras accepi, cùm essem in Fana monasterio
 proficiscens ad generale placitum quod Rex
 noster indixerat futurum, sexto Id. prædicti
 mensis, quia itaque quatuor mecum tantum-
 modò fratres habebam, & cæterorum volun-
 tatem plenè scire non poteram, & mira ni-
 mium res contingerat, quod scilicet in mo-
 nasterio nostro educatus, postquam diuinam
 admonitionem assiduè audierat, nullam per-
 secutionem passus, matura ætate non heremũ
 expetierat: sed proprio relicto habitu, digni-
 ratem sæcularem, quod diu meditatus & con-
 fessus plurimis fuerat lucraturus abierat, si-
 milibus paria facturis scilicet iter paraturus,
 & nunc ad suggestionem vestram, proposito
 mutato, ad Dominum reuerti velle scribebāt
 à vobis, sanctitati vestræ notum facio, verã ali-
 lius conuersioni si contigerit me valde gratu-
 laturum, & quæcumque in me commisit pec-
 nitenti ex animo dimissurum, vos dum à pla-
 cito regredior, quòd propter Dominum cœ-
 pistis instanter elaborate perficere, videlicet
 vt integrè ad domum reuertatur, & suam
 culpam in alium deinceps transfundere non
 nitatur. Temperantiæ studeat, conspira-
 tiones non repetat, murmurum auctor nec
 particeps existat: seditiones nec faciat, nec

foueat. Sed quietem & ipse habeat, & alios habere permittat, & generaliter iuxta Dei præceptum, Declinet à malo, & faciat bonum, & in diebus nostris in loco nostro nihil parietur unde iuste quæratur, mox autem ut rediero, fauente Dei gratia, ut vestræ suggestioni fratres pareant elaborare conabor illorumque consensum sanctitati vestræ literis exprimam, & Domino Imperatori, cui propter singularem, & ubique diuulgatam pietatem deuotissimi sumus digno rescripto satisfacere curabimus, benignè memorem nostri sanctitatem vestram foelicissimè optamus vnicè singularitèrque nobis patres dilecti.

DE RECEPTIONE PEREGRIN

norm.

EPIST. CVI.

 MNIBVS Dei omnipotentis fidelibus: Guenilo Senonum Metropolitani Episcopus salutem. Monachus quidam nostræ Diocesis nomine D. ex monasterio quod appellatur Ferrariense, diuino ut credimus instinctu, est enim valde religiosus, laborè peregrinationis assumpsit, ut pro se fratribusque suis monachis, ac pro nobis apud beatissimos Apostolos Petrum &

N iiij

Paulum, ceterosque sanctos, Dei misericordiam imploraret, & quod suis non posset eorum orationibus obtineret. Hunc vestrae committimus charitati, obsecrantes ut pro amore Dei, sicut seruum eius excipiaris, tractetis, atque dimittatis siue euntem siue redeuntem. Decet enim ut ubicunque religionem suam, hoc est, Christianam inuenerit, suam quoque patriam recognoscat, & inter ceteros hunc quoque faciat amicum, qui suos in aeterna tabernacula recepturus est.

ITEM VNDE SVpra.

EPIST. CVII.

DOMINIS reuerentissimis Christiana religione pollentibus, Lupus Abbas ex monasterio Gallia, quod appellatur Bethlehem siue Ferrariense plurimam salutem. Monachus noster cui nomen est Doliuald. magna simplicitate ac laudabili deuotione, vir spiritus Dei, ut omnino credimus accensus, cum venerabilis Episcopi nostri G. ac nostra benedictione pro se ac pro nobis Deum & sanctos Apostolos Petrum, & Paulum, precaturus Romam proficiscitur quo maiorem laborem assumpsit, hoc certius

se exaudiendum confidens, hunc vestrae sanctitati probitati eius testimonium perhibentes commendamus, nec dubitetis huic impendere quod bono cuique indigenti præbendum est, quoniam licet sit expers literarum, mandata Dei quæ non legit, in codice demonstrat in opere omniumque inter quos versatur non amorem solum, verum etiam venerationem breui meretur. Vos itaque sic eum quæsumus vel euntem vel reuertentem tractare dignemini, ut ab illo cuius verus est cultor, securi perenne præmium expectetis.

AD DOMINVM LOTHARIVM;

EPIST.

CVIII.

Precellentissimo Domino Lothario glorioso Augusto: vltimus Abbatum Lupus & omnis monasterij Ferrariensis vnanimitas præsentem felicitatem & futuram beatitudinem, quamquam inter administrationem terreni regni, de cœlestis acquisitione vos cogitare magnam spem vestrae salutis tribuat, his qui sincere vos diligunt quod sempiternum præmium bonis operibus comparatis. Tamen hoc eos maxime latificat ut absque furo adulationis quod sentimus

simpliciter eloquamur, quod potestatem cul-
 minis vestri gratissima Deo & hominibus
 pietate ornatis in hac enim perseverantes in-
 ter eos annumerabimini, quibus promittere
 dignatur Saluator, Beati misericordes, quoniã
 ipsi misericordiam consequentur. Nos deuo-
 tissimi famuli vestri specialiter maiestati ve-
 stræ gratias agimus, quia fratrem nostrum G.
 ideo fratrem, quia audimus conuersum à suo
 proposito deuium & auctoritate reuocastis, &
 mira dignatione etiã intercessione, quæ vim
 iussionis merito obtinet, ad nostrũ collegium
 reduxistis. Debemus igitur vobis assignare
 post Dominum ipsius correctionem, ille suam
 salutem. Nam quod sacra vestra significabãt,
 vt resumpto habitu in officio condendarum
 epistolarum perseveraret, nec vos decebat, &
 nobis consentire erat impossibile, quoniam
 propositum nostrum vix mediocriter intra
 claustra monasterij custoditur, nedum inter
 tumultus mundanos à quolibet, præsertim si
 non satis caute valeat, adimpleret, Dominus
 & Saluator noster ad tutelam & pacem po-
 puli Christiani, quem redemit diuturna sos-
 pitate, in hac vos vita contineat, & in futura
 gloria sempiterna coronet.

AD MARCVVADV M ET EGI-

lem.

EPIST. CIX.

Charissimis suis matquado & Egili Lupus omnisq; Ferrariensis Cœnobij societas præsentem & futuram salutem. Tandem à placito me reuerso ad monasteriũ, fratribusque vestra diligẽtia conuersione G. exposita ab omnibus talium capacibus sanctitati vestræ relatæ sunt dignæ gratiæ: Illi autem congratulatum quod audiebant depositam certæ perditionis temeritatem, & resumptam obtinendæ salutis intentionem. Redeat itaque securus si ex animo est vt optamus cõuersus, quia vnde angeli, ocius ex parte spectati gaudium habent, crudele est nos non exultare, qui in multis offendimus omnes. Siquidem quacumque occasione quis ad Dominum recurrat, gaudendum esse nobis, luxuriosus ille filius misericordia patris receptus informat: cui apud eundem patrem non fuit egestas, opprobrio, quem gratis reformata dignitas aboleuit. Literas Domino Imperatori vobis legendas ac sigillo munitas maiestati eius, per vos honorificè offerẽdas direximus, vt voluntatem nostram etiam in eis rectam inspiceretis. Folchricum & Mauriciũ cupi-

mus cum fratre memorato redire vt piratio
 quo vnice delectantur, nam hoc anno penu-
 ria vini timetur nobiscum fruantur, raritas
 tamen fructuum idipsum defuturum vt pro-
 damno veritatem minatur, ceruissam verò
 sterilis annonæ prouentus. Tutò igitur natu-
 rali potu quo salubritas animæ corporisque
 nonnunquam acquiritur omnes, vtemur. nō
 hausta lutulenta cisterna, sed puteali perspi-
 cuitate aut vitrei riui decursu. Optamus vos
 valere feliciter, & patriæ nostræ benignè
 in omnibus meminisse.

A D HILDVIVM.

EPIST. CX.

NOBILITATIS, dignitatis, & modera-
 tionis apice conspicuo Hilduno Ec-
 clesiasticorū magistro, Lupus præsen-
 tem & futuram prosperitatem. Non est mirā-
 dum amplitudinem vestram putasse tutò cō-
 mitti nobis thesauri custodiā, propterea quod
 monasterij nostri situs nobis non erat com-
 pertus, hunc enim si cognouissetis, non mo-
 do diu non conseruandum, sed ne tridui
 eundem spatio habendum cum nobis direxif-
 setis, namque tametsi piratarum huc difficilis

videtur accessus, quibus iam peccatis nostris talia merentibus, nihil longinquum non est propinquum, nihil arduum est, tamen infirmitas nostri loci & exiguitas hominum, qui sint idonei resistere accendit rapacium auiditatem, præsertim cum silvis tecti possunt aduolare nulla munitione, nulla hominum obstante frequentia, & vicinia saltuum recepti, sic diuersi diffugere, ut ipsi pecunia securi potiantur, inanem laborem inquirentibus derelinquant. Hæc ita esse & homines vestri nuper inspexerunt, & hic Iuo qui diu nobiscum versatus est, poterit approbare. Proinde vestra merito laudata, & laudanda prudentia prospiciat nostræ formidini, & suæ rei ac preciosa pericula alio transferenda procuret, ne si quid veremur contigerit, vos fera pænitudine torquemini: Nos verò quàm non meremur incurramus offensionem. Eximietatem vestram cupio valere foeliciter.

AD ODONEM ABBATEM.

EPIST. CXI.

Harissimo suo Odoni Abbatũ clarissimo, Lupus plurimã.s. magnis & innumeris vestræ liberalitatis affe-

Etus beneficiis, si quas animo retineo, gratias
 verbis explicare conarer non epistolæ solum,
 verumetiam voluminis modum excederem,
 amplitudo vestra nostram exiguitatem non
 despexit, egestatem vbertate nimia subleuauit
 nec tale quid me suspicari audentem vtpote
 longe imparem fidissima sibi amicitia coëqua-
 uit, cuius ego suauissimis fructibus perfruens,
 tum & si facultate destituor, nō desino anxius
 meditari saltem affectum mei animi declara-
 re. Omnium siquidem amicorum, quos ab in-
 eunte ætate diuina mihi pietas contulit, fir-
 missimè vos teneo principem, nec cuiusquam
 alterius vt vestra dignatione & largissima hu-
 manitate me sentio obligatum, adeo vt cum
 hæc reperio roboris molestiam, haud quaquam
 valeam euitare, atque vnum ac singulare fef-
 fus reperio solatium, quod diuina gratia, quæ
 me nihil huiusmodi merentem in tantū cul-
 men secietatis euexit collatura sit, nec in per-
 petuum erubescam, quæso ne putetis si ne
 deliminens fallacibus vobis illudere quan-
 do quidem tam sint apud me quæ leuiter tan-
 go seria vt in eis dignè explicandis quæsitæ la-
 borent oratio. Cæterum vtinam fallax fama
 vulgauerit, in procinctu cōtra barbaros quos-
 dam vestrorum grauitè sauciatos, in quibus

admodum dilectū nobis G. lætalib. cōfossū vulneribus vix euasurum hinc vehementi dolore afflictus opēmque intercessionis cum fratribus meis continuans super statu eorum cupio vestris literis mature fieri certior, ingenti quoque vestri cura sollicitor cum vōs inermes incaute in media discrimina prorumpere solitus recogito, inque iuuenilem agilitatē vincendi rapit auiditas. proinde diuina deuotione suadeo, vt sola dispositione contenti, quæ tantummodo vestro præposito congruit armatos exequi permittatis quod instrumentis bellicis profitentur, denique multum proficit qui prudentibus consiliis competenter sibi & aliis prospicit. Quare seruate vos vestro loco, seruate vos amicis, seruate bonis omnibus, nec committatis quòd mecum plurimi lugeant, emptionem ferri quod propter messem erat difficilima distulimus paraturi nauē quàm ædificamus vos recipere nisi naulum recusetis auferre. Dirigite impendēti Septembri si prius non fuerit opportunum, quemadmodum nobis conuenit fratres qui saltus partem assignent. Infaustum etiam faustum efferrant, & responsa de omnibus quæ mandaueritis fideliter referant. Persica quæ pollicitus sum percussorem, quem iam bene cognoscitis.

mihi. Ea si vt vereor vorauerit, vel vi sibi erepta quaestus fuerit extorqueat precibus, vt vel ossa consumpserit, vt iucundissimum persicorum sitis quandoque participes.

Item ad Eundem.

EPIST. CXII.

Charissimo Odoni Lupus perpetuam salutem. Nuper mihi literas redditas si possem diuinare à vobis ipsis, quam ab alio compositas conueniens forsitan reperissem responsum, nunc ambiguo deterritus, quibus verbis vti valeam, quibusve sententiis, anxie quaero. Ne apud vos metas moderationis excedam, quandoquidem vestrae personae singulariter mihi consideratio, iugiter sit habenda, quis enim me ferendum iudicaret, si vos, quibus praeter gratias plurima, immo omnia debeo sinistrae suspicionis arguerem. Nam si alium scire epistolae auctorem cohibito dolore doceri flagitarem, quibus tandem modis fidei studium apperiri praeciperet, qui literas, vt ita dixerim, calamo in veritate tincto, perscriptas suspectas, tam inuerecundè fecisset. Ego enim nihil vnquam de humanis rebus homini locutus sum, verius nihil amico reuelauimus, purius nihil retinere decreui, constantius

tius. In rebus aliis libenter exercendi, aut delectandi gratia admitto ridicula. Porro in professione amicitiae contemplanda, tanti tamq; diuisi numeris serua sola complector, hinc quiddam acutè de persicorum numero inuentum approbarem, si sic commendaretur sublimitas virginialis, vt non sperneretur humilitas conjugalis. Denique virginis filius non modo non damnauit coniugium, verum etiam eius initium nuptias videlicet primo miraculo illustrauit. Placet itaq; ac vehementissime virginalis integritas, sed non despiciatur ne ab ipso quidem Domino conjugalis societas, iam illud quam lepidum est quod recipi mecum in nauem imponende vobis mercedis taxatione refugitis, sed si vos necessitatis articulus quod futurum arbitror constrinxerit, quem offerentem tam insolenter repellitis, iuste rectificantem prospicite, ne impudenter implorare rogamini, verum si vnguitate stillans repetat. Scirene profligates barbaros & ad internecionem caecos vestra immo Dei virtute gaudeo, vosque ipsos & vestros ineffabiliter exulto discrimine liberatos. Nec minus partim admonitos partim expertos, tandem vos credere non temere fortunam, nec saepe tentandam pro G. reliquisque in

O

defensionem patriæ fauciatis, non cessabimus preces fundere, quousque vestra relatio, paruitatem nostram sanitate illis restituta latifcet. Faustum dirigi postulavi, non quem refellit Augustinus, sed quem notat in Decretis Gelasius, vinum vobis mercande vestræ deposueram, propterea quod desperabatis possibile vobis futurum ad nos destinare. Nostorum discordia & barbarorum impediēte audacia: quoniam verò recenti me sollicitastis admonitione, quanquam vindentia apud nos non est quantus iactabatur prouentus, vincere sterilitatem animi labore contendam, si consilium quod vobis nuncius meus exponet, placuerit. Illud autē quod pollicitus sum cum dixerō cognoscetis, quanta proprietate intelligam. Indulgentiam Apostoli qua se audiores vini tuentur: modico viuo vtere. Circumsepti enim conditionis necessitate, non aliud quā a me missum bibēdi modum dedisse nomine modicis, me sentire animi aduertetis, licet minaciter epistolam terminauerim. Cupio vos valere fœliciter.

AD LVDOVICVM ABBATEM.

EPIST. CXIII.

CLARISSIMO Abbatum Ludouico præsentem, & futuram salutem. Non dubito

vberrate diuinæ gratiæ factum, vt vestra sublimitas meæ humilitati dignaretur condescendere, & me in qualicumque amicorum ordine numerare, per vos enim & sæpe alias & proximè intolerabili me incommodo diuina pietas liberauit, cum molestè nimis & diuturna statio imponeretur. Vestris itaque innumeris & assiduis beneficiis me imparem credens, & confitens respondere, omnipotentem imploro cuius munere tantum & in me, & in omnes opis egentes estis beneuolentiam consecuti. Caterum homines mei frequentibus exhausti expeditionibus, audita profectione Domini Regis, Britanniam versus, & denūciati olim placiti aliquam sperantes dilationem, proposuerunt vt vos consulerem, vbi & quando vobis iungi deberem. Proinde vestra indulgentissima moderatio nostras metuens difficultates dignetur nobis litteris exprimere, quam diu post præstitutum placiti diem, tutò morari possimus: Ita vt nec distineri placito, & aliquid spatij vestro nos cōsilio regente lucremur. Illud etiam ne fastidiatis subiungere si absque periculo piratarum naus nostra, expensam vehens possit tenere cursum per Sequanam, & inde per confluentem Isaræ vsque ad Credilium

progredi. De vestra exoptabili sospitate super omnia paruitatem meam lætificate, meique benignè memores, bene semper valete.

Ad Eundem. EPIST. CXIII.

CARISSIMO Abbatum Ludouico, Lupus plurimam salutem. Vestris frequentibus immò assidujs beneficiis obligatus, dolorebus me non posse respondere gratias, propterea id proximè conatus sum literis agere, nec ruboris mei angustias, amplitudinis vestræ dignatio fastidiuit, vnde quòd solum possum ingenuè fateor actiori paruitatem meam debiti vinculo deuinxistis; hæc tam ingens vestra beneuolentia, & in me & in omnes à quo solet infunditur ab eo credo remunerabitur, nos qui vestri post Deum indigemus continuis petitionibus, æternæ illius retributionis augmenta præbemus. Positus in itinere comperi Dominum Regem, ne tunc quidem quando constituerat ad vos reuersum. Proinde dilationem flagrantibus hominibus meis vt soleo ad præfidium consilij vestri confugio, quod sic quæso moderamini, quæ mihi agenda sint præscribentes, vt & ab offensa tutus esse valeam, &

si in retundendis aut opprimendis Barbaris, inspirante Deo, efficax molitio statuitur, pro viribus meæ tenuitatis adiutor existā. Quam perpetuo in perpetuum valeatis.

AD ERCANR. EX GV. ET

aliorum personis.

EPIST. CXV.

Reverentissimo præfuli Erc. H. & Ag. Episcopi & vniuersa Synodus apud - - - in Dei nomine congregata perpetuam salutem. Sanctitati vestræ gratias agimus quod quamquam tardiuscule, tamen vestrum vicarium direxistis, qui pondera deliberationū nostrarum nobiscum exciperet, definiendisque rebus necessarium conamen adhiberet, sed persona vestra apud simplices quosque tantum amplius contulisset auctoritatis, quantum præcedit apice dignitatis, proinde quia peccatis nostris merentibus turbulentissimum tempus est & tot sibi succedentibus annis exuberante iniquitate, defuit facultas celebrandi conuentum, ac Regis cor Deus ita molliuit vt nobis aliquam correctionis largiatur opportunitatem, momenta verò vitæ nostræ nullam sui transitus dilationem recipiunt, coram ipsos

O iij

Deo nostro haudquaquam segniter debemus curare, nec nos ab executione officij, quòd indigni suscepimus, vlla nisi impossibilitatis necessitate subtrahere, quoniam vt scriptum est, Homo videt in facie, Deus autem in corde, qui redditurus est, vt alibi verissimè dicitur, Vnicuique secundum opera sua. Atque utinam semper cum erogaremus aliquid, vt ipse rediens optata mercede cumularet. Charitatis igitur nostra detrimenta, vbi aliquot discipuli bene iam inferenti immatura morte decesserunt compensare illorum eruditione, qui vel in profectu positi, suæ perfectionis augmenta desiderant, vel eorum qui foelibus iudiciis spem sui profectus plurimi id nobis cupientibus iam dederunt, nimirum crederem me totius boni auctorem tam fructuoso promereri labore. Vt ergo particeps efficiatur doctrinæ memoratus puer, cui iustè cōsulitis, silentium & litteras sui habet Episcopi, perducatur ad nos à dilectissimo Remigio iiij. Kal. Iul. & gratia Dei opitulante conabimur cum aliis illi quoque prodesse.

FRATRIBVS EX COENO

nobio sancti Germani Antissiodorensis.

EPIST. CXVI.

ANCTIS patribus in monasterio beati Germani, Domino excellenter militantibus, Lupus socia congregatione Ferrariensi copiosam in Domino salutem. Semper quidem in cœnobiorum nostrorum habitatoribus vera charitas viguit, sed nunquam tamen certis indiciis, ut nostro tempore sui magnitudinem declarauit, ac in nobis si quid propter solitum exercuisset, sumprimendum videretur ne immemoris beneficij exprobrationem, nos formare aliquis æstimeret. De vobis liberum nobis est, præsertim vera narrare, ad diuinæ laudis argumentum, & quoniam confidentius experta asserimus, quam audita à memetipso inchoandum decreui, fidem propositioni facturus. Cùm proximo autumnò insignis Rex noster Carolus Antissiodorū venisset, & comitatus eius proxima loca pene omnia occupasset, egentes hospitij, vos potissimū adeundos credidimus, Nec spe nostra falsi officiosè sumus excepti, & publicum vestrum conuictum regio famulatu nobis penitus adiuuante quacunque hora ela-

O iij

bi potuimus, nequaquam sensimus importu-
 nitatem nostram vobis oneri extitisse, post-
 quam per charissimum propinquum Remi-
 gium, & gratissimum auditorem meum Fridi-
 lonem, sanctitati vestræ satis fecimus, osten-
 dentes votum nostrum, quibus remitti nō va-
 lebamus, mandata Regis aliò quam vellemus
 auertere discessuri me gratias quidem in con-
 uentu referendi copiam habuimus, quoniam
 moras omnes deferendæ legationis impossi-
 bilitas auferebat, vnde in hac parte memora-
 tos amantissimos fratres, vicem nostram im-
 plere obsecrauimus, donec per nos ad ipsum
 exequi diuinitas largiretur. Ad hæc quæ supra
 retulimus terrente prædonum improbitate,
 ornamenta ecclesiæ nostræ occultanda cura-
 stis, nec ad id præstandum inuenti eis difficiles
 quæ secum reputans dilectissimus frater no-
 ster si & cum sibi tum etiam pluribus aliis no-
 strum multa benigne collata recensens impē-
 dente - - - ruina nostri loci, quam &
 nostra peccata, & piratarum vicinia minabā-
 tur, vos elegit, non apud quos peregrinaretur,
 sed intra quorum collegium admissus, vicariū
 nostri loci contubernium possideret, verūm
 id etiam alij postulauerunt, optantes licet di-
 uersi in monasteriis cōsistere, quam cum ma-

iorum suorum parte in villa versari. Quanquā igitur Deus incertus vtrum sua pietate in perpetuum subuersionē nostri monasterij remoueri in aliqua latente causa ad tempus distulerit, tamen prædictus frater, quod obtinendum conceperat, perseverauit flagitare, quod utinam vobis annuentibus consequatur, ne simili causa coactus, vltiora compellatur sectari. Supplicamusque vt eum apud vos consistentem, piè foueatis, quia meorum laborum diu particeps fuit, & pro sua probitate ac strenuitate, semper gratus omnibus & vniuersaliter utilis est iudicatus. Præterea vestræ sanctitati plurimū conciliati, ausi sumus fratrem Bernegaudum rudem adhuc monachum, roganti vestræ paternitati obsecuturum, & in suo proposito perfectiorum exemplis, atque doctrina studio suis confirmandum. exiguitatis nostræ benignè memores optamus vos valere foeliciter.

AD ANSBOLDVM.

EPIST. CXVII.

R Euerentissimo & Abbati, & vniuersis fratribus & Lupus & omnis Ferrariensis Cœnobij societas in Domino

salutem. Asperrimis difficultatibus euictis, gaudemus vos tandem aliquando gratia diuina loco proprio restitutos, nec illud non libenter accipimus quod vestram in nos pronam voluntatem pio affectu, iucundisq; sermonibus prosequimini, quamquam longe plura atq; maiora vobis præstita cuperemus, tribulationes nostras partim dolēter audistis, partim anxij aspexistis - - - temperante vel penitus auferente Domino Deo nostro, cum vestro commodo vobis vestrisq; qui nos adierint desideramus vsui esse ac sincerissimæ voluptati, vt igitur familiaritas olim inita vberiori proficiat incremento, in occidua plaga recuperatæ facultates fuerint adiumento, dum excursus & recursus per nos quæ vtrinq; gerantur aperiet, cupimus vos nostri benignè memores semper valere fœliciter.

AD HERARDVM EPISCOPVM.

EPIST. CXVIII.

Reuerentissimo Turonicæ ecclesiæ antistiti Herardo Lupus, & Bethlemitici Cœnobij vnanimitas plurimam in Domino salutem. Quemadmodum scribere dignati estis diuinitus cum exi-

guitate, nostra familiaritatis fœdera sociastis, Charitas enim, vt scribit Apostolus, à Domino est, quæ maxime in his eminet qui sincera amicitia fœderantur, vtinam autem vel orando vel spiritaliter, vel obsequendo sæculariter, aliquid vobis conferre possemus, profectò nostrâ in vos voluntatē fideliter aperiremus, quod in charissimo nobis fratre declaramus, quem secundum petitionem vestram ad regendos monachos, in Cella Roclena concedimus, qui cuius momenti apud nos sit, & officio quod laboriosissimè gessit facile est æstimare. Supplicamus autem sanctitatē vestrâ, vt cum assidua pietate foueatis, sentiâtq; paternum in vobis affectum, cuius dulcedine semper inter mundi amarissimas molestias recreetur.

AD ÆNEAM EPISCOPVM.

EPIST. CXIX.

 HARRISSIMO suo Æneæ, Lupus æternam salutem. Doctrinæ studiosissimo Regi nostro, quemadmodum vobis post alia intentionem meam aperui, quòd liberalium disciplinarum laborem recolendo, & alios infarciendo, fauente

totius boni auctore Deo, vellem repetere
 - - - ipse habiturus præmij cõmunionem
 sua indulgentia concessisset, quod votum
 meum, sereno vultu, sermonibûsque blandis
 amplexus vt ad effectum valerem perducere
 se curaturum promisit, id vobis continuo si-
 gnificadum credidi, ne oblata occasione nesci-
 ciretis ad tantæ rei - - - quibus esset inui-
 tandus alloquiis, me verò monasterium in-
 gredientem, tristis excepit nuncium, si osten-
 dēs Hildegarium vestrum qui neptem meam
 habebat in coniugium decessisse, vnde pro-
 pinquorum vtriusque linea impulsu asseren-
 tium, me apud vos plurimum posse sanctitati
 vestræ, has literas destinaui supplicans, vt fi-
 lio ipsius super quo postulauit, concedere di-
 gnemini beneficium. Tutorem verò qui &
 moribus vestris congruat, & militare obse-
 quium exigat, laudabili prudentia statuatis,
 relictæ memorati viri eiûsque propinqui de-
 center vos si obtinuero venerari studebunt,
 Deus autem aliis etiam bonis suffragantibus
 meritis, in eorum colloquium aggregabit,
 quibus pollicetur, beati misericordes, quoniã
 ipsi misericordiam consequentur. Cupio vos
 valere feliciter.

AD ARBRICEN. EPISCOPVM.

EPIST. CXX.

Considerabili pontifici Lupus & fratres eius monachi sempiternam salutem. Suspensi ad benignissimas promissiones vestras tempus frustra fluere dolemus, cum infestationes prædonum non possumus habere suspectas, proinde vt vestrū acceleretur votum, nostrumque depellatur periculum, suppliciter imploramus vt propter coelestem retributionem, ipsi dignemini ad aliquem locum fatigari, quo non sit mihi & quibusdam fratribus impossibilis accessus, vt & vos nobis exponētibz nostram necessitatem, & nos vobis aperientibus vestram voluntatem plene valeamus cognoscere, cum loco autem diem mensis exprimitē, ne dubietate aliqua confundamur cupimus.

AD VULFADVM ABBATEM.

EPIST. CXXI.

VANIMVS suo Vulfado Lupus omnimodam salutem. Fama vulgavit aduentum regis aliter futurum, quam fuerat ab eo dispositum; causas igitur huius

immutationis, & quo tandem tempore venturus sit, aut vbi interim moraturus, familiari-
bus literis aperite, vt ex eis quid mihi agen-
dum sit, inspirante Dei fauore, valeat æstima-
re; relatio enim cursoris fidem non inuenit,
quoniam frequenter euidenti mendacio ma-
culatur. valete.

AD GERHARDVM.

EPIST. CXXII.

Ræcellentissimo Duci B. & clarissi-
mæ coniugi eius Bil. Lupus præsen-
tem & futuram salutem. Semper in-
signis fama de probitate vestra bonos quos-
que lætificauit, sed nunc in omnium notitia
yberius effloruit, cùm eandem probitatem
vestram successu profuturam Christianis om-
nibus diuinitas comprobauit. Illi laudes, illi
gratiæ, illi exquisita præconia, quo auctore ho-
stes molestissimos partim fugastis, cùm verò
quæ primo polliceri postea promittere di-
gnati estis largiti fueritis, conabimur gratias
cumulare, cæterum quòd diligenter scruta-
mini noueritis monachum & discipulum
meum nonnunquam à nostro monasterio au-
fugisse, sed ad petitionem beatæ memoriæ

Marc. Abbatis, ex Prumia aut perperam à nobis eum honestè directum, & cum illo aliquandiu conuersatum, quorundam inuidiosorum vitasse insidias, & inde discendi studio, & quietis amore in vrbe Lugdunensium constitisse. Reuerendissimis autem viris Remigius memoratæ vrbis Metropolitano & H. Gratiano politano instantè postulantibus, & conuersationem memorati fratris laudantibus, quamquam olim meam verbis habuisset licentiam, etiam regulares literas accepisse, quæ prolata quid de eo sentiam, fideli relatione fatebuntur. Literas etiam eum Ecclesiasticas habere à venerabili Episcopo nostro G. certissimè scio nec impedire aliquid si Deus eum vocat quo iustè eius infirmari possit electio: bene apud nos conuersatus est, quæ plurimum indiget Ecclesia. Idoneus est ad docendum regularibus & pontificalibus fultus est epistolis, progenitorum nobilitate ornatur. In secundò proposito iudicio prædictorum antistitum inter quos elegit, deuotè perdurat, quid restat nisi vt quod secundis præsulibus Deus inspirauerit fiat? quid autem mirum si aliquando asperius aliquid super eo locutus sum, illud culpa fuit inimicorum eius impudenter false vulgatum istud quod nunc

literis colligo meum est iudicium constanter
prima visa, & postea comperta narrantis.
Cupio vos valere feliciter.

A D A N S B O L D V M.

E P I S T. CXXIIII.

 Harissimo suo Ansboldo Lupus in-
deficientem salutem. Vehemens ac
generalis necessitas, vt comperistis,
abduxerat, ac propterea nequiuimus, quem-
admodum vterque nostrum cupiebat, dum
reuerteremini fido recreati colloquio, erit au-
tem diuinæ gratiæ istud quandoque compen-
sare dispendium. Interim sinceritate amoris
probabiliter delectemur. Cæterum redditæ
sunt nobis dudum literæ diem ingressus vestri
in monasterium ostendentes, quibus in con-
uentu recitatis, & ab omnibus merito collau-
datis, rescripsimus quæ nobis consequentia
videbantur, his autem recentibus inspectis,
intelleximus illas nec dum vobis fuisse per-
latas, nunc verò idem Nonis Martij vos easdē
habere opinamur. Atque ideo quæ continen-
tur eisdē otiosum esse repetere. Fratres omnes
affabiliter salutate, & vt pro nobis vtpote sibi
deuotissimis orare dignentur, suppliciter ob-
tinet. Optime vos valere optamus.

A D

AD GVENILONEM EPISCO-

pum.

EPIST. CXXIIII.

R Euerentissimo Gueniloni pontifici, Lupus præsentem & futuram salutem. Non est mirum si vos tam diu Metropolitanus Episcopus mendacio fefellit, quando David nequam seruus verisimili figmento ad horam decepit prædiorum, quibus donatus fuerat medietate seruus ille multatus est. Episcopo verò timendum est ne promissionum cælestium integritate priuetur, cum teste sapientissimo Salomone eum detestetur: Anima Dei quæ seminat inter fratres discordias, & hoc & omnia quæ ab imprudentibus velut tadio & impossibilitate contemnenda ducuntur facillimè iudicij exitum sortientur, cum tanta euidētia in memoriam cuncta reuocabuntur, vt nec auctores malorum purgare obiecta, immò declarata conentur, nec vlla rationalis creatura inde dubitare præualeat quæ creatoris æquitas omnibus proposuerit cognoscenda, ibi mihi satisfecerit eum trepidare frustra videbitis, quem vera referre vt homo falsi credidistis, quomodo enim tantæ possem effici prauitatis, vt depositionem eius cuperem cuius acceperam diuinitus cōsecrationem, testem eum securus

P

facio, cuius experiemur vtrumq; iudiciũ quoniam postquam præesse cœpistis, & dignati estis me in familiaritatem assumere, semper optavi vos, & in sanctitate proficere, & dignitate augeri, & si meis rebus integris sinistrum aliquid, quod Deus auertat, vobis contigisset, paratus fui opem ferre pro viribus, & me amicissimum, modis omnibus evidentissimè cõprobare, quod si me perfidiam incurrisse recolerem tantum scelus negatione non regerem, sed confessione supplici veniam obtinere conares. Nã cui vel parum sacras intuẽti literas nõ vltro ac sapissime occurrat: Qui parat foueam proximo suo, incidet in eam. Hæc quam vera sint vtinã aperiat in præsentia qui animi ambiguitate remota, patefaciet, in futuro, ac me in hac parte penitus innocentem insolubilem familiaritatem vestram ad utilitatem vtriusque tribuat obtinere. Quod aliunde compereram, vósque dignati estis mādare si Deus annuerit Dominus Rex fiet nobis vicinus, post cuius digressum, si vobis placet, vt primo fieri potuerit, desiderio congruo vtriusque loco vos adire, & sequestra spiritualiter gratia recuperare amicitiam, quam spiritus maligni malivolentia aliquantulũ perturbavit. Tunc etiam referre poterò quid super fratre Berna-

gando sancti Germani monacho annuerint, quidque solum absque nostro damno prestare valeamus fugitiuo nostro, qui nuper clementiam vestram precibus inquietauit. Exiguitatis meae memores, semper cupio vos valere feliciter.

A D F O L C R I C V M.

E P I S T. C X X V.

Euerentissimo praesuli Folcrico, Lupus temporalem & aeternam salutem. Affluentiam gratiae diuino munere vobis indultam, literis comprehendere placuit, ad laudem illius qui dedit & ad condemnationem auaritiae commendationemque inuictissimae charitatis. Nam cum aliquam insulam Sequanae pagani crudelissimi piratae applicuissent, quaesita est sub Meleduni oppido ab aliis recens exusto, & eorum viciniam nobis ut erat periculosissimam, nisi Dei miseratio subueniret, duceremus nec in monasterio consistere audebamus, nec quod migrare possemus ardua tantae calamitatis inueniebamus. Inter haec cum me grauius aegrotantem visitatum venissetis, ac nos ingenti exterritos metu offendissetis, illis absque ullo deliberationis tadio nostrum exonerastis pudorem, & preuenientes nostram supplicationem, obtulistis praedictum

P ij

Aquense, dominationis vestræ præcipuum, in quo istius maliciam temporis vitaremus, tenendæ nostræ professionis opportunitate non penitus destituti. Præterea largissimam humanitatem vos præbituros vix credibili consolatione per vos vltro nobis diuinitus oblata, præsertim in tam immani discrimine quid faceremus, conati sumus vt par erat Deo, & vobis saltem gratias referre. Sed succubente ingenio nequiuimus eas dignè mente concipere, nedum ore proferre, ergo attoniti, abundante vbique iniquitate, & refrigercente charitate multorum, admirati sumus diebus nostris aliquem repertum, qui cùm tantò rei familiaris detrimento, & imminutione indigentibus subueniret, nimirum hoc fuit à fratribus necessitatem patientibus non claudere viscera, hoc fuit Episcopaliter compati, hoc postremò charitatem implere. Verùm quoniam exuberans Dei nostri clementia, tegens indulgentia, innumeras maximasque culpas nostras, minas prædonum, quibus vastatis longè latèque celeberrimis locis etiam sedem. Negotiatorum cappas se petiturum iactabāt subuertitur ac eos à nobis quòd vti-
nam ab omnibus Christianis faciat, auertit, nec hac vice auulsi à nostro cœnobio coge-

mur peregrinari, optamus omnes quasi concessio nobis vſi beneficio, vt ſit vobis tam copioſi boni ſalua merces, repræſentanda adeò cum cæperit electos glorificare, & gratiã pro gratia reddere. Paruitas autem noſtra penè
 - - - - vestræ liberalitate obligata, nūquam
 erit vobis ingrata - - - ad obſequendum
 paratiſſimam quibuſcunque valuerit iudiciis
 - - - - ſit tamen Aquenſis fundus tempore
 prælationis vestræ, quòd Deus diuturnū eſſe
 concedat noſtro refugio ſi inſcælicitas ſimilis
 acciderit deſtinatus, contineantur ædificia,
 hortus etiam diligentius excolatur, quod rectè
 facere diſpoſuiſtis, Agri ad hoc apti vitibus
 conſerantur, acerui frugum iuſti laboris induſtria
 multiplicentur, vt & vobis ſuppetat
 quod de more quot annis tribuatis, & quod
 opem quærētibus miſericorditer largiamini.
 Et ſi illarum nos quemadmodum formidamus
 peccatis noſtris id exigentibus, vltimã
 neceſſitas traxerit, latibuli noſtri aſperitas
 memoratis ſubſidiis leniatur. Quĩd autem
 velimus ſuper hiſ quæ à nobis dignati eſtis
 accipere, cur quæritis? Quare non aſpicitis
 quota portio ſit noſtræ ſeruitutis, ſi veltro
 maximo beneficio conferatur, ac ne huiuſmodi
 quam non ferimus diſſimulatione nos callidè

ampliora suspicemini elicere, meditari quæ cogitamus absque obscuritate exprimimus. Comperistis quamquam locus noster Bethlehẽm, hoc est, domus panis appelletur: panis nos penuriam citò passuros, nisi vestra aliorumque amicorum benignitas suffragetur. Deinde pollicitationis veræ memores, potestis nos clientes vestros mensè gratis alere dimidio, non sine usura quasi ex debito sustentare. Ac ne nos impudentiæ - - - arguatis, recolite rethoricè à nobis non improbari peritiam, quæ instituit ut cùm minora impetrare disponimus, maiora poscamus. Cupimus vos valere foeliciter & vestræ dignitatis eminentiam honestis iugiter moribus & sanctis actibus exornare.

A D G V E N I L.

EPIST. CXXVI.

R Euerentissimo pontifici Gueniloni, Lupus præsentem & futurâ salutem. Sanctitatis vestræ literis alacriter paruissem, nisi votum meum molestia corporis impedisset. Nam cùm per diurnas & asperas huius anni ægritudines bene reualescerẽ, subitò tussim incurri, quæ meatus obstruens, pene totam mihi spirandi facultatem adiuua-

bat. Hinc factum est ut multum sanguinis detraherem, maximamque imbecillitatem contraherem. Proinde nusquam audeo progredi, donec quietis ac medicamentorum, immo diuinitatis ope mihi quantulumque sospitas reformetur. Vnanimis tantum vobis in omnibus supplicabo, & ad idem agendum fratres meos hortabor, ut Deus inspiret vobis consilium, quo generaliter pro omnibus Christianis, ne peccatum inouultia, quae nos iam miseris fecit, in damnationem penetret sempiternam, in diebus pontificatus vestri ad tantam libertatem vitia proruperunt ut vindicata impunitate apertis: quibusque nec Deus, nec Rex, nec episcopus timeatur: quid moramini? quid ultra expectatis? aut Deus vestra industria & autoritate ad aequitatem reducet res humanas, aut haec malorum incrementa post inauditas contumelias pene omnes, qui pauci remanserunt opprimunt. Innocentes videtis, quia secundum beatum Esaiam, Qui recedit a malo praedepauit, nec tutus quisquam contra violentiam raptorum esset, nisi qui viribus praeualet, aut in eorum concessit collegium. Cupio vos valere feliciter & paruitatis meae memoriam habere benignam atque continuam.

Videte singulariterque dilecto præsu-
 li Odoni, Lupus plurimam salutem.
 Maximis pluribusque beneficiis ad-
 iutus securus ad vos decurro - - - quæ
 per nuncios meos vos præbiturum esse man-
 dastis. Verum quia non misistis equum, nec
 idoneum, qui me ex luto inferret habebam,
 naui ad vos si Deus vult cursum tenebo. Ergo
 vestra indulgentissima pietas, quæ me gratis
 & ultro fouendum recepit naui egressum ne
 patiatur durioris equi succussatura vexari.
 Locum ubi tendamus vobis vicinum & con-
 grua equis pabula cum vestris sicut mandare
 dignati estis vos procuraturum non dubito.
 Cursor noster donec veniamus, quod opinor
 futurum suffragante dei clementia, Kal. Iunij
 pauperis, apud vos locum implebit, & si per-
 missus fuerit obseruabit fragmēta ne pereant
 pocula, & iam ne gratiam amittant humore
 siccabim.

F I N I S.

